

Aktuálne
prístupy ku
konceptii rozvoja
cestovného ruchu
v Nitrianskom
samosprávnom
kraji

Nitra 2023

Katarína Kompasová
Boris Michalík
Gábor Lelkes

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU, KULTUROLÓGIE A ETNOLÓGIE

Aktuálne prístupy ku koncepcii rozvoja cestovného ruchu
v Nitrianskom samosprávnom kraji
(2021 – 2027)

Katarína Kompasová
Boris Michalík
Gábor Lelkes

Nitra 2023

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AHRS	Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska
AICES	Asociácia informačných centier Slovenska
CA	Cestovná agentúra
CK	Cestovná kancelária
CR	Cestovný ruch
DMO	Organizácia destinačného manažmentu (Destination Management Organisation)
EC	EuroCity (druh vlakového spojenia)
EHP	Európsky hospodársky priestor
EÚ	Európska únia
EZÚS	Európske zoskupenia územnej spolupráce
HU	Maďarsko
CHKO	Chránená krajinná oblasť
ICAO	Medzinárodná organizácia pre civilné letectvo
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KOCR	Krajská organizácia cestovného ruchu
MAS	Miestna akčná skupina
MICE	Meeting, incentives, conferences and exhibitions (typ obchodného turizmu)
NOCR	Nitrianska organizácia cestovného ruchu
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
Os	Osobný vlak (druh vlakového spojenia)
OZ	Občianske združenie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PRV	Program rozvoja vidieka
R	Rýchlik (druh vlakového spojenia)

REX	RegionalExpres (druh vlakového spojenia)
SK	Slovensko
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TIC	Turistické informačné centrum
ÚNSK	Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja
UK	Spojené kráľovstvo (United Kingdom)
VO	Verejné obstarávanie
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Graf 1	Podiel domácich návštevníkov v % v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	50
Tabulka 1	Veľkoplošné chránené územia v Nitrianskom kraji	15
Tabulka 2	Maloplošné chránené územia v Nitrianskom kraji	16
Tabulka 3	Chránené vtáčie územia v Nitrianskom kraji	16
Tabulka 4	Zoznam národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve Nitrianskeho kraja	16
Tabulka 5	Počet divadiel, stálych scén a divadelných súborov v Nitrianskom kraji	17
Tabulka 6	Múzeá a galérie v Nitrianskom kraji	17
Tabulka 7	Oblasťná organizácia cestovného ruchu v Nitrianskom kraji	21
Tabulka 8	Zoznam MAS na území Nitrianskeho samosprávneho kraja s počtom zapojených obcí	24
Tabulka 9	Partnerské regióny Nitrianskeho samosprávneho kraja	24
Tabulka 10	Európske zoskupenia územnej spolupráce na území NSK	25
Tabulka 11	Euroregióny na území NSK	25
Tabulka 12	Výbrané podujatia v NSK s potenciálom turistickej účasti	34

Tabulka 13	Hlavné produktové skupiny v rámci NSK v súlade s navrhovanou Stratégiou rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030	40
Tabulka 14	Vývoj počtu návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021	47
Tabulka 15	Vývoj počtu zahraničných návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021	48
Tabulka 16	Vývoj počtu domácich návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017–2021	48
Tabulka 17	Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021	48
Tabulka 18	Vývoj počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021	49
Tabulka 19	Vývoj počtu prenocovaní domácich návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021	49
Tabulka 20	Vývoj počtu návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	49
Tabulka 21	Vývoj počtu domácich návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	49
Tabulka 22	Vývoj počtu zahraničných návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	50
Tabulka 23	Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	50
Tabulka 24	Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v období 2018 – 2019	50
Tabulka 25	Vývoj podielu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v % v období 2018 – 2019	51
Tabulka 26	Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v období 2020 – 2021	51
Tabulka 27	Vývoj podielu prenocovaní návštevníkov v % v období 2020 – 2021	51
Tabulka 28	Vývoj priemerného počtu prenocovaní na Slovensku a v krajoch v období 2017 – 2021	52
Tabulka 29	Vývoj priemerného počtu prenocovaní spolu v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	52
Tabulka 30	Vývoj priemerného počtu prenocovaní domácich návštevníkov na Slovensku a podľa krajov v období 2017 – 2021	52

Tabulka 31	Vývoj priemerného počtu prenocovaní domácich návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	52
Tabulka 32	Vývoj priemerného počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov na Slovensku podľa krajov v období 2017 – 2021	53
Tabulka 33	Vývoj priemerného počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	53
Tabulka 34	Vývoj celkového počtu ubytovacích zariadení k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	53
Tabulka 35	Vývoj celkového počtu izieb k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	54
Tabulka 36	Vývoj celkového počtu lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021	54

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1	Kraje Slovenska	14
Obrázok 2	Regionálne NAJ	17
Obrázok 3	Hustota obyvateľstva v okresoch k 31.12.2019	18
Obrázok 4	Vývoj prírastkov obyvateľstva (osoby)	18
Obrázok 5	Organizačná štruktúra Odboru cestovného ruchu Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2022.	20
Obrázok 6	Pokrytie MAS na území Nitrianskeho samosprávneho kraja	23
Obrázok 7	Sieť členstva obcí NSK v mikroregionálnych a iných združeniach, MAS a OOCR	25
Obrázok 8	Napojenie Nitrianskeho regiónu na cestnú sieť	36
Obrázok 9	Napojenie Nitrianskeho regiónu na cestnú sieť	37
Obrázok 10	Cyklotrasy v Nitrianskom samosprávnom kraji v roku 2020	45

OBSAH

PREDSLOV.....	5
ÚVOD.....	6
KLÚČOVÉ VÝRAZY A DEFINÍCIE.....	7
METODIKA A ŠTRUKTÚRA SPRACOVANIA KONCEPCIE.....	11
I. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU CESTOVNÝ RUCH V NSK.....	13
1 VYMEDZENIE ZÁJMOVÉHO ÚZEMIA	14
1.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA.....	14
1.2 DEMOGRAFICKÉ, EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA Z POHLADU VÝZNAMU PRE CESTOVNÝ RUCH.....	18
2 MANAŽMENT DESTINÁCIE CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI	20
2.1 ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU CESTOVNÉHO RUCHU ÚNSK	20
2.2 INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE A SPOLUPRÁCA V OBLASTI CESTOVNÉHO RUCHU V NSK (VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVÁ)	21
2.2.1 Oblastné organizácie cestovného ruchu (OOCR) v Nitrianskom samosprávnom kraji.....	21
2.2.2 Miestne akčné skupiny (MAS) a program LEADER v Nitrianskom samosprávnom kraji.....	22
2.2.3 Partnerské regióny Nitrianskeho samosprávneho kraja.....	24
2.2.4 Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZUS) v Nitrianskom samosprávnom kraji.....	24
2.2.5 Euroregiony na území Nitrianskeho samosprávneho kraja.....	25
3 LEGISLATÍVNE, STRATEGICKÉ A PROGRAMOVÉ DOKUMENTY PRE PODPORU ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU	26
4 ANALÝZA PONUKY CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI.....	31
4.1 PRIMÁRNÝ POTENCIÁL CESTOVNÉHO RUCHU NSK.....	31
4.2 SEKUNDÁRNA PONUKA CESTOVNÉHO RUCHU NSK.....	35
5 ANALÝZA STAVU KLÚČOVÝCH DRUHOV CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI.....	40
6 SÚČASNÝ STAV PRODUKTOV CESTOVNÉHO RUCHU V NSK V NADVÄZNOSTI NA KLÚČOVÉ DRUHY CESTOVNÉHO RUCHU A PRIORITNÉ OBLASTI.....	43
7 ANALÝZA NÁVŠTEVNOSTI NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA.....	47
8 ANALÝZA TRENDOV V CESTOVNOM RUCHU PO VYPUKNUTÍ PANDÉMIE COVID-19	55
9 SWOT ANALÝZA A PROBLÉMOVÁ ANALÝZA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK	57
II. KONCEPČNÝ PLÁN ROZVOJA V NSK.....	60
10 VÍZIA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK	61
10.1 PRIORITNÁ OBLASŤ 1 – UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH NSK	61
10.2 PRIORITNÁ OBLASŤ 2 – DESTINAČNÝ MANAŽMENT V NSK.....	62
10.3 PRIORITNÁ OBLASŤ 3 – MARKETINGOVÉ AKTIVITY ZAMERANÉ NA LOKÁLNU IDENTITU A JEDNOTNÝ IMIDŽ NSK	63
10.4 PRIORITNÁ OBLASŤ 4 – INFORMOVANOSŤ A VZDELÁVANIE AKTÉROV A VEREJNOSTI V CESTOVNOM RUCHU.....	64
ZÁVER	66
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	67
PRILOHY.....	69
AKČNÝ PLÁN ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU A MARKETINGOVÝCH AKTIVÍT NSK NA ROKY 2022 – 2025	

Recezeni:

prof. Ing. Ludmila Nagyová, PhD.
doc. Mgr. Györgyi Janková, PhD.
doc. Ing. Janka Beresecká, PhD.

Autori:

PhDr. Katarína Kompasová, PhD.
prof. PhDr. Boris Michalík, PhD.
Mgr. Gábor Lelkes, PhD.

Monografia vychádza ako vedecký výstup k autormi spracovanému strategickému rozvojovému dokumentu NSK do roku 2027 – *Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2021 – 2027*, ktorý bol spracovaný v rámci Projektu „Inteligentný a lepší Nitriansky samosprávny kraj“ (ITMS2014+ : 314011ABD1).

ISBN 978-80-558-2086-6 (online)

PREDSLOV

S radosťou a hrdosťou odporúčame túto publikáciu, ktorá sa zaoberá aktuálnymi prístupmi k rozvoju cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji v období 2021 – 2027. Cestovný ruch predstavuje významný pilier ekonomiky a spoločenského rozvoja nielen v našom kraji, ale aj v celoslovenskom meradle. Jeho vplyv na miestne hospodárstvo, kultúru a životnú úroveň obyvateľstva je nezanedbateľný a zároveň nesie so sebou zodpovednosť za udržateľný rozvoj a zachovanie kultúrnych a prírodných hodnôt.

Táto publikácia vznikla ako výsledok intenzívnej práce, štúdia a konzultácií s odborníkmi a zainteresovanými stranami. Je výsledkom záväzku kolektívu autorov odborne prispieť svojou publikačnou činnosťou k podpore cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji a k zabezpečeniu jeho udržateľného rozvoja v nadchádzajúcich rokoch.

Publikácia je koncipovaná tak, aby sa pozornosť čitateľa sústredila najmä na všetky dôležité aspekty cestovného ruchu, vrátane marketingových stratégií, infraštruktúry, udržateľného turizmu, inovatívnych technológií a spolupráce so súkromným sektorom.

Veríme, že táto publikácia poskytne cenné informácie a inšpiráciu pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji.

Ďakujeme kolektívu autorov, konzultantom a pracovníkom, ktorí prispeli svojimi poznatkami a skúsenosťami k vytvoreniu tejto publikácie.

S úctou,

Mgr. Dušan Káčer

Vedúci odboru

Odbor kultúry a cestovného ruchu

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja

ÚVOD

Cestovný ruch predstavuje významnú ekonomickú aktivitu s priaznivým hospodárskym rastom a vplyvom na zamestnanosť. Jeho rozvoj si vyžaduje potrebu skĺbiť hospodársky rast a udržateľný prístup zasahujúci do všetkých sfér spoločenského života. K súčasnému rozvoju cestovného ruchu spadajú viaceré trendy využívajúce nové smart prístupy, informačné technológie, riešenia pri rozvoji regiónov a tvorbe ponuky a distribúcie produktu cestovného ruchu.

Pandemická situácia ochorenia COVID-19 priniesla celosvetovú stagnáciu v spotrebiteľskom správaní a cestovný ruch sa dostal do regresie. Ako jedno z najviac postihnutých odvetví bol ovplyvnený reštrikčnými opatreniami, zhoršenou sociálno-ekonomickou situáciou a predovšetkým strachom z cestovania. Práve tento fakt vyvolal spoločenský tlak na nastavenie ekonomík, nových koncepcií a stratégií umožňujúcich efektívne riešenia krízových situácií.

Tlak na efektivitu, smart prístupy a inovatívne riešenia destinačného manažmentu a marketingu štátov, regiónov a miest nevynechal ani Nitriansky samosprávny kraj. Žiaľ, práve Nitriansky samosprávny kraj patrí medzi menej navštevované kraje na Slovensku, avšak v uplynulých rokoch pred pandémiou koronavírusu bol trend nárastu počtu návštevníkov veľmi priaznivý. Každoročne bol zaznamenaný nárast návštevníkov a do vypuknutia pandémie v roku 2019 patrilo cestovný ruch k najdynamickejším odvetviam hospodárstva kraja (pri nepretržitom raste návštevníkov). Faktom zostáva, že územie Nitrianskeho kraja má dobrý kultúrny, kultúrno-historický i prírodný potenciál pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu.

Rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom kraji je postavený na princípoch destinačného manažmentu, v ktorom kľúčovú úlohu po novom zohráva Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja spolu s Krajskou organizáciou cestovného ruchu Nitriansky kraj založenou v r. 2021 a oblastnými organizáciami cestovného ruchu.

Monografia s názvom Konceptia rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2021 – 2027 vychádza ako vedecký výstup k autormi už spracovanému strategickému rozvojovému dokumentu pre Nitriansky samosprávny kraj do roku 2027, ktorý poskytuje informácie o systéme strategického riadenia a plánovania v programovom období 2021 – 2027. Materiál nadväzoval na predchádzajúci „Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020“ a priebežné monitoriny Strategického a marketingového plánu rozvoja CR v NSK, ktoré boli uskutočňované v každom roku jeho plnenia. Autormi spracovaný materiál pre Nitriansky samosprávny kraj bol realizovaný v rámci Projektu „inteligentný a lepší Nitriansky samosprávny kraj“ pod názvom „Konceptia rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2021 – 2027“, ktorý bol ukončený 31. 8. 2022. Konceptia rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2021 – 2027 (ďalej len ako Konceptia) je teda strategický dokument pomenúvajúci aktuálnu situáciu, problémy, priority a výzvy územia. Okrem analýzy územia a spomenutých materiálov konceptia reflektuje i na v tom čase pripravovaný nový Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030.

Cieľom tejto Konceptie je určiť kľúčové aktivity a opatrenia, ktoré pri ich rešpektovaní v rámci manažmentu rozvoja turizmu v kraji môžu viesť k zvýšeniu atraktívnosti kraja ako turistickej destinácie s jednotnou identitou, k zvýšeniu konkurencieschopnosti kraja vo vzťahu k ostatným regiónom Slovenska, k podpore trvalo udržateľného cestovného ruchu využívajúceho prírodné a kultúrno-historické danosti regiónu, regionálne ekonomiky a spoločné záujmy s cieľom budovať vzájomnú spoluprácu a regionálnu identitu. V súlade s analýzou aktuálneho stavu cestovného ruchu v Nitrianskom kraji konceptia definuje štyri prioritné oblasti zamerania:

1. udržateľný cestovný ruch v Nitrianskom samosprávnom kraji,
2. destinačný manažment v Nitrianskom samosprávnom kraji,
3. marketingové aktivity zamerané na budovanie regionálnej identity a jednotný imidž Nitrianskeho samosprávneho kraja,
4. informovanosť a vzdelávanie aktérov a verejnosť v cestovnom ruchu.

Úvodnú časť monografie dopĺňa stať s kľúčovými pojmami, ktoré sú potrebné k porozumeniu riešenej problematiky a predstavujú akýsi pojmový aparát potrebný k pochopeniu Konceptie. Samotná Konceptia následne pozostáva z troch hlavných, samostatných a obsahovo prepojených častí, ktorými sú:

- analytická časť pojednávajúca o východiskovom stave územia pre potreby rozvoja cestovného ruchu, a to z hľadiska polohy, manažmentu, ponuky a potrebných analýz,
- návrhová časť pozostávajúca z vízie a koncepcných nastavení cieľov, opatrení a aktivít pre jednotlivé prioritné oblasti,
- prílohová časť obsahujúca akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít realizovaných Odborom cestovného ruchu Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Autori predkladanej vedeckej monografie, PhDr. Katarína Kompasová, PhD. a prof. PhDr. Boris Michalík, PhD., sú pracovníkmi Ústavu manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Témou rozvoja cestovného ruchu, destinačným manažmentom a marketingom sa zaoberajú nielen v rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti, ale svoju pôsobnosť v tejto oblasti rozširujú dlhodobými spolupracami s viacerými organizáciami štátnej správy a samosprávy. Mgr. Gábor Lelkes, PhD. pôsobí ako projektový manažér a analytik pre strategické plánovanie a rozvoj cestovného ruchu v rámci projektov Interreg a inej slovensko-maďarskej cezhraničnej spolupráce.

Vzhľadom na voľby do orgánov samosprávnych krajov prebiehajúce v r. 2022 a na volebné obdobie 2022 – 2026 došlo k niekoľkým organizačným zmenám v riadení cestovného ruchu na úrovni Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja. Odbor cestovného ruchu sa zlúčil s odborom kultúry a vytvoril sa Odbor kultúry a cestovného ruchu. Vzhľadom k tomu, že táto zmena nastala po spracovaní a schválení strategického dokumentu a predkladanej monografie, nové údaje o organizačnom zabezpečení sú uvedené v poznámke pod čiarou.

KLÚČOVÉ VÝRAZY A DEFINÍCIE

Agroturistika

je forma vidieckeho cestovného ruchu spojená s uspokojovaním potrieb účastníkov cestovného ruchu u agropodnikateľa alebo v poľnohospodárskom podniku (ubytovanie, stravovanie a využívanie voľného času). Spája dva sektory hospodárstva – poľnohospodárstvo, jedno z najstarších odvetví, ktoré v súčasnosti z hľadiska zamestnanosti upadá, a cestovný ruch, jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví. Využíva existujúce zdroje, miestne suroviny a infraštruktúru, spája sa s návratom k prírode a aktívnym odpočinkom. Sú s ňou spojené netradičné zážitky spoznávania života a práce na farmárskom dvore, remeslá a tradície. Je tu možnosť aktívnej účasti na typických farmárskych činnostiach. Agroturistika sa pokladá za formu udržateľného cestovného ruchu.

Cestovná kancelária

je podnikateľský subjekt cestovného ruchu, ktorý na základe živnostenského oprávnenia poskytuje služby cestovného ruchu v rozsahu určenom zákonom č. 170/2018 Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hlavnou činnosťou cestovnej kancelárie je kombinácia služieb cestovného ruchu na účely zostavenia zájazdu, predaj alebo ponuka zájazdov a uzatváranie zmluvy o zájazde vo vlastnom mene alebo sprostredkovanie spojených služieb cestovného ruchu.

Cestovný ruch / turizmus

je súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase. Ich cieľom je odpočinok, poznávanie, zdravie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie,

služobné cesty, t. j. získanie komplexného zážitku. Pojmy „cestovný ruch“ a „turizmus“ sú vo všeobecnosti považované za synonymá, avšak v rámci odborného pomenovania zaznamenávame rozdiel v daných výrazoch. Cestovný ruch sa považuje za užší pojem viažuci s k spoločenským aktivitám ako výsledku premiestňovania sa ľudí za účelom regenerácie, oddychu alebo spoznávania nových miest. Na strane druhej je turizmus vnímaný v užšom kontexte a zahŕňa manažment destinácie a marketing.

Destinácia

je z geografického hľadiska konkrétnym miestom, ktoré turista plánuje navštíviť. Pri výbere zvyčajne zohrávajú hlavnú úlohu prírodné a ľudské atrakcie. Ide o tzv. „cieľové miesto“ pre návštevníka nazývané aj turistická destinácia. Práve destináciu (krajinu, región, lokalitu) si hosť vyberá ako cieľ svojej cesty, resp. pobytu. Takéto miesto sa vyznačuje aj tým, že disponuje potrebnými ubytovacími, či stravovacími zariadeniami, možnosťami zábavy a trávenia voľného času. Práve tým sa destinácia stáva komplexným produktom a zároveň jednotkou hospodárskej súťaže, ktorá musí byť strategicky riadená.

Destinačný manažment

je pojem, pod ktorým sa chápe riadiaca organizácia určitej turistickej oblasti a zároveň určité procesy. Ide o slovné spojenie, v ktorom destinácia znamená cieľové miesto a manažment riadenie a koordináciu. Cieľom organizácií destinačného manažmentu (DMO) sú aktivity zamerané na zvyšovanie počtu návštevníkov destinácií, výdavkov návštevníka počas pobytu, zvyšovanie počtu vracajúcich sa návštevníkov a predĺženie počtu dní strávených v destinácií. K základným funkciám destinačného manažmentu patrí **sieťovanie, koordinácia, delegácia úloh, vnímanie konkurencie, plánovanie a alokácia zdrojov.**

Destinačný marketing

je forma marketingu, ktorá propaguje destináciu s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov. Imidž destinácie sa považuje za dôležitý faktor, ktorý prispieva k jej príťažlivosti. Rozvíjanie marketingového umiestňovania a imidžu značky je zvyčajne úlohou organizácie destinačného manažmentu. Ide o proces, prostredníctvom ktorého organizácia plánuje, skúma, implementuje, kontroluje a hodnotí progra-

my zamerané na uspokojenie potrieb a túžob cestujúcich, ako aj vízií, cieľov a zámerov samotnej turistickej destinácie a jej organizácií.

Druh cestovného ruchu

vyjadruje účel (motív) cestovania a prechodného pobytu návštevníkov v cieľovom mieste. K základným druhom patrí rekreačný, športový/dobrodružný, kultúrny, kúpeľný/zdravotný a obchodný cestovný ruch.

Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS)

boli zriadené s cieľom uľahčiť cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu medzi členskými štátmi a ich regionálnymi a miestnymi orgánmi. EZÚS umožňujú týmto partnerom realizovať spoločné projekty, vymieňať si odborné vedomosti a zlepšovať koordináciu priestorového plánovania.

Forma cestovného ruchu

vyjadruje rozličné príčiny a ich dôsledky súvisiace s cestovaním a pobytom návštevníkov na cudzom mieste. Rozlišujeme formy cestovného ruchu z geografického hľadiska (vnútorný, národný, zahraničný, medzinárodný, regionálny), podľa počtu účastníkov (individuálny, masový, ekologický, kolektívny), podľa veku návštevníkov (mládežnícky, rodinný, seniorský), podľa prevažujúceho miesta pobytu (mestský, prímestský, vidiecky, horský, prímorský), podľa ročného obdobia (sezónny, mimo sezónny, celoročný), podľa spôsobu organizovania (individuálny, organizovaný), podľa použitého dopravného prostriedku (železničný, lodný, letecký, mototuristický), z hľadiska dynamiky (pobyťový, putovný), zo sociologického hľadiska (návšteva príbuzných, sociálny, etnický) a pod.

Incentívny cestovný ruch

sa využíva ako nástroj k zvýšeniu motivácie pracovníkov, obchodných partnerov, či dodávateľských firiem a tiež zákazníkov. Najčastejším produktom je zájazd pre vybraných, ocenených pracovníkov. Ponúka jedinečný zážitok, motivuje k vyššiemu výkonu a posilňuje sociálne väzby medzi zamestnancami alebo klientmi.

Infraštruktúra cestovného ruchu

je súčasťou sekundárnej ponuky cestovného ruchu. Zahŕňa všetky verejnosti prístupné zariadenia, ktoré umožňujú vykonávať aktivity cestovného ruchu. Jej prvkami sú ubytovacie a stravovacie zariadenia označované ako supraštruktúra cestovného ruchu, cestovné kancelárie, turistické informačné centrá, kongresové sály a centrá, horské dopravné zariadenia (lyžiarske vleky a lanovky), kúpeľné zariadenia a pod.

Koncepcia

predstavuje dokument vymedzujúci v krátkodobom alebo strednodobom časovom horizonte systémový plán prípravy a prevedenia zmien smerujúcich k naplnovaniu cieľov. Koncepcia obsahuje základné východiská a smerovanie, zatiaľ čo stratégia je konkrétnejšia a vymedzuje konkrétne ciele a ich hodnoty. Z koncepcie sa následne môžu odvodzovať viaceré stratégie.

Kongresový cestovný ruch

je forma obchodného cestovného ruchu, ktorý sa spája s cestovaním a pobytom v kongresovom mieste. Zameriava sa na výmenu vedeckých a odborných poznatkov a skúseností. Kongresový cestovný ruch patrí k najefektívnejším formám cestovného ruchu.

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR)

je organizácia destinačného manažmentu založená samosprávnym krajom a oblasťnými organizáciami cestovného ruchu. Zakladá sa v súlade so Zákonom č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu. K jej hlavným činnostiam patrí koordinácia a rozvoj produktu na regionálnej úrovni, realizácia marketingových nástrojov a propagácia destinácií a ich kľúčových produktov a značiek na celonárodnej úrovni a v zahraničí. Spolupracuje na tvorbe a realizácii národnej a regionálnej stratégie rozvoja cestovného ruchu, zabezpečuje tvorbu, manažment a prezentáciu produktov cestovného ruchu, môže založiť turistické informačné centrum a spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a samosprávy na plnení úloh cestovného ruchu.

Kultúrny cestovný ruch

je druh cestovného ruchu predstavujúci rozličné spôsoby uspokojovania duchovných potrieb ľudí, ktorí sú motivovaní možnosťou poznávania kultúrneho dedičstva a kultúry. Ide o návštevy múzeí, galérií, kultúrnych pamätihodností, archeologických nálezísk, hudobných, divadelných a filmových festivalov, výstav, spoločenských a náboženských podujatí.

Kúpeľný cestovný ruch

je druh cestovného ruchu zameraný na zdravotno-preventívne a liečebné činnosti pod odborným dohľadom vo voľnom čase. Podmienkou rozvoja je existencia prírodného liečivého zdroja (prírodné liečivé vody, plyny, emanácie, peloidy a klíma), ktorý ovplyvňuje zameranie kúpeľnej liečby.

Mestský cestovný ruch

je forma cestovného s pobytom návštevníkov v meste, s cieľom celkového zážitku z návštevy mesta bez ohľadu na to, či sa pobyt spája s prenocovaním. Ide o široký pojem zahŕňajúci všetky motívy návštevy mesta od obchodných, kultúrno-poznávacích, spoločenských, vzdelávacích, zdravotných, až po návštevy príbuzných a známych.

MICE (meetings, incentive, conventions and events)

je medzinárodné označenie pre kongresový cestovný ruch.

Miestna akčná skupina (MAS)

je neformálne partnerstvo kľúčových subjektov verejného a súkromného sektora, ktoré pôsobia na konkrétnom území. Môže byť zastúpené miestnymi komunitami, podnikateľmi, verejnou správou, poľnohospodárskymi a lesníckymi subjektmi a inými aktérmi na miestnej úrovni. Takéto verejno-súkromné partnerstvo vytvára platformu pre realizáciu rozvojových potrieb územia najmä prostredníctvom čerpania finančných prostriedkov v rámci európskeho podporného nástroja LEADER zameraného na rozvoj miestnej komunity.

Náboženský cestovný ruch

je súčasť kultúrneho cestovného ruchu spojená s tradíciami svetových náboženstiev. Najčastejším prejavom sú púte, ktorých charakteristickými znakmi sú účastníci púte, náboženský akt a pútnické miesto. Pútnickým miestom môže byť mesto, obec, osada alebo krajinný prvok.

Návštevník

je subjekt cestovného ruchu, ktorý uspokojuje svoje potreby počas cestovania a pobytu mimo miesta trvalého bydliska spotrebou statkov cestovného ruchu. Podľa UNWTO (1991) ide o cestujúceho zahrňovaného do štatistiky cestovného ruchu, tzn. osobu, ktorá cestuje na prechodný čas do iného miesta, ako je obvykle miesto jej pobytu, pričom hlavný účel cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste. K návštevníkom patria stáli obyvatelia, turisti a výletníci. K cestujúcim nezahrňovaným do štatistiky cestovného ruchu patria tranzitne cestujúci, dočasný imigranti, utečenci, diplomati, pracovníci v pohraničí, kočovníci, príslušníci armády v zahraničných posádkach a predstavitelia konzulátov.

Obchodný cestovný ruch

je druh cestovného ruchu, ktorý sa spája s cestovaním a pobytom v cieľovom mieste, ktorého účelom je plnenie služobných povinností. Ide o súborné označenie pre obchodné rokovania, kongresy, veľtrhy, výstavy a stimulačný (motivačný) cestovný ruch. Uskutočňuje sa z časti v pracovnom čase (na rozdiel od ostatných druhov cestovného ruchu), pričom účastník služobnej cesty môže naplňať funkcie voľného času.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu (OOCR)

je organizácia destinačného manažmentu formovaná obcami, mestskými časťami a podnikateľskými subjektmi. Zastrešuje a podporuje manažment a marketing na lokálnej úrovni, iniciuje, koordinuje, podporuje a pomáha tvorbe, rozvoju a sieťovaniu produktov a značky v destinácii a robí im v zmysle stratégie a výšky rozpočtu marketing vo vnútri a mimo destinácie.

Primárna ponuka cestovného ruchu

je potenciál destinácie daný prírodnými podmienkami alebo antropogénnou ponukou (vytvorenou človekom), ktorú tvoria kultúrno-historické podmienky a organizované podujatia. Súbor prvkov primárnej ponuky je zvyčajne motívom účasti na cestovnom ruchu.

Produkt cestovného ruchu

je všetko, čo sa ponúka na trhu cestovného ruchu a má schopnosť uspokojiť potreby návštevníkov a vytvoriť tak komplexný súbor zážitkov. Primárnu ponuku tvorí cieľové miesto a sekundárnu ponuku tvoria služby a tovary, ktoré produkujú podniky a inštitúcie cestovného ruchu.

Regionalizácia cestovného ruchu

Regionalizácia cestovného ruchu (2005) vydaná Ministerstvom hospodárstva SR predstavuje základné východisko územného plánovania rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike. Na základe vnútorných väzieb a homogenity potenciálu cestovného ruchu rešpektujúc hranice katastrov a obcí vymedzuje 21 regiónov cestovného ruchu rozdelených na 4 kategórie (I. kategória – regióny s medzinárodným významom; II. kategória – regióny s prevažne národným významom; III. kategória – regióny s nadregionálnym významom a IV. kategória – regióny s regionálnym významom).

Rekreačný cestovný ruch

je druh cestovného ruchu zameraný na aktivity spojené s obnovou fyzických a duševných síl človeka vo vhodnom prírodnom prostredí. K základným aktivitám patria prechádzky, športová činnosť, poznávanie prírody a pamiatok.

Sekundárna ponuka cestovného ruchu

je súčasť ponuky cestovného ruchu a prostriedok na dosiahnutie cieľa cestovania. Vytvára podmienky na využívanie primárnej ponuky. Ide o súbor zariadení a ich služieb nevyhnutných na to, aby sa návštevník mohol v cieľovom mieste ubytovať, stravovať a vykonávať rôzne rekreačné a kultúrne aktivity typické pre cestovný ruch.

Športový cestovný ruch

je druh cestovného ruchu spojený s vykonávaním rozličných športových aktivít, ktoré predpokladajú fyzické schopnosti (napr. turistika).

Turistické informačné centrum (TIC)

je zariadenie cestovného ruchu zamerané na poskytovanie informácií, predaj spomienkových predmetov a iných doplnkových služieb návštevníkom. Je nevyhnutnou súčasťou informačného systému Slovenskej republiky. V rozvoji regionálneho cestovného ruchu hrajú dôležitú úlohu, a to predovšetkým v komunikácii relevantných informácií smerom k návštevníkovi a od návštevníka k inštitúciám, ktoré sú zodpovedné za realizáciu politiky cestovného ruchu na všetkých úrovniach (obec, región, štát).

Vidiecky cestovný ruch

je forma cestovného ruchu spojená s pobytom vo vidieckom prostredí. Ide o činnosti spojené s návratom k prírode s možnosťou ubytovania vo vidieckych domoch a ubytovacích zariadeniach na vidieku. Zmyslom rozvoja vidieckeho cestovného ruchu je, aby sa do poskytovania služieb zapojilo miestne obyvateľstvo.

Zdravotný cestovný ruch

je druh cestovného ruchu, ktorý sa spája s aktívnym využívaním voľného času na obnovu fyzických a duševných síl človeka. Produkty zdravotného cestovného ruchu ponúkajú nielen liečebné kúpele, ale aj wellness hotely a ďalšie zariadenia cestovného ruchu v rekreačných strediskách. Zdravotný cestovný ruch zastrešuje kúpeľný cestovný ruch, wellness a medicínsky cestovný ruch.

METODIKA A ŠTRUKTÚRA SPRACOVANIA KONCEPCIE

Predkladaná monografia predstavuje vedecko-výskumnú prácu k autormi spracovanej koncepcii rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2021 – 2027. Tá bola spracovaná ako strategický rozvojový dokument NSK do roku 2027 v rámci Projektu „Inteligentný a lepší Nitriansky samosprávny kraj“, ktorý bol ukončený 31. 8. 2022. Materiál bol pripomienkovaný verejnosťou od 23. 8. 2022 – 5. 9. 2022. Bolo zaznamenaných 55 pripomienok, ktoré viedli k pripomienkovému konaniu, na základe ktorého bolo akceptovaných a zapracovaných 40 pripomienok. Koncepcia bola následne prerokovaná v príslušných komisiách Zastupiteľstva NSK a má dosah na rozpočet NSK v rokoch 2023 – 2025. Predmetná monografia dopĺňa spomínaný dokument a je súčasťou vedecko-výskumnej práce autorov v rámci svojho profesijného pôsobenia.

Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2021 – 2027 nadväzuje na Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020 a aktuálne vychádza z *Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2020 – 2024 z perspektívy cestovného ruchu*, s akcentom na zmiernenie negatívnych dosahov pandémie COVID-19 a reštart turizmu. Nosným dokumentom sa stala i v tom čase rozpracovaná *Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030* s dôrazom na hlavné produktové skupiny cestovného ruchu i súčasne spracovávaný strategický dokument – *Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030*.

Dielo je strednodobým rozvojovým dokumentom a je určené všetkým subjektom pôsobiacim na území NSK, ktoré sa priamo alebo nepriamo podieľajú na rozvoji cestovného ruchu (samosprávy, podnikateľské subjekty, oblastné organizácie cestovného ruchu, združenia, neziskové organizácie a pod.). Definuje víziu rozvoja cestovného ruchu v kraji s jasne zadanými prioritnými oblasťami a ich špecifickými cieľmi, opatreniami a aktivitami. Štruktúra koncepcie je tvorená analytickou a koncepčnou časťou.

ANALYTICKÁ ČASŤ

- Charakteristika NSK z pohľadu významu pre cestovný ruch
- Kľúčoví aktéri cestovného ruchu v NSK
- Analýza legislatívnych, strategických a programových dokumentov pre podporu cestovného ruchu
- Analýzy primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu v NSK
- Analýza kľúčových druhov cestovného ruchu v NSK
- Analýza súčasných produktov cestovného ruchu v NSK
- Analýza návštevnosti NSK
- Analýza trendov v kontexte pandémie COVID-19
- SWOT analýza cestovného ruchu v NSK
- Problémová analýza cestovného ruchu v NSK

V rámci spracovania analytickej časti sa vychádzalo z primárnych a sekundárnych zdrojov údajov potrebných ku kvalitnému a aktuálnemu zhodnoteniu súčasného stavu cestovného ruchu v NSK. Boli využité metódy analýzy a následnej syntézy, ktorá nám umožnila spojiť časti analyzovaných údajov do logických, na seba nadväzujúcich celkov. K primárnym zdrojom patrili pravidelné stretnutia so zástupcami Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja, vtedajšieho Odboru cestovného ruchu, ako i inými aktérmi podieľajúcimi sa na rozvoji cestovného ruchu v Nitrianskom kraji. K dôležitým sekundárnym zdrojom okrem dokumentov spomínaných vyššie patrili i ďalšie strategické dokumenty a platná legislatíva, ako i údaje spracované Štatistickým úradom SR. Ide o informácie poskytujúce prehľad návštevnosti Nitrianskeho kraja ako i vývoj počtu prenocovaní v rámci jednotlivých okresov. Tieto informácie zahŕňajú dáta za roky 2017 – 2021 (aktuálne dostupné Štatistickým úradom SR), ktoré sú podstatné predovšetkým k poukázaniu na rapídny prepád odvetvia cestovného ruchu v dôsledku pandémie COVID-19. Vyústením jednotlivých analýz bola spracovaná SWOT analýza cestovného ruchu v NSK definujúca silné a slabé stránky prostredia pre rozvoj cestovného ruchu a zároveň ich príležitosti a ohrozenia. SWOT analýza bola spracovaná na základe skúmania primárneho a sekundárneho potenciálu územia, jeho polohy, rozhovorov s predstaviteľmi samosprávy a vlastného prieskumu prostredia. V súlade s analytickou časťou a spracovanou SWOT analýzou boli vytýčené primárne problémy brzdiace rozvoj cestovného ruchu v NSK, čo predstavovalo koncipovanie „problémovej analýzy cestovného ruchu v NSK“. Následne boli zadané kľúčové faktory rozvoja cestovného ruchu.

KONCEPČNÁ ČASŤ

- Vízia rozvoja cestovného ruchu
- Prioritné oblasti rozvoja cestovného ruchu
- Špecifické ciele
- Opatrenia
- Aktivity

Koncepčná časť práce pozostáva z konkrétneho Koncepčného plánu rozvoja cestovného ruchu v NSK. Podstatu tejto časti tvorí vízia predstavujúca ucelený pohľad na cieľový stav cestovného ruchu v kraji a jeho možnosti rozvoja. Prihliada na vývojové trendy, príležitosti, ohrozenia a rámcové možné realizačné spôsoby. Na základe predchádzajúcich analýz a zadaných vízie boli zadané štyri prioritné oblasti. Každá z týchto oblastí má stanovený špecifický cieľ, ktorému prislúchajú jednotlivé opatrenia a aktivity na jeho dosiahnutie.

Prílohou práce je Akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2022 – 2025. Akčný plán predstavuje súbor plánovaných projektov a aktivít, prostredníctvom ktorých by mali byť naplnené vybrané ciele koncepcie.

Ako je spomenuté vyššie, Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2021 – 2027 je strategický dokument slúžiaci nielen k formulovaniu rozpočtu NSK v rokoch 2023 – 2025, ale predovšetkým ide o materiál, ktorého úlohou je pomôcť k tvorbe projektov s cieľom podporiť rozvoj cestovného ruchu v kraji a zvýšiť jeho konkurencieschopnosť na trhu cestovného ruchu.

1 VYMEDZENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA

1.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Územie Nitrianskeho samosprávneho kraja sa nachádza v juhozápadnej časti Slovenska. Na juhu hraničí s Maďarskou republikou, na východe s Banskobystrickým krajom, na severe s Trenčianskym krajom a na západe s Trnavským krajom. Územie má rozlohu 6 343,7 km² a zaberá 12,9 % územia Slovenskej republiky.

Obrázok 1 Kraje Slovenska

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_krajov_na_Slovensku

Nitriansky samosprávny kraj vznikol na základe zákona NR SR č. 32/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov. Z hľadiska rozlohy je piatym najväčším krajom Slovenskej republiky. V kraji, v obci Patince v okrese Komárno sa nachádza najjužnejšie položený bod SR (47°43'52" s. š.).

Podľa územnosprávneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa kraj člení na 7 okresov - Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce. Kraj tvorí 354 obcí, z ktorých štatút mesta má 16 (Hurbanovo, Kolárovo, Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Nesvady, Šahy, Šaľa, Štúrovo, Šurany, Tlmače, Topoľčany, Vrable, Zlaté Moravce a Želiezovce). Rozlohou aj počtom obcí je najväčším okresom kraja okres Levice (1 551,1 km², 89 obcí), ktorý je zároveň aj najväčším okresom SR. Rozlohou i počtom obcí je najmenším okresom kraja okres Šaľa (355,9 km², 13 obcí). Z pohľadu hustoty obyvateľstva sa kraj v porovnaní s ostatnými kraji nachádza na piatom mieste s hustotou 106,07 osôb na km². Podiel mestského obyvateľstva tvorí 44,9% z obyvateľov kraja. Dominujúcim mestom je krajské mesto Nitra, v ktorom k 31. 12. 2020 žilo 76 028 obyvateľov. K mestám s viac ako 30 tisíc obyvateľmi patria Nové Zámky, Komárno, Levice. Kraj má výrazne vidiecky charakter, so stupňom urbanizácie (podiel mestského obyvateľstva) a s hodnotou 45 % je pod priemerom Slovenska.

Prírodné predpoklady Nitrianskeho kraja

Reliéf má prevažne rovinný a nížinný charakter prerušovaný pahorkatinami. Takmer celý kraj sa nachádza na Podunajskej pahorkatine a Podunajskej rovine, čo sú celky Podunajskej nížiny. Severom kraja sa tiahne pohorie Trábeč, severovýchod je lemovaný výbežkami Štiavnických vrchov a z časti Pohronským Inovcom. Najvyšším miestom v kraji je vrch Panská Javorina s výškou 942 m n. m. Najnižšie položeným miestom je výtok rieky Dunaj z kraja pri štátnej hranici s Maďarskom (101 m n. m.). Nitriansky kraj patrí k najteplejším a najproduktívnejším poľnohospodárskym oblastiam Slovenska. Kvalitná poľnohospodárska pôda zaberá podstatnú časť juhu a juhovýchodu územia. Predovšetkým južné oblasti sú bohaté na výskyt vodných zdrojov. Územím preteká viacero riek – najdlhšia slovenská rieka Váh, Dunaj, Nitra, Hron, Ipeľ a Žitava, pričom rieky Dunaj a Ipeľ tvoria prirodzenú štátnu hranicu s Maďarskom. Nitriansky kraj je najteplejší a najsuchší spomedzi všetkých slovenských krajov a je bohatý na zdroje podzemných vôd (oblasť Podunajská nížina), tiež na minerálne a geotermálne

vody. Južná časť Podunajskej nížiny je popretkávaná sieťou umelo vybudovaných odvodňovacích a zavlažovacích kanálov.

Vegetačné členenie kraja poukazuje na rastlinstvo riečnych nív, ktoré sa nachádzajú v oblastiach pri vodných tokoch. V bezprostrednej blízkosti rieky Dunaj sa nachádzajú lužné lesy a na území charakteristickom pre pahorkatiny sa viažu teplomilné dubiny. V Považskom Inovci, Pohronskom Inovci a na výbežkoch Štiavnických vrchov (najvyššie položených častiach kraja) sa nachádzajú teplomilné dubiny miestami s prímiesou nepôvodných agátov. Výnimkou je pohorie Tribeč, kde teplomilné dubiny prechádzajú do bučín.

Živočíšstvo charakterizujú biotopy lužných lesov, mokradí a kultúrnej stepi. Na území Nitrianskeho kraja sa vyskytujú rôznorodé skupiny živočíchov, pričom mnohé druhy sa vyskytujú vo všetkých okresoch (hmyz, plazy obojživelníky). Nachádza sa tu i niekoľko drobných cicavcov. Relatívne nedávno bol zaznamenaný výskyt vzácneho druhu väčšieho cicavca – vydry riečnej (*Lutra lutra*), ktorej populácia je na vzostupe najmä v Požitaví. Vďaka chráneným vtáčim územiám sú atraktívnou živočíšnou skupinou vtáky. Na území Žitavského luhu (k. ú. Veľká Maňa) bolo dlhodobými pozorovaniami zistených 189 druhov vtákov.

Do územia Nitrianskeho samosprávneho kraja zasahujú 3 veľkoplošné chránené územia – Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy (okres Komárno), Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy (okres Levice) a Chránená krajinná oblasť Ponitrie (okres Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce) – tabuľka 1.

Tabuľka 1 Veľkoplošné chránené územia v Nitrianskom kraji

Chránená krajinná oblasť	Výmera v ha
CHKO Dunajské luhy	1 228 400
CHKO Štiavnické vrchy	77 630
CHKO Ponitrie	37 655

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ŠOP SR, 2021

Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy – rozprestiera sa na Podunajskej nížine v geomorfologickom celku Podunajská rovina vedľa slovenského a slovensko-maďarského úseku Dunaja od Bratislavy až po Veľkolélsky ostrov v okrese Komárno. Pozostáva z piatich samostatných častí. Jej rozloha je 1 228 400 ha. Podľa ŠOP SR (2021) je územie zaradené do 5. alebo 4. stupňa ochrany pre národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, národné prírodné pamiatky a prírodné pamiatky, do 3., 4., alebo 5. stupňa ochrany pre chránené areály a 2. stupňa ochrany pre vlastné územie chránenej krajinnnej oblasti. Časti územia sú zaradené aj do európskej siete chránených území NATURA 2000, konkrétne ide o chránené vtáčie územie Dunajské luhy a územia európskeho významu Veľkolélsky ostrov, Čičovské luhy, Čilízske močiare a Dunajské luhy.

Chránená krajinná oblasť Ponitrie – podľa SOP SR (2021) sa nachádza v dvoch odlišných orografických celkoch – Tribeči a Vtáčniku, ktoré sa líšia z hľadiska geologickej stavby, typológie lesov, rastlinných a živočíšnych spoločenstiev. Rozloha územia je 37 655 ha a je zaradené do 2. stupňa ochrany pre prírodné rezervácie a pamiatky, a do 3., 4., alebo 5. stupňa ochrany pre chránené areály. Zo zástupcov fauny CHKO Ponitrie si zaslúži pozornosť výskyt rysa a mačky lesnej. Čoraz častejšie sa objavuje i medveď hnedý a vlk. Okrem spomínaných sa tu vyskytuje jelenia, v nižších polohách srnčia a diviacia zver, tiež daniel a muflón. Z dravcov tu sídli orol kráľovský, orol kriklavý a včelár lesný. Ďalej sa tu vyskytuje výr skalný, sova dlhochvostá a kuvičok vrabčí.

Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy – podľa SOP SR (2021) má rozlohu 77 630 ha a je zaradená do 5. a 4. stupňa ochrany pre národné prírodné rezervácie a prírodné rezervácie a prírodné pamiatky, a 2. stupňa ochrany pre vlastné územie chránenej krajinnnej oblasti. Patria k najväčšiemu sopečnému pohoriu Západných Karpát a ležia na rozhraní dvoch rozdielnych klimatických typov, čoho dôkazom je i prelínanie teplomilných prvkov flóry a fauny s karpatskými horskými prvkami. Atraktívnosť územia zvyšujú vodné nádrže – tajchy. Vyskytuje sa tu viacero vzácných minerálov Slovenska. V lesoch sa vyskytuje množstvo cudzokrajných drevín, ktoré súvisia s pôsobením Baníckej a lesníckej akadémie od roku 1764.

Z ďalších maloplošných chránených území tu je **11 národných prírodných rezervácií, 38 prírodných rezervácií, 19 prírodných pamiatok, 55 chránených areálov** (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Maloplošné chránené územia v Nitrianskom kraji

Kategória	Počet	Výmera v ha
Národná prírodná rezervácia	11	1344,91
Prírodná rezervácia	38	943,87
Prírodná pamiatky	19	81,10
Chránený areál	55	2472,09

Zdroj: PHSR NSK do roku 2030, 2022 (ŠOP SR, 2021)

Z hľadiska zastúpenia lokalít NATURA 2000 na území Nitrianskeho kraja evidujeme **9 chránených vtáčích území** (Tabuľka 3) a **98 území európskeho významu**.

Tabuľka 3 Chránené vtáče územia v Nitrianskom kraji

Lokalita	Útvar ŠOP SR
Dolné Pohronie	CHKO Dunajské luhy
Dolné Považie	CHKO Dunajské luhy
Dunajské luhy	CHKO Dunajské luhy
Kráľová	CHKO Dunajské luhy
Ostrovne lúky	CHKO Dunajské luhy
Parížske močiare	CHKO Dunajské luhy
Poiplie	CHKO Štiavnicke vrchy
Tribeč	CHKO Ponitrie
Žitavský luh	CHKO Dunajské luhy

Zdroj: spracované podľa PHSR NSK do roku 2030 a ŠOP SR, 2021, 2022

Kultúrno-historické predpoklady Nitrianskeho kraja

Kultúrno-historické hľadisko rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja siaha do čias raného osídlenia starých Slovanov a pokračovalo v prvom štátnom útvere, Pribinovom Nitrianskom kniežatstve a počas Veľkej Moravy cez stredovek až do novoveku. V oblasti kultúry má dlhoročnú tradíciu mesto Nitra ako jedno z najdôležitejších centier slovanskej vzdelanosti, kultúry a kresťanského života. Nitra je mesto na Slovensku s najstaršou písomnou zmienkou (r. 826).

Najvýznamnejšími kultúrno-historickými pamiatkami (hrady a zámky) v kraji sú Levický hrad, Jelenecký hrad (známy aj ako Gýmeš), Nitriansky hrad, Oponic-

ký hrad, Topoľčiansky hrad, hrad Hrušov a Čierny hrad. Historické sídelné štruktúry má kraj vo forme mestskej pamiatkovej rezervácie Nitra. V okrese Levice sa nachádza pamiatková rezervácia ľudovej architektúry – skalné obydlia v obci Brhlovce. Okrem toho tu boli vyhlásené nasledovné pamiatkové zóny: Šahy, Komárno, Nitra – Staré mesto (Dolné mesto), Topoľčany, Zlaté Moravce a na vidieku Bátovce (okres Levice). Zoznam národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve NSK znázorňuje tabuľka 4.

Tabuľka 4 Zoznam národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve Nitrianskeho kraja

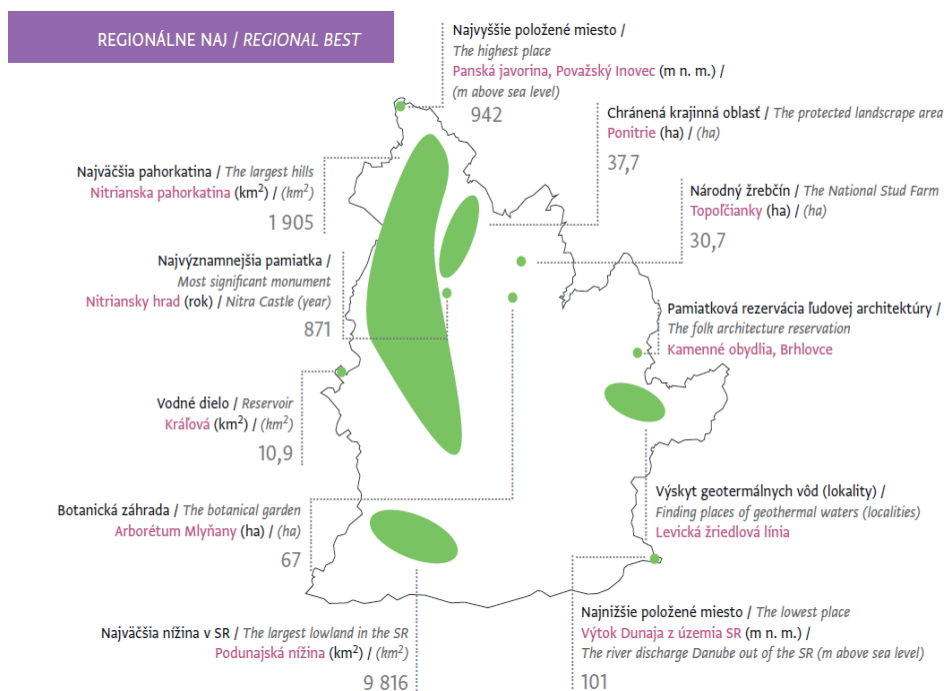
Zariadenie	Počet objektov	Sídlo - obec
Bohunický mlyn	1	Bohunice
Skalné obydlie a 2 domy	3	Brhlovce
Kaštieľ a park	2	Horné Obdokovce
Kaštieľ Weiszovcov	2	Klasov
Podunajské múzeum	1	Komárno
Fortifikačný systém mesta (Okružná ul. 271)	9	Komárno
Fortifikačný systém mesta (Okružná ul. 756)	2	Komárno
Býv. župná súdna stolica	1	Komárno
Park v medzihrádzovom priestore	1	Komárno
Podunajské múzeum	1	Komárno
Park pri kaštieli Langovcov	1	Kravany nad Dunajom
Levický hrad	20	Levice
Bývalý učiteľský ústav	1	Levice
Kaštieľ rod. Koller	2	Maňa
Župný dom, galéria	1	Nitra
Krajská knižnica Karola Kmeťka	1	Nitra
Štátna obchodná škola	1	Nitra
Národný dom so Sokolovňou	1	Nitra
Vodca slovenských roľníkov	1	Nové Zámky
Gymnázium	3	Nové Zámky
Kunov dom, dom ľudového bývania	1	Šaľa
Mestská knižnica, mučiarené SS	2	Topoľčany

Zariadenie	Počet objektov	Sídlo - obec
Tribečské kultúrne centrum	1	Topoľčany
Areál starej nemocnice	7	Topoľčany
Kráľovský súd, múzeum	1	Topoľčany
Poľovnícky kaštieľ	1	VeľkýĎur
Pamätný dom	1	Zlaté Moravce

Zdroj: spracované z podkladov PHSR NSK do roku 2030 a Pamiatkového úradu SR, 2021

K často navštevovaným miestam patrí aj Arborétum Mlyňany a Národný žrebčín v Topoľčiankach. Z hľadiska prírodného bohatstva vyniká kraj v oblasti termálnych prameňov v Podhájskej, Patinciach, Komárne, Poľnom Kesove a Štúrove, pri ktorých vznikli navštevované termálne kúpaliská a akvaparky.

Obrázok 2 Regionálne NAJ

Zdroj: Špilka, J.: Nitriansky kraj v číslach 2020. Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2020

Na území Nitrianskeho samosprávneho kraja pôsobilo v roku 2020 **15 stálych divadelných scén, 3 galérie** vrátane pobočiek, **18 múzeí** a **222 fungujúcich knižníc**. Pozornosť si zaslúži Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Ponitrianske múzeum a Nitrianska galéria. (Tabuľka 5, 6)

Tabuľka 5 Počet divadiel, stálych scén a divadelných súborov v Nitrianskom kraji

	2015		2019	
	Počet stálych scén a divadelných súborov	Počet divadiel	Počet stálych scén a divadelných súborov	Počet divadiel
Slovenská republika	128	79	103	109
Nitriansky kraj	11	6	12	7
Nitra	7	3	9	5
Okres Komárno	3	2	2	1
Okres Levice	1	1	1	1

Zdroj: spracované z podkladov PHSR NSK do roku 2030 a DATAcube, 2021

Tabuľka 6 Múzeá a galérie v Nitrianskom kraji

	2001		2011		2020	
	Múzeá	Galérie	Múzeá	Galérie	Múzeá	Galérie
Slovenská republika	219	99	188	37	239	33
Nitriansky kraj	25	11	16	3	18	3
Okres Komárno	5	3	2	0	1	0
Okres Levice	4	1	5	0	4	0
Okres Nitra	6	2	3	1	5	1
Okres Nové Zámky	3	4	5	2	7	2

Zdroj: spracované z podkladov PHSR NSK do roku 2030 a DATAcube, 2021

Územie Nitrianskeho samosprávneho kraja disponuje komplexnou ponukou cestovného ruchu s dopytom po cestovnom ruchu, ktorý je možné preukázať evidenciou počtu návštevníkov v hromadných ubytovacích zariadeniach, resp. evidovaný počet návštevníkov u prevádzkovateľov atraktivít cestovného ruchu (napr. múzeá, kúpaliská a pod.). Do Nitrianskeho kraja v roku 2020 zavítalo 180 tisíc

návštevníkov, ktorí sa ubytovali v 380 ubytovacích zariadeniach. V NSK sa cestovný ruch odohráva v mestskom aj vidieckom prostredí. Je tvorený prevažne **kultúrnym, obchodným**, ale i športovým (cykloturistika) a **zdravotným** (termálne pramene) **cestovným ruchom**.

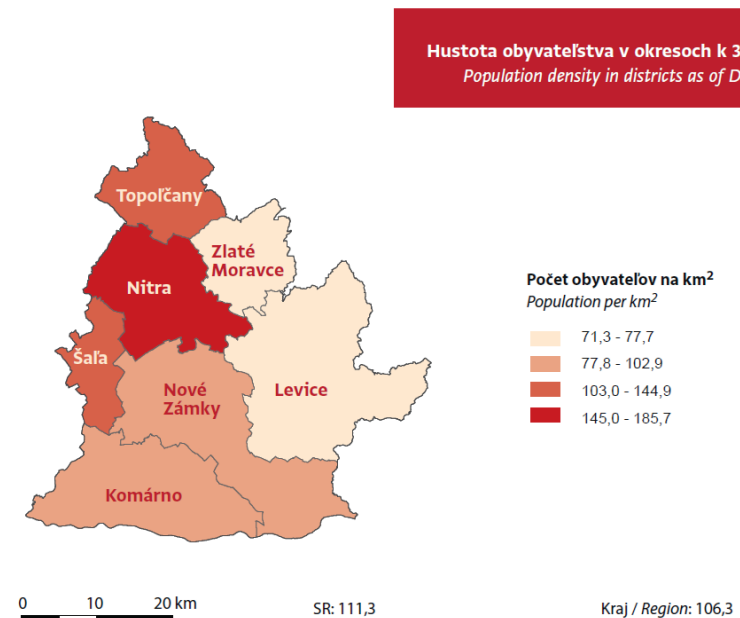
V súlade s vymedzeným územím a následnými kapitolami je dôležitá prepojenosť ponuky okresných miest, obcí a vidieka predovšetkým z hľadiska potenciálu sieťovania a **tvorby nových produktov cestovného ruchu** ako priamej produktovej línie vedúcej k predĺžovaniu pobytu (počtu prenocovaní) na území Nitrianskeho samosprávneho kraja.

1.2 DEMOGRAFICKÉ, EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA Z POHLADU VÝZNAMU PRE CESTOVNÝ RUCH

V rámci rozvoja cestovného ruchu je veľmi dôležitá interakcia s miestnym obyvateľstvom v Nitrianskom kraji. Štatistický úrad Slovenskej republiky za rok 2020 spracoval nasledovné údaje k demografickým východiskám. Počet obyvateľov Nitrianskeho kraja k 31. 12. 2020 bol 671 508, čo bolo 12,3 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska. Hustota obyvateľstva na 1 km² bola 106 obyvateľov. Najhustejšie osídleným okresom bol okres Nitra, kde na 1 km² pripadlo 186 obyvateľov, najredšie osídlený bol okres Levice s hustotou 71 obyvateľov na 1 km² (Obrázok 3).

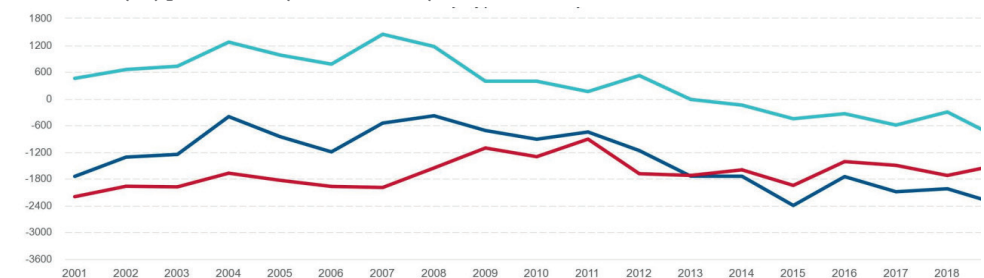
V Nitrianskom kraji bolo možné pozorovať zmeny v demografickom vývoji, ktoré boli odrazom ekonomickej a sociálnej situácie kraja. Prejavila sa dlhodobá tendencia spomaľovania reprodukcie obyvateľstva. Prírodný prírastok obyvateľstva dlhodobo vykazoval záporné hodnoty a v roku 2020 dosiahol hodnotu -3,8 na 1000 obyvateľov kraja. Pokračoval proces starnutia obyvateľstva. Medzi rokmi 2016 až 2020 rástol podiel obyvateľstva staršieho ako 65 rokov o 2,4 p. b., kým podiel populácie mladšej ako 14 rokov sa zvýšil iba o 0,4 p. b. Priemerný vek obyvateľov kraja v roku 2020 bol 43 rokov a index starnutia dosiahol hodnotu 135,6, čo boli najvyššie dosiahnuté hodnoty v porovnaní s ostatnými kraji (Štatistický úrad SR, 2021).

Obrázok 3 Hustota obyvateľstva v okresoch k 31.12.2019

Zdroj: Špilka, J.: Nitriansky kraj v číslach 2020. Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2020

Obrázok 4 Vývoj prírastkov obyvateľstva (osoby)

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Ako sa uvádza na stránke Štatistického úradu SR (2021), v roku 2020 podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v Nitrianskom kraji predstavoval 49,8%. Miera ekonomickej aktivity dosiahla 57,8%. Miera zamestnanosti 20 až 64 ročných od roku 2010 do roku 2019 rástla. V roku 2020 prišlo k jej poklesu o 1 p. b. na hodnotu 72,8%. Miera nezamestnanosti medzi rokmi 2010 až 2019 naopak klesala, ale v roku 2020 stúpila o 0,6 p. b. na 5,2%. Priemerná hrubá mesačná mzda bola o 10,7% nižšia ako celoslovenský priemer a dosiahla úroveň 1 191 eur.

V Nitrianskom kraji ku koncu roka 2020 pôsobilo 31,4 tis. právnických osôb, z ktorých 87% predstavovali podniky a 44,1 tis. bolo fyzických osôb, z ktorých živnostníci tvorili 92,8%. Podniky realizovali svoju činnosť prevažne v odvetví obchodu, odborných vedeckých a technických činností a v priemysle, živnostníci zase v oblasti stavebníctva a tiež v obchode a priemysle (Štatistický úrad SR, 2021).

Regionálny hrubý domáci produkt v bežných cenách v roku 2019 dosiahol v Nitrianskom kraji 9 940 mil. eur a podiel kraja na celonárodnom HDP predstavoval 10,6%. V prepočte na obyvateľa regionálny HDP dosiahol 14 721 eur v bežných cenách a bol o 14,5% nižší ako priemer Slovenska (Štatistický úrad SR, 2021).

Podľa ekonomických činností najväčší podiel na regionálnej hrubej pridanej hodnote v roku 2019 tvoril priemysel (35%). Obchod, doprava, ubytovanie a stravovanie sa podieľali 18% a verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 12,2% (Štatistický úrad SR, 2021).

Kraj obhospodaruje najväčšiu výmeru poľnohospodárskej pôdy zo všetkých krajov SR (464,1 tis. ha). Patrí k najvýznamnejším producentom poľnohospodárskych plodín ako sú pšenica, jačmeň, kukurica na zrno, hrach jedlý, cukrová repa technická, repka olejnatá, slnečnica na semeno a je najväčším producentom obilnín, olejnín, strukovín na zrno a hrozna v SR. Živočíšna výroba sa zameriava na chov hydiny a ošipaných (Štatistický úrad SR, 2021).

Skladba priemyselných odvetví je pestrá, dominantné miesto má krajské mesto Nitra, ktorého významným podnikom je automobilka Jaguar – Land Rover. Medzi ťažiskové odvetvia kraja patria automobilový, elektrotechnický, strojársky, potravinársky, chemický a gumársky priemysel. V Šali sa nachádza dôležitý chemický závod Duslo, a. s., v ktorom sa vyrábajú dusíkaté hnojivá a gumárske chemiká-

lie. V roku 2020 priemyselné podniky za vlastné výkony a tovar utržili 7,3 mld. eur. Oproti vlaňajšku poklesli o 10,3% (Štatistický úrad SR, 2021).

Nitriansky kraj je dobre prepojený cestnými komunikáciami medzi okresmi aj medzinárodnými cestnými ťahmi. Jeho cestná sieť predstavovala 2 594 km, z ktorých iba 67 km tvorili rýchlostné cesty. V kraji v roku 2020 evidovali 459 900 motorových vozidiel. Podiel osobných bol 70%. Územím prechádza aj medzinárodná magistralna trať železničnej dopravy. V meste Komárno sa nachádza na rieke Dunaj významný riečny prístav, ktorý je napojený na európsku riečnu magistralu Rýn – Mohan – Dunaj (Štatistický úrad SR, 2021).

S odvolaním sa na Stratégiu rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra (2021 – 2031) je možné konštatovať, že po dobudovaní priemyselného parku v Nitre sa výrazne zvýšil počet prenocovaných migrantov v meste Nitra. V priemyselnom parku sa v súčasnosti nachádzajú multinárodné a medzinárodné firmy. Medzi významných zamestnávateľov v priemyselnom parku patria Jaguar – Land Rover (UK), Kuka (Nemecko), DS Smith (UK), Foxconn (Čína), Gefco (Francúzsko), Gestamp (Španielsko), GU Gretsch-Unitas (Nemecko), Marel (Island), Mitsubishi Chemical Advanced Materials Composites s.r.o. (Japonsko), a iné. Celková kapacita priemyselného parku je 15 000 pracovných miest, pričom do konca roku 2021 bolo vyťažovaných 66%. Značnú časť tvoria cudzinci, ktorí majú v Nitre zväčša iba prechodný pobyt. Na jeseň roka 2019 malo v Nitre nejaký typ pobytu 5143 cudzincov, z toho 2661 pochádzalo z krajín mimo EÚ/EHP (teda z tzv. tretích krajín) a 2482 bolo z členských štátov EÚ. Medzi cudzincami výrazne prevažovali muži (3419 osôb) nad ženami (1724 osôb). Z hľadiska veku prichádza najviac cudzincov v produktívnom veku 30-54 rokov (2983 osôb), druhý najvyšší počet je vo vekovej kategórii 15-29 rokov (1253 osôb). Vo veku 55-70 rokov malo v Nitre pobyt 639 cudzincov. Maloletých vo veku 0-14 rokov bolo 176. Najmenej bolo cudzincov starších ako 71 rokov (92 osôb). Cudzinci prichádzajúci do Nitry prevažne za prácou obsadzujú najmä pozície vo výrobe a v stavebníctve (Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra na roky 2021 – 2031). Udalosti na Ukrajine v roku 2022 privádzajú na územie Nitrianskeho samosprávneho kraja ukrajinských migrantov, z ktorých mnohí získavajú štatút utečenca s dočasným pobytom.

2 MANAŽMENT DESTINÁCIE CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

2.1 ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU CESTOVNÉHO RUCHU ÚNSK

Na regionálnej úrovni v rámci Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja má cestovný ruch v kompetencii **Odbor cestovného ruchu**, pozostávajúci z troch oddelení – **Oddelenie cestovného ruchu**, **Oddelenie cezhraničnej spolupráce**, **Oddelenie propagácie a marketingu**.¹ V rámci svojej kompetencie koordinuje rozvoj cestovného ruchu v NSK, je zodpovedný za prípravu a realizáciu stratégie rozvoja cestovného ruchu a marketingu, vrátane ostatných strategických a koncepčných dokumentov podporujúcich rozvoj cestovného ruchu. Zároveň podporuje a koordinuje spoluprácu v cestovnom ruchu so zahraničnými partnermi na báze oficiálnych zmlúv o spolupráci, podporuje rôzne marketingové aktivity, účasť na medzinárodných, národných a regionálnych podujatiach, spolupracuje pri príprave a realizácii projektov rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v NSK. Vypracováva a implementuje projekty týkajúce sa rozvoja zahraničnej a cezhraničnej spolupráce, pri-

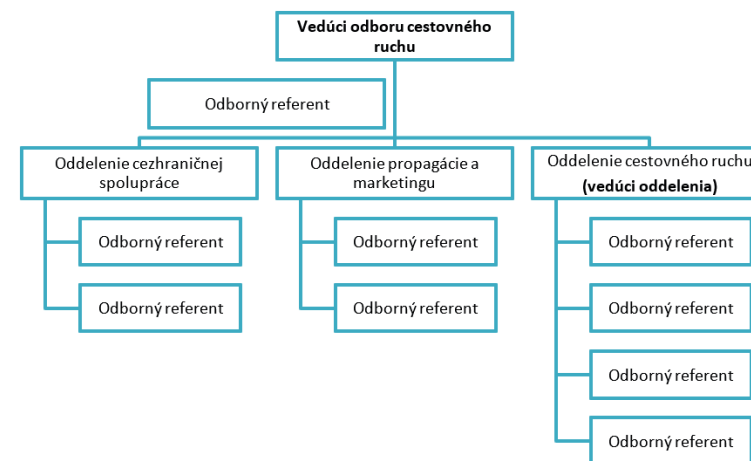
pravuje návrhy na poskytnutie dotácií na podporu rozvoja cestovného ruchu a na podporu certifikovaných ubytovacích zariadení na vidieku z rozpočtu NSK.

V rámci Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja pôsobí **Komisia cestovného ruchu** a zahraničných vzťahov, ktorá je zložená z 8 poslancov a 6 odborníkov.²

Novou organizačnou štruktúrou v Nitrianskom kraji je **Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj** (KOCR), ktorá bola oficiálne schválená na ustanovujúcom valnom zhromaždení 25. októbra 2021. Jej úlohou je podporovať a vytvárať podmienky pre rozvoj cestovného ruchu na území Nitrianskeho kraja. Zakladajúcimi členmi KOCR sú:

- Nitriansky samosprávny kraj
- Nitrianska organizácia cestovného ruchu
- OOCR PODUNAJSKO
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Tekov
- OOCR Štúrovo – Parkan

Obrázok 5 Organizačná štruktúra Odboru cestovného ruchu Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2022.

Zdroj: Vlastné spracovanie z podkladov ÚNSK, 2022

¹ V súvislosti s voľbami do orgánov samosprávnych krajov na volebné obdobie 2022 – 2026 prebiehajúcich na jeseň v r. 2022 došlo k organizačným zmenám v riadení cestovného ruchu. Vznikol Odbor kultúry a cestovného ruchu ÚNSK, pod ktorý aktuálne spadajú: Oddelenie cestovného ruchu, Oddelenie kultúrnych organizácií a dotácií, Oddelenie cyklokoordinátora a Oddelenie kultúrnych ciest a podujatí. Podľa aktuálnej organizačnej štruktúry odbor spolu s jednotlivými oddeleniami riadi vedúci odboru kultúry a cestovného ruchu, ktorý má 2 odborných referentov. Oddelenie cestovného ruchu je tvorené 2 odbornými referentmi, Oddelenie kultúrnych organizácií a dotácií má vedúcu oddelenia a 5 odborných referentov, Oddelenie kultúrnych ciest a podujatí je tvorené 3 odbornými referentmi a Oddelenie cyklokoordinátora 1 odborným referentom.

² Aktuálna Komisia kultúry a cestovného ruchu 2022 – 2026 je zložená z predsedu komisie, 9 členov komisie z radov poslancov, 6 členov komisie z radov odborníkov a tajomnícky komisie.

Predmetom činnosti KOOCR je predovšetkým podpora a vytváranie podmienok na rozvoj cestovného ruchu na území svojich členov v rámci Nitrianskeho samosprávneho kraja, vykonávanie činnosti v súlade so strategickými dokumentmi NSK, ochrana záujmov členov krajskej organizácie, podpora činnosti členov pri tvorbe a realizácii koncepcie rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja, tvorba a realizácia marketingu a propagácie cestovného ruchu pre svojich členov doma a v zahraničí, presadzovanie spoločných záujmov svojich členov, spolupráca s orgánmi NSK, podpora kultúrneho, spoločenského a športového života a zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, organizovanie podujatí pre obyvateľov a návštevníkov, poskytovanie poradensko-konzultačných služieb svojim členom, presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu tak, aby sa chránilo a zachovávalo životné prostredie a rešpektoval sa spôsob života miestneho obyvateľstva a vlastnícke práva. Ďalej v spolupráci s orgánmi NSK zabezpečuje vypracovanie a realizáciu ročného plánu aktivít krajskej organizácie, vypracovanie rozpočtu, ktorý schvaľuje valné zhromaždenie, iniciuje alebo zabezpečuje tvorbu, manažment a prezentáciu produktov cestovného ruchu a ich predaj, zostavuje výročnú správu a jej zverejňovanie na vlastnej webovej stránke, zakladá krajské turistické informačné centrum a vedie evidenciu regionálnych TIC na území kraja, reklamnú, propagačnú a inzertnú činnosť. Venuje sa tiež organizácii podujatí, tvorbe propagačných materiálov, inzercii a účasti na konferenciách. Plánuje sa orientovať na propagáciu atraktivít kraja v médiách (najmä v rámci Slovenska, Maďarska a Českej republiky), a účasti na odborných podujatiach a konferenciách doma a v zahraničí. Bude organizovať odborné vzdelávacie aktivity v rámci celoživotného vzdelávania pre svojich členov, pre aktérov cestovného ruchu v rámci NSK a na základe dopytu aj pre aktérov cestovného ruchu mimo územia NSK.

Nitriansky samosprávny kraj bol jediným krajom, ktorý doposiaľ nemal založenú KOOCR, ktorá by riešila destinačný manažment a marketing Nitrianskeho kraja spolu s krajským mestom Nitra ako i ostatnými obcami a OOCR.

2.2 INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE A SPOLUPRÁCA V OBLASTI CESTOVNÉHO RUCHU V NSK (VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVÁ)

2.2.1 Oblastné organizácie cestovného ruchu (OOCR) v Nitrianskom samosprávnom kraji

Na území Nitrianskeho samosprávneho kraja plnia koordinačnú funkciu a úlohy destinačného manažmentu 4 oblastné organizácie cestovného ruchu (OOCR). Ich územná pôsobnosť je v 6 okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja (Tabuľka 7). Ide o partnerstvo verejného a súkromného sektora združujúce samosprávne, podnikateľské a iné subjekty pôsobiace v destinácii. Ide o:

- Nitriansku organizáciu cestovného ruchu (NOCR)
- OOCR PODUNAJSKO
- OOCR Tekov
- OOCR Štúrovo-Parkan

Hlavnými úlohami OOCR sú príprava a realizácia koncepcie cestovného ruchu na vymedzenom území, tvorba produktov cestovného ruchu, podpora marketingu, organizovanie podujatí, zber a analýzy dát, spolupráca s ostatnými aktérmi v cestovnom ruchu aj prevádzka informačného systému.

Tabuľka 7 Oblastné organizácie cestovného ruchu v Nitrianskom kraji

NITRIANSKA ORGANIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU (NOCR)	
Členovia mestá/obce	1. Nitra, 2. Topoľčianky, 3. Mojmírovce, 4. Bojná, 5. Nitrianska Blatnica. 6. Prašice
Členovia	7. ARRIVA NITRA, a. s., 8. Agrokomplex NÁRODNÉ VÝSTAVISKO, š. p., 9. Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Nitra, 10. Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií, 11. Vinárske závody Topoľčianky, s. r. o., 12. Kaštieľ Mojmírovce, s. r. o., 13. MAS CEDRON-NITRAVA, 14. OZ Radošinka, 15. Castellum, n. o., 16. Ponitrianske múzeum v Nitre, 17. BerCash, s. r. o., 18. Zoborský skrášľovací spolok
Pôsobnosť v rámci okresu	Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce
Sídlo	Nitra
Vznik	6. 3. 2012

OOCR PODUNAJSKO	
Členovia mestá/obce	1. Komárno, 2. Nové Zámky, 3. Patince, 4. Moča, 5. Kravany nad Dunajom, 6. Iža, 7. Svodín
Členovia	8. WELLNESS, s. r. o., 9. Kúpele Patince, s. r. o., 10. DREAM, s. r. o., 11. OZ Sine Metu, 12. Konterman Ladislav – MAN, 13. Penres, a. s., 14. Ing. Bálint Pém - H LEVEL, 15. Comorra Servis, 16. OZ Kalicka, 17. Združenie cestovného ruchu – Štúrovo
Pôsobnosť v rámci okresu	Komárno, Nové Zámky
Sídlo	Komárno
Vznik	1. 12. 2015

OOCR TEKOV	
Členovia mestá/obce	1. Levice, 2. Želiezovce, 3. Kalná nad Hronom, 4. Pukanec, 5. Bátovce, 6. Santovka, 7. Jur nad Hronom, 8. Čajkov, 9. Rybník, 10. Bohunice, 11. Zemberovce, 12. Podhájska, 13. Čaka, 14. Tekovské Lužany, 15. Plavé Vozokany, 16. Málaš, 17. Bajka, 18. Beša, 19. Dolný Pial, 20. Horný Pial, 21. Lok, 22. Lula, 23. Ondrejovce, 24. Tehla, 25. Tekovský Hrádok, 26. Veľký Ďúr, 27. Farná, 28. Brhlovce
Členovia	29. Amalion, s. r. o., 30. MORE-PJC, s. r. o., 31. Tekovské múzeum v Leviciach, 32. Občianske združenie Terroir TEKOV, 33. Viale, s. r. o., 34. Víno Levice, s. r. o., 35. BIOCENTRUM, s. r. o., 36. Slovenská poľovnícka komora, Obvodná poľovnícka komora Levice, 37. JUROB, s. r. o., 38. LK RENT, s. r. o., 39. Združenie vinohradníkov Krížny vrch Levice, 40. Helena Kúdelová Vinárstvo Kúdela, 41. FORESPO PÁLENICA, a. s., 42. Regionline.sk, 43. VAU, s. r. o., 44. BIW, s. r. o., 45. LUMO, s. r. o., 46. Vinohradnícky spolok Čajkov, 47. AVE LINGUA, s. r. o., 48. Potulky chotármi, 49. Mgr. Ivan Mészáros, 50. Občianske združenie Tekov-Hont, 51. Kora Bella Style, s. r. o., 52. Spoznávame svet a Slovensko, 53. ViaJur Agricultura, s. r. o.
Pôsobnosť v rámci okresu	Levice, Nové Zámky
Sídlo	Levice
Vznik	29. 6. 2017

OOCR ŠTÚROVO-PARKAN	
Členovia mestá/obce	1. Štúrovo,
Členovia	2. Vadaš, s. r. o.
Pôsobnosť v rámci okresu	Nové Zámky
Sídlo	Štúrovo
Vznik	3. 12. 2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Registra oblastných organizácií cestovného ruchu, In: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu,2023>

V súlade s PHSR NSK do roku 2030 je možné konštatovať, že územné pokrytie OOCR v Nitrianskom kraji je slabé a poukazuje na nízku úroveň zapojenia predovšetkým obcí a miest (len 11 % obcí NSK) do aktivít destinačného manažmentu.

2. 2. 2 Miestne akčné skupiny (MAS) a program LEADER v Nitrianskom samosprávnom kraji

Ďalšou formou spolupráce v rámci rozvoja cestovného ruchu sú na úrovni NSK dobrovoľné zoskupenia – **miestne akčné skupiny (MAS)**, ktoré svojimi aktivitami prispievajú k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu. MAS sú jedným zo siedmich princípov prístupu LEADER, pričom ide o zoskupenie verejného a súkromného sektora. Minimálny počet členských obcí je 7, počet obyvateľov sa musí pohybovať od 10 000 do 150 000. Maximálna hustota osídlenia je 150 obyvateľov/km². Pokrytie územia MAS v rámci NSK znázorňuje obrázok 4. Tabuľka 8 sumarizuje MAS na území NSK aj s počtom zapojených obcí.

Opatrenie LEADER je súčasťou Programu rozvoja vidieka (PRV). Pre rok 2022 bola poskytnutá dotácia z rozpočtu NSK pre:

- **Nástroj 1 LEADER NSK.** Ide o poskytnutie dotácií z rozpočtu NSK na podporu držiteľov regionálnej značky kvality a činnosti združení a spolkov na vidieku Nitrianskeho kraja – Nástroj 1 LEADER NSK. O dotáciu sa môžu uchádzať miestne akčné skupiny (MAS) typu LEADER, ktorých celé územie pôsobnosti sa nachádza na území Nitrianskeho kraja, a ktorým bol udelený Štatút MAS Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v zmysle PRV SR 2014 – 2020.

V súčasnosti je takýchto **MAS na území Nitrianskeho kraja 15.** (tabuľka 8).

Podporované opatrenia Nástroja 1 LEADER NSK sú:

Opatrenie 1. Podpora držiteľov regionálnej značky kvality (oprávnení končení užívateľa – samostatne hospodáriaci roľníci, živnostníci, s. r. o., a. s., komanditná spoločnosť, družstvo, remeselník a pod., ktorý je držiteľom regionálnej značky kvality PONITRIE, NITRAVA, HONT, PODUNAJSKO, POHRONIE).

Opatrenie 2. Podpora činnosti združení a spolkov (oprávnení koneční užívatelia – občianske združenie, združenie obcí, nadácia, nezisková organizácia, záujmové združenie právnických osôb, spolky – poľovnícke združenia, záhradkári, jednoty dôchodcov a pod.)

- **Nástroj 2 LEADER NSK.** Ide o poskytnutie dotácií z rozpočtu NSK na podporu implementácie Stratégií CLLD pre miestne akčné skupiny, ktorých celé územie pôsobnosti sa nachádza na území Nitrianskeho kraja, ale **nie sú registrované** Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a **nebol im udelený** Štatút MAS v zmysle podmienok PRV SR 2014 – 2020. V súčasnosti sú takéto **MAS na území Nitrianskeho kraja dve.** (tabuľka 8).

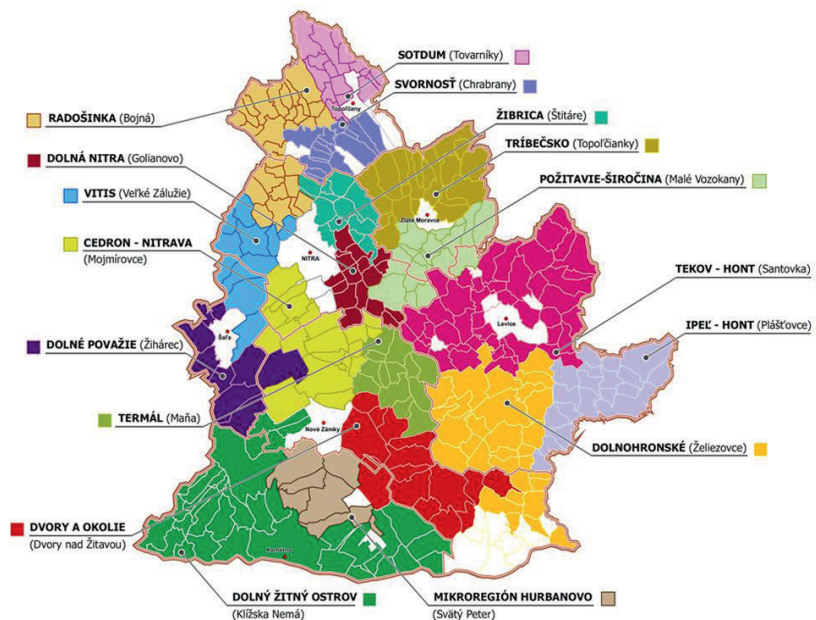
Podporované opatrenia Nástroja 2 LEADER NSK sú:

Opatrenie 1.	Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku
Opatrenie 2.	Rozvoj vidieckej spoločnosti a podpora tradícií
Opatrenie 3.	Prevádzka a administratívna činnosť MAS
Opatrenie 4.	Podpora projektov spolupráce verejno-súkromných partnerstiev

V roku **2021** boli schválené a použité **dotácie LEADER NSK** pre Nástroj 1, Opatrenia 1, 2 v sume **377 208,79 EUR**, celkové oprávnené výdavky na projekty tvorili **392 385,45 EUR**. Schválené a použité dotácie LEADER pre Nástroj 2, Opatrenia 1, 2, 3 tvorili **52 790,65 EUR**, celkové oprávnené výdavky projektov boli **55 146, 87 EUR**.

V rozpočte NSK na rok **2022** boli pre **Nástroj 1** a **Nástroj 2 LEADER NSK** schválené finančné prostriedky vo výške **430 000,- EUR**.

Obrázok 6 Pokrytie MAS na území Nitrianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: <https://www.leadersk.sk/vyvoj-pristupu-leader-v-nitrianskom-samospravnom-kraji.html>, 2022

Ako uvádzame vyššie, aktuálne na území kraja funguje 17 verejno-súkromných partnerstiev, z ktorých 15 má podľa programového obdobia 2014 – 2020 udelený štatút MAS. Do týchto partnerstiev je zapojených 93,5% obcí (tabuľka 8). Je zrejmé, že pokrytie územia MAS je výrazne lepšie oproti pokrytiu územia OOCR.

Tabuľka 8 Zoznam MAS na území Nitrianskeho samosprávneho kraja s počtom zapojených obcí

	MAS na území NSK	Sídlo	Počet členských obcí	Štatút MAS 2014-2020
1	MAS Cedron-NITRAVA	Mojmírovce	19	áno
2	Regionálne združenie Dolná Nitra o. z.	Golianovo	17	áno
3	MAS Dolné Považie	Žihárec	9	áno
4	OZ Dolnohorské rozvojové partnerstvo	Želiezovce	30	nie
5	MAS Združenie Dolný Žitný Ostrov	Klížska Nemá	33	áno
6	MAS Dvory a okolie	Dvory nad/Žitavou	15	áno
7	OZ Mikroregión Hurbanovo	Svätý Peter	7	áno
8	OZ Ipeľ - Hont	Plášťovce	19	áno
9	OZ pre rozvoj mikroregiónu Požitavie-Širočina	Malé Vozokany	19	áno
10	OZ Radošinka	Bojná	30	áno
11	SOTDUM	Tovarníky	16	áno
12	SVORNOSŤ – Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ	Chrabrany	16	áno
13	OZ Tekov – Hont	Santovka	43	áno
14	MAS Združenia Termál	Maňa	13	nie
15	Mikroregión Trábecko	Topoľčianky	19	áno
16	OZ VITIS	Velké Zálužie	11	áno
17	OZ Žibrica	Štitáre	15	áno

Zdroj: vlastné spracovanie podľa leadernsk.sk, 2022

2. 2. 3 Partnerské regióny Nitrianskeho samosprávneho kraja

Nitriansky samosprávny kraj má podpísané zmluvy s viacerými partnerskými regiónmi v Európe (viď tabuľka 9). V oblasti cestovného ruchu je najintenzívnejšia spolupráca s krajom Vysočina (Česká republika). Spolupráca sa javí i s maďarskými župami *Komárom-Esztergom* a *Veszprém* a *Vračanským* krajom v Bulharsku (Stratégia zahraničných vzťahov NSK, 2016-2020).

Tabuľka 9 Partnerské regióny Nitrianskeho samosprávneho kraja

	Názov samosprávy	Štát	Dátum podpisu zmluvy
1	Kraj Vysočina	Česká republika	19.4.2006
2	Département l' Oise	Francúzska republika	25.9.2006
3	Minská oblasť	Bieloruská republika	11.8.2004
4	Župa Komárom-Esztergom	Maďarská republika	13. 1.2003
5	Župa Veszprém	Maďarská republika	19.10.2004
6	La Provincia di Cremona	Talianska republika	19.8.2003
7	Zlatiborský okruh	Srbská republika	4.12.2007
8	Vračanský kraj	Bulharská republika	1.6.2008
9	Orlovská oblasť	Ruská federácia	5.8.2011
10	Viroviticko-podrávska župa	Chorvátska republika	9.11.2010
11	Kirovohradská oblastná štátna administratíva	Ukrajinská republika	23.8.2013
12	Lubušké vojvodstvo	Poľská republika	17.4.2008

Zdroj: spracované z interných zdrojov Odboru cestovného ruchu NSK, 2022

2. 2. 4 Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) v Nitrianskom samosprávnom kraji

Ďalším typom spolupráce NSK je spolupráca s podobnými administratívnymi jednotkami zo zahraničia. Takáto forma spolupráce predstavuje efektívny nástroj podpory regionálnej politiky. **Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS)** sa zriaďujú s cieľom uľahčiť a podporovať cezhraničnú, národnú a medziregionálnu spoluprácu medzi členskými štátmi a ich regionálnymi a miestnymi orgánmi, s cieľom posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť v EÚ. EZÚS umožňuje predovšetkým partnerom realizovať spoločné projekty a vymieňať si odborné vedomosti. Členstvo NSK v Európskom zoskupení územnej spolupráce je jedným z cieľov kohéznej politiky EÚ. Na území kraja fungujú tri EZÚS (Tabuľka 10). Nitriansky samosprávny kraj je členom zoskupenia územnej spolupráce **PONTIBUS** a spolupracuje s ďalšími dvoma zoskupeniami – *Ister-Granum* a *Pons Danubii*. Zo spomínaných EZÚS je len jeden (Pons Danubii) registrovaný na Slovensku – v Komárne, ostatné sú registrované v Maďarsku.

Tabuľka 10 Európske zoskupenia územnej spolupráce na území NSK

	Názov EZÚS-u	Partneri	Sídlo
1	PONTIBUS EGTC Limited Liability	HU/SK	Budapešť (HU)
2	Ister-Granum	HU/SK	Estergom (HU)
3	Pons Danubii	SK/HU	Komárno (SK)

Zdroj: spracované z interných zdrojov Odboru cestovného ruchu NSK, 2022

Zakladajúcimi členmi zoskupenia **PONTIBUS** sú Samospráva Peštianskej župy a Nitriansky samosprávny kraj. Spoločným cieľom spolupráce je posilnenie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom realizácie spoločných aktivít a projektov. Cestovný ruch je práve jednou z prioritných oblastí spolupráce.

Zoskupenie **Ister-Granum** vzniklo transformáciou euroregiónu. Zoskupenie sa vyformovalo v meste Ostrihom a Štúrovo a jeho členmi je v súčasnosti 40 nitrianskych obcí. Zoskupenie implementovalo viacero objektov, napr. Most cez rieku Ipeľ.

EZÚS **Pons Danubii** ako jediné sídli na území NSK v meste Komárno. Zoskupenie má 7 členov. Tvoria ho maďarské a slovenské obce a mestá (3 slovenské mestá – Komárno, Kolárovo a Hurbanovo a 4 maďarské mestá – Komárom, Tata, Kisdér a Oroszlány). Jednou z najvýznamnejších aktivít zoskupenia z pohľadu cestovného ruchu je dobudovanie cyklotrasy na jednotlivých úsekoch v oboch partnerských regiónoch, napojenú na medzinárodnú cyklotrasu EUROVELO 6 Viedeň – Budapešť. Aktuálne fungujú cyklotrasy v Komárne (Alžbetin ostrov, breh rieky Váh a Mŕtve rameno), okolo Monoštorskej pevnosti v Maďarsku a úseky spájajúce Komárom s Komárnom, Kolárovom a Kravanmi nad Dunajom.

2. 2. 5 Euroregióny na území Nitrianskeho samosprávneho kraja

V rámci spolupráce aj v oblasti cestovného ruchu sú zriadené permanentné štruktúry cezhraničnej spolupráce medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi, ktoré navzájom priamo susedia a nachádzajú sa na hraniciach susediacich štátov – **Euroregióny**. Ide o horizontálnu cezhraničnú spoluprácu medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi, vládami jednotlivých štátov a európskymi inštitúciami. Na území NSK sa nachádzajú tri Euroregióny (Tabuľka 11).

Tabuľka 11 Euroregióny na území NSK

	Názov euroregiónu	Partneri	Sídlo
1	Euroregión Váh–Dunaj–Ipeľ	HU	Nitra
2	Ipeľ – Ipoly	HU	Šahy
3	Ister-Granum	HU	Esztergom

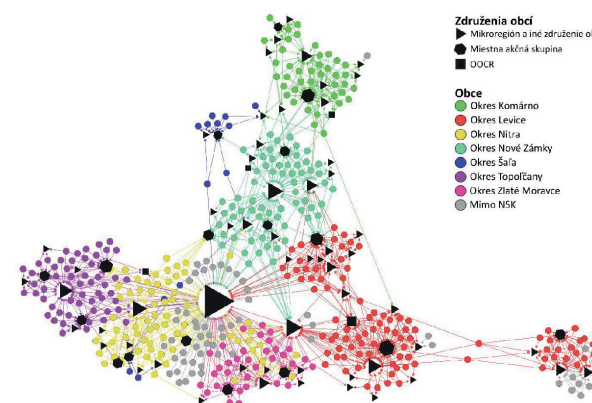
Zdroj: spracované z interných zdrojov Odboru cestovného ruchu NSK, 2022

Euroregión Váh–Dunaj–Ipeľ vznikol v roku 1999 podpísaním Zmluvy o spolupráci v obci Neszmély v Maďarsku. Zmluva bola podpísaná zástupcami samospráv žúp Komárom–Esztergom a Pest a prednostom krajského úradu v Nitre. Na Slovensku je euroregión zastúpený Regionálnym združením Váh–Dunaj–Ipeľ (RZVDI).

Euroregión Ipeľ – Ipoly bol taktiež založený v roku 1999 starostami obce Balassagyarmat v Maďarsku a Šahy na Slovensku. Ide o záujmové združenie právnických osôb – Ipeľský Euroregión, ktorého územnú pôsobnosť tvorí 60 obcí a miest, 10 mimovládnych organizácií a 1 podnikateľský subjekt. Územie euroregiónu presahuje hranice Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Euroregión Ister-Granum v súlade s textom vyššie funguje zároveň aj ako Európske zoskupenie územnej spolupráce.

Obrázok 7 Sieť členstva obcí NSK v mikroregionálnych a iných združeniach, MAS a OOCR

Zdroj: PHSR, 2021 – 2027, Register združení obcí SR, 2021; Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja; Register OOCR, 2021

3 LEGISLATÍVNE, STRATEGICKÉ A PROGRAMOVÉ DOKUMENTY PRE PODPORU ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU

Cestovný ruch je prierezné odvetvie a dotýka sa mnohých oblastí hospodárstva a sociálneho rozvoja územia. Týmto sa naň vzťahuje viacero právnych noriem platných na území Slovenska. Základnými právnymi predpismi pre podporu cestovného ruchu na Slovensku sú predovšetkým:

- Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov (posledná novelizácia nadobudla účinnosť 25. 4. 2020),
- Zákon č. 347/ 2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 151/2019 Z. z. o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky,
- Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu,
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
- Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch),
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
- Zákon č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V októbri 2018 bola schválená novela Zákona o dani z pridanej hodnoty, v ktorom je s platnosťou od 1. 1. 2019 zavedená nová sadzba na ubytovacie služby 10%.

Medzinárodná a národná úroveň

Cestovný ruch je významnou ekonomickou aktivitou s priaznivým vplyvom na hospodársky rast a zamestnanosť v Európe. Ukazuje na nevyhnutnosť skĺbiť hospodársky rast a udržateľný rozvoj vrátane etnického rozmeru. Na národnej úrovni je cieľom politiky EÚ udržať pozíciu Európy ako vedúcej destinácie a zároveň maximalizovať hospodársky rast, zamestnanosť a podporovať spoluprácu medzi krajinami EÚ.

Priority politiky EÚ pre cestovný ruch sa zameriavajú na **zvýšenie konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu EÚ** – rámcové podmienky, inteligentný cestovný ruch, udržateľný a zodpovedný cestovný ruch, pracovná sila a internacionalizácia – globálna konkurencia.

Ťažkosti, ktoré zasiahli cestovný ruch, predovšetkým súvisiace s pandemiou COVID-19, poukázali na množstvo problémov, s ktorými sa toto odvetvie musí vyrovnáť. Je dôležité, aby sa jeho aktéri zapojili do príprav stratégií a opatrení na podporu tohto odvetvia. K jedným z hlavných dokumentov na národnej úrovni patrila Stratégia „Európa 2020“ – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – KOM (2010) 2020, ktorej základom boli tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

1. Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
2. Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
3. Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

K ďalším medzinárodným dokumentom patria:

- „Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch“ OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV – KOM (2010),
- Návrh uznesenia Európskeho parlamentu o nových výzvach a stratégiách na podporu cestovného ruchu v Európe,
- Celková stratégia oživenia na rok 2020 a ďalšie obdobie „Oznámenie komisie Európskeho parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Cestovný ruch a doprava v roku 2020 a v ďalšom období,
- Závery Rady o konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu ako hnacej sily udržateľného rastu pracovných miest a sociálnej súdržnosti v EÚ v nasledujúcom desaťročí.

K prioritným strategickým dokumentom patria:

- **Agenda 2030** – je komplexným súborom priorít pre dosiahnutie cieľa **udržateľného rozvoja**. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Zodpovednosť za Agendu 2030 je na Slovensku rozdelená medzi Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Súčasťou Agendy 2030 je aj program UNWTO **Tourism for SDGs do roku 2030**.

Európska komisia spoločne plánuje pripraviť **Plán na vybudovanie udržateľného, inovatívneho a odolného európskeho ekosystému cestovného ruchu do roku 2050** (Európsky program pre cestovný ruch 2050).

V dôsledku **pandémie COVID-19** prijala v máji 2020 Európska komisia komplexný balík usmernení a odporúčaní, ktoré majú členskými štátom pomôcť postupne zrušiť cestovné obmedzenia a umožniť podnikateľom v cestovnom ruchu znovuo tvorenie prevádzok v súlade s ochranou zdravia.

Balík opatrení pre cestovný ruch a dopravu

Balík bol predstavený Európskou komisiou 13. mája 2020 a zahŕňa pomoc cestovnému ruchu EÚ, aby sa pozviechal z pandémie, podporu podnikom a snahu zabezpečiť, aby bola Európa aj naďalej najobľúbenejšou svetovou destináciou pre návštevníkov. Balík opatrení zahŕňa:

- **celkovú stratégiu** oživenia na rok 2020 a ďalšie obdobie,
- **spoločný prístup** k obnove voľného pohybu a postupnému a koordinovanému rušeniu obmedzení na vnútorných hraniciach EÚ,
- **rámec** na podporu postupného obnovenia dopravy, ktorým sa zabezpečí bezpečnosť cestujúcich aj personálu,
- **odporúčanie**, ktoré má za cieľ zatriktívniť pre spotrebiteľov cestovné poukazy ako alternatívu k vráteniu hotovosti,
- **kritériá** bezpečného a postupného obnovenia činností cestovného ruchu a zdravotných protokolov pre ubytovacie a stravovacie zariadenia.

Nová platforma Európskej komisie „Re-open EU“ na bezpečné obnovenie voľného pohybu a cestovného ruchu v EÚ

Európska komisia spustila 15. júna 2020 webovú platformu „RE-open EU“, ktorá obsahuje základné informácie umožňujúce bezpečné obnovenie voľného pohybu a cestovného ruchu v Európe. Platforma poskytuje informácie v reálnom čase týkajúce sa hraníc, dostupnej dopravy, cestovných obmedzení, opatrení v oblasti verejného zdravia a bezpečnosti.

Európska bezpečnostná pečať COVID-19 v cestovnom ruchu

Na podnet Európskej komisie vypracoval Európsky výbor pre normalizáciu (CEN) európske normalizačné dokumenty (dohody pracovných stretnutí – CWA) na protokoly o bezpečnosti a ochrane zdravia v súvislosti s ochorením COVID-19 v cestovnom ruchu:

CWA 5643-1 Cestovný ruch a súvisiace služby. Požiadavky a usmernenie na zníženie šírenia COVID-19 v cestovnom ruchu, ktorý obsahuje požiadavky a odporúčania na zníženie šírenia COVID-19 pre celý sektor cestovného ruchu a identicky preberá dokument Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu (ISO) ISO/PAS 5643: 2021 s rovnakým názvom.

CWA 5643-2 Cestovný ruch a súvisiace služby. Požiadavky a usmernenie na zníženie šírenia COVID-19 v cestovnom ruchu. Európska vizuálna identita, ktorý ponúka osobitnú európsku značku v súlade s CWA 5643-1 a obsahuje požiadavky a návod na použitie európskej vizuálnej identity.

V prvej časti sa stanovujú požiadavky a odporúčania pre zariadenia a služby v cestovnom ruchu s cieľom zabrániť šíreniu SARS-CoV-2 a chrániť zdravie svojich zamestnancov pred ochorením COVID-19 a poskytovať bezpečnejšie služby a produkty cestovného ruchu pre turistov a obyvateľov. V druhej časti sa uvádza jednotná vizuálna identita, ktorú majú európske zariadenia a služby cestovného ruchu zobrazovať v súlade s CWA 5643-1 a stanovujú sa požiadavky a usmernenia týkajúce sa používania vizuálnej identity.

Uvedené dokumenty boli vypracované s cieľom zlepšiť bezpečnostné postupy v zariadeniach a službách cestovného ruchu a zvýšiť dôveru cestujúcich, ktorí si za destináciu vyberajú Európsku úniu. V konečnom dôsledku majú prispieť k bezpečnému otvoreniu odvetvia cestovného ruchu a obnove dôvery zákazníkov v cestovný ruch a cestovanie.

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (ÚNMS SR) poskytuje predmetné normalizačné dokumenty technickej verejnosti od 1. 7. 2021 ako **TNI CWA 5643-1** a **TNI CWA 5643-2** v anglickom jazyku. V súčasnom období ÚNMS SR realizuje kroky na zabezpečenie prekladu uvedených dokumentov s predpokladaným vydaním v slovenskom jazyku začiatkom roka 2022 (ÚNMS SR, 2022).

Aktuálne Slovensko pristúpilo k **Plánu obnovy a odolnosti**. Ide o ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku **2026**. Investície a reformy budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou. Plán obnovy a odolnosti SR je preto rozdelený do piatich základných oblastí:

- lepšie vzdelanie pre každého (892 mil. eur),
- konkurencieschopné a inovatívne Slovensko (739 mil. eur),
- zelené Slovensko (2 301 mil. eur),
- zdravý život pre každého (1 533 mil. eur),
- efektívny štát a digitalizácia (1 110 mil. eur).

Na národnej úrovni spadá oblasť cestovného ruchu pod **Ministerstvo dopravy a výstavby SR** (Sekcia cestovného ruchu). Programovými dokumentmi na národnej úrovni súvisiacimi s rozvojom cestovného ruchu sú:

- Programové vyhlásenie vlády SR 2020 – 2024,
- Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030,
- Marketingová stratégia cestovného ruchu v SR na roky 2021 – 2025,
- Konceptia územného rozvoja Slovenska KURS 2001 v znení KURS 2011,
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR.

Dokumenty sa opierajú predchádzajúce strategické dokumenty a politiky SR, konkrétne:

- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020,
- Programové vyhlásenie vlády na roky 2016 – 2020,
- Programové vyhlásenie vlády na roky 2020 – 2024,
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2020 – 2024 z perspektívy cestovného ruchu

Nasmerovanie politiky cestovného ruchu v aktuálnom programovom období určujú ciele s rozpracovanou **Stratégiou rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030**. Dôraz sa kladie na udržateľné využívanie potenciálu krajiny, zvyšovanie ekonomického rastu regiónov, zlepšenie rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickej dovolenkovej destinácie. Programové vyhlásenie vlády v aktuálnom období deklaruje:

- **Zmiernenie negatívnych dosahov pandémie COVID-19 a reštart turizmu.** Vláda SR v súvislosti s reštartom odvetvia prijme opatrenia na udržanie zamestnanosti a zabezpečenie konkurenčnej schopnosti subjektov cestovného

ruchu. Jedným z takýchto systémových nástrojov je príspevok na rekreáciu, ktorý Ministerstvo dopravy a výstavby SR (MDV SR) upravilo podľa aktuálnych potrieb cestovného ruchu s ohľadom na potreby všetkých dotknutých subjektov, najmä kolabujúceho podnikateľského prostredia v sektore turizmu, zamestnávateľov, zamestnancov a verejné rozpočty.

- **Rozvoj turistického potenciálu najmenej rozvinutých regiónov.** Vláda SR podporí medzirezortnú koordináciu v otázkach investičnej pomoci a aktívneho budovania turistického imidžu regiónov prostredníctvom cielenej propagácie, odstraňovanie byrokratických prekážok inovačných rozvojových aktivít a zlepšenie dopravnej dostupnosti.
- **Zonácia chránených území.** Vláda SR dokončí proces zonácie po vzore viacerých úspešných západoeurópskych krajín (alpský región). Zonácia sa vykonáva v gestorstve Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky. MDV SR je členom Pracovnej skupiny na zonáciu TANAPU a v súčinnosti s envirorezortom a Štátnou ochranou prírody sa bude podieľať na budovaní legislatívneho rámca pre zonáciu chránených území so zreteľom na potreby rozvoja prvkov cestovného ruchu a vytváraní predpokladov pre vykonávanie turistických aktivít bez degradácie chránených území. Zástupcovia odvetvia cestovného ruchu žiadajú zohľadniť potreby výstavby nových turistických objektov, obnovy a prestavby chátrajúcich budov a v neposlednom rade tiež budovania cyklistických chodníkov a infraštruktúry pre mäkké formy turizmu.
- **Zníženie sadzby DPH na služby v cestovnom ruchu.** Rezort dopravy pripravil návrh na zníženie sadzby DPH na všetky služby v cestovnom ruchu. Toto opatrenie sa vzťahuje na všetky služby, ktoré majú súvis s cestovným ruchom vrátane ubytovacích a stravovacích služieb v hoteloch a penziónoch a tiež služieb cestovných kancelárií, informačných kancelárií, sprievodcovských služieb, rekreačných služieb, služieb športových zariadení, osobnej prepravy a prenájmu vozidiel, predaja cestovných lístkov, vstupeniek, suvenírov atď.
- **Podpora nízkokapacitných ubytovacích zariadení.** Prenájom súkromných izieb v rodinných domoch s celkovou kapacitou nepresahujúcou 10 lôžok vo vidieckych turistických oblastiach Slovenska (v obciach s menej ako 5-tisíc obyvateľmi) bude podporený systémovým opatrením na báze

daňových opatrení, resp. finančnej podpory z verejných rozpočtov.

- **Rozvoj infraštruktúry pre podnikanie v turizme.** Vláda SR mieni posilniť zodpovednosť štátu za vytváranie základnej infraštruktúry pre podnikanie v cestovnom ruchu.
- **Tvorba komplexného produktu cestovného ruchu.** Vláda SR bude podporovať rozvoj prínosov odvetvia cestovného ruchu pre národné hospodárstvo v medzinárodnom kontexte – aktívnou propagáciou a vytváraním ponuky komplexných regionálnych produktov s celoročným využitím, ktoré zvyšujú nielen konkurencieschopnosť destinácie ako celku, ale aj jednotlivých poskytovateľov služieb.
- **Prezentácia a propagácia Slovenska.** Vláda SR zabezpečí prezentáciu Slovenska na domacom aj globálnom trhu ako atraktívnej a kongresovej destinácie. Obnoví sa činnosť Slovenskej agentúry cestovného ruchu (SACR)³ po vzore celonárodnej organizácie na podporu cestovného ruchu v Rakúsku Österreich Werbung (ÖW). Významným propagačno-informačným kanálom naďalej zostane národný portál Slovenska ako destinácie cestovného ruchu Slovakia.Travel, ktorý už od roku 2007 zvyšuje povedomie verejnosti o možnostiach rekreácie na Slovensku.
- **Skvalitňovanie úrovne destinačného manažmentu.** Oblastné organizácie cestovného ruchu, združujúce samosprávy s miestne príslušnými podnikateľmi, budú spolupracovať so SACR a pracovať na zlepšení úrovne destinačného manažmentu, zohľadňujúc strategické ciele a úlohy vyplývajúce zo Stratégie rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030.
- **Odstraňovanie administratívnej záťaže.** Jedným z cieľov politiky cestovného ruchu v aktuálnom programovom období bude odstraňovanie administratívneho zaťaženia subjektov cestovného ruchu.
- **Regulačný rámec pre zdieľanú ekonomiku.** Problém existencie rozdielnych podmienok pre poskytovanie služieb na trhu cestovného ruchu je potrebné riešiť stanovením regulačného rámca pre poskytovanie ubytovacích, sprievodcovských a stravovacích služieb v zdieľanej ekonomike.
- **Sprístupnenie cestovného ruchu marginalizovaným skupinám.** Aktuálne programové obdobie bude riešiť aj problematiku inklúzie marginalizovaných skupín na poskytovaní a spotrebe služieb cestovného ruchu.

³ V apríli 2021 vznikla hlavná štátna agentúra na podporu a propagáciu cestovného ruchu SLOVAKIA.TRAVEL.

- **Zvyšovanie kvality služieb, ochrany a bezpečnosti turistov.** Poskytovanie služieb cestovného ruchu nie je upravené všeobecne záväznými štandardmi s výnimkou technických a hygienických noriem. To znamená, že pojem kvality je chápaný v úzkej súvislosti s vybavenosťou a prevádzkovou spôsobilosťou. Zdrojom nespokojnosti klientov cestovného ruchu je však väčšinou ľudský faktor, pretože účastníci cestovného ruchu si nekupujú produkt, ale úžitok.
- **Kvalitné odborné vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu.** Vláda SR bude skvalitňovať úroveň odborného vzdelávania prepájaním škôl a zamestnávateľov pre zlepšenie praktických zručností absolventov, prepájať potreby pracovného trhu s formálnym celoživotným vzdelávacím systémom a posudzovať možnosti stratifikácie odbornej výučby v cestovnom ruchu.

Aktuálne sa pripravuje **Marketingová stratégia cestovného ruchu v SR na roky 2021 – 2025 a Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030**, ktorá kladie dôraz na hlavné produktové skupiny cestovného ruchu:

- letný cestovný ruch,
- zimný cestovný ruch,
- kúpeľný a zdravotný cestovný ruch,
- mestský cestovný ruch,
- kultúrny cestovný ruch,
- športový cestovný ruch,
- MICE (kongresový cestovný ruch),
- vidiecky cestovný ruch a agroturistika,
- horský cestovný ruch,
- geoturizmus,
- ekologický cestovný ruch.

Momentálne dobiehajú programy Integrovaný regionálny operačný program (IROP) a Program rozvoja vidieka (PRV) 2014 – 2020 (Opatrenie LEADER) ako i Programy cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko.

Regionálna úroveň

Pre formulovanie koncepcie rozvoja cestovného ruchu NSK boli na základe analýz identifikované nasledovné kľúčové strategické dokumenty a výzvy:

- **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030 (rozpracovaný)** – základný a kľúčový dokument pre riadenie samosprávy v oblasti regionálneho rozvoja,
- **Opatrenie LEADER** ako súčasť Programu rozvoja vidieka (PRV) (bližšie pozri kap. 2),
- **Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2014 – 2020,**
- **Stratégia rozvoja cyklotrás v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2021 – 2027,**
- **Smart koncepcia regionálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2027 (SMARTNSK2027),**
- **Stratégia rozvoja vidieka Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022.**

4 ANALÝZA PONUKY CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

NSK je miestom s bohatou históriou, kultúrou a prírodnými zaujímavosťami. Primárny potenciál je v mnohých faktoroch výnimočný, čo vytvára kvalitnú východiskovú pozíciu pre výraznejšie presadenie sa na trhu cestovného ruchu v rámci Slovenska. NSK však patrí k najmenej využívaným krajom Slovenska. Výkony zaostávajú za potenciálnymi možnosťami, aj keď územie je ideálne situované a dostupné vďaka kvalitnej cestnej sieti a blízkosti troch významných letísk v Bratislave, vo Viedni a v Budapešti.

Z hľadiska **Regionalizácie cestovného ruchu** z roku 2005 sa na území Nitrianskeho samosprávneho kraja na nachádza prevažne *Nitriansky región* a čiastočne doň zasahujú regióny *Dolnopovažský*, *Hornonitriansky* a *Ipel'ský*. Podľa spomínanej Regionalizácie cestovného ruchu sú všetky tieto regióny cestovného ruchu zaradené v **III. kategórii**, teda v kategórii s **nadregionálnym významom**. Výnimku tvoria obce patriace do Ipel'ského regiónu, ktoré sú zaradené do IV. kategórie. V rámci regionalizácie boli vytipované aj menšie územia – subregióny, ktoré majú významný potenciál cestovného ruchu. Patria k nim *Nitra a okolie*, *Komárno a okolie*, *Zlaté Moravce (Topolčianky)* a okolie, *Štúrovo* a obec *Podhájska*.

V súlade s navrhovanou Stratégiou rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 sú v záujme nasledovné produktové skupiny:

- letný cestovný ruch,
- zimný cestovný ruch,
- kúpeľný a zdravotný cestovný ruch,
- kultúrny cestovný ruch,
- mestský cestovný ruch,
- športový cestovný ruch,
- MICE (kongresový cestovný ruch),
- vidiecky cestovný ruch a agroturistika,
- horský cestovný ruch,
- geoturizmus,
- ekologický cestovný ruch.

4.1 PRIMÁRNY POTENCIÁL CESTOVNÉHO RUCHU NSK

NSK disponuje bohatou primárnou ponukou cestovného ruchu, ktorá tvorí všetky predpoklady návštevy územia. Primárnu ponuku tvoria nasledovné oblasti:

- prírodný potenciál,
- kultúrno-historický potenciál (pamiatky, kultúrne dedičstvo, tradičná a súčasná kultúra, kultúrne zariadenia),
- organizované podujatia (kultúrne, spoločenské, športové a výstavné podujatia).

Prírodný potenciál NSK

V nadväznosti na kapitolu 1.1 Základná charakteristika Nitrianskeho samosprávneho kraja, v ktorej je rozpracovaný kraj na základe prírodných daností skúmaného územia, môžeme významný prírodný potenciál NSK z pohľadu využitia pre cestovný ruch zhrnúť v nasledovnom prehľade, v ktorom je zohľadnená jeho lokalizácia v rámci jednotlivých okresov.

OKRES TOPOLEČANY

Turistika	Považský Inovec, CHKO Ponitrie, prírodné rezervácie a prírodné pamiatky, náučné chodníky, Čertova pec (krasový útvar pri obci Radošina)
Rozhľadne	Rozhľadňa na Marháte (Nitrianska Blatnica), Rozhľadňa Panská Javorina (Podhradie)
Vodné nádrže, rybníky	vodná nádrž Duchonka (Prašice), vodná nádrž Nemečky, rybníky na Kulháni, rybníky Topoľčianky
Iné prírodné atraktivity	športový rybolov, Mini ZOO (Bojná)

OKRES NITRA

Turistika	Pohorie Tribeč vrátane Zoborskej lesostepi, CHKO Ponitrie, 20 chránených prírodných areálov a rezervácií
Rozhľadne	Rozhľadňa Radošinka (Nové Sady), Rozhľadňa Dolná Nitra (Klasov), Vyhliadková veža Podhorany
Vodné nádrže, rybníky	Remitáž Jelenec, vodné nádrže pre rybolov, rieka Nitra
Iné prírodné atraktivity	vinohradnícka oblasť – Nitra, Mojmírovce, Báb, Vráble, Veľké Zálužie (Nitrianska kráľovská vínná cesta, Nitrianska vínná cesta), Botanická záhrada SPU v Nitre
Geotermálne pramene	termálne kúpalisko (Thermal Park NITRAVA – Poľný Kesov)

OKRES ZLATÉ MORAVCE

Turistika	Pohorie Tribeč, CHKO Ponitrie, Pohronský Inovec
Rozhľadne	Rozhľadňa na Vápennom vrchu (náučný chodník od obce Skýcov), Rozhľadňa na Drieňovej (Jedľové Kostoľany), Rozhľadňa Pliešky pri obci Lovce, Rozhľadňa Veľký Dudok v Nevidzanoch
Vodné nádrže, rybníky	chov rýb
Iné prírodné atraktivity	vinohradnícka obec Topoľčianky, Arborétum Mlyňany SAV (Vieska nad Žitavou), Zubria zvernica, náučný chodník (Lovce), chov koní (Topoľčianky)

OKRES ŠAĽA

Vodné nádrže, rieky	vodné dielo Kráľová (Kaskády), vodné dielo Selice, rieka Váh
Geotermálne pramene	termálne kúpalisko Diakovce

OKRES LEVICE

Turistika	Štiavnické vrchy, Krupinská planina, Brezová stráň (územie európskeho významu), Horšianska dolina a Patianska cerina (Národné prírodné rezervácie), viaceré prírodné rezervácie, pamiatky a chránené areály
Rozhľadne	Pamätník – rozhľadňa na Vápniku (Šiklôš) (Mýtne Ludany), Veža na Kalvárii v Leviciach
Vodné nádrže, rieky	rieka Litava (územie európskeho významu), vodná nádrž Lipovina (Bátovce), vodná nádrž Veľké Kozmálovce, rieka Hron – splavovanie
Iné prírodné atraktivity	vinohradnícka oblasť (Tekovský a Pukanský vinohradnícky rajón, vínné cesty, obce Čajkov, Levice, Nový Tekov, Bátovce a Pukanec)
Geotermálne a minerálne pramene	termálne kúpalisko Margita Ilona (Levice), termálne kúpalisko Santovka

OKRES NOVÉ ZÁMKY

Turistika	Pohorie Burda, Kamenínske slanisko, Čenkovská step, Čenkovská lesostep, Kováčske kopce – juh, sever a Parížske močiare (Gbelce) - národné prírodné rezervácie, 10 prírodných rezervácií, 6 prírodných pamiatok, chránené areály, Dolný háj a Drieňová hora, niva rieky Dunaj, Modrý vrch a pod. – územia európskeho významu
Rozhľadne	Rozhľadňa na Žitavskom luhu (Maňa), Rozhľadňa Parížske močiare (Gbelce)
Vodné nádrže, rieky	rieky Váh, Nitra, Žitava
Iné prírodné atraktivity	vinohradnícka oblasť – vinohrady a vinohradnícke obce (Strekovský a Štúrovský vinohradnícky rajón, obce Strekov, Dvory nad Žitavou, Chlaba, Biňa)
Geotermálne a minerálne pramene	termálne kúpalisko Podhájska, termálne kúpalisko Vadaš (Štúrovo), termálne kúpalisko Štrand Emila Tatárka (Nové Zámky), termálne kúpalisko v Tvrdošovciach

OKRES KOMÁRNO

Turistika	CHKO Dunajské luhy, Národná prírodná rezervácia Čičovské mŕtve rameno, náučné chodníky
Rozhľadne	Veľké Kosihy, Kravany nad Dunajom
Vodné nádrže, rieky	rieky Dunaj, Váh, vodné plochy
Geotermálne a minerálne pramene	Kameničná, Komárno, Patince, Vojnice, Nesvady, Kravany, Marcelová, Dolný Peter, Zlatná na Ostrove, Zemianska Olča, termálne kúpalisko Patince, termálne kúpalisko Komárno

Kultúrno-historický potenciál NSK

V súlade s kapitolou 1.1 Základná charakteristika Nitrianskeho samosprávneho kraja, v ktorej je rozpracovaný kraj na základe kultúrnych daností skúmaného územia, môžeme významný kultúrno-historický potenciál NSK z pohľadu využitia pre cestovný ruch zhrnúť v nasledovnom prehľade, v ktorom je zohľadnená jeho lokalizácia v rámci jednotlivých okresov.

OKRES TOPOĽČANY

Archeologické náleziská	Ludanice, Lužany, Slovanské hradisko Bojná I. – Valy (Bojná)
Svetské pamiatky	Kaštieľ Oponice a Apponyiovské múzeum (Oponice), Tribečské vlastivedné múzeum (Topoľčany), Topoľčiansky hrad (Podhradie), Oponický hrad (južná časť okresu v pohorí Tribeč)
Sakrálné pamiatky	Rímskokatolícka kaplnka (severne od Nitrianskej Blatnice), Kostol Narodenia Panny Márie (Krušovce), Artikulárny evanjelický kostol (Nitrianska Streda), Kostol Všetkých svätých (Bojná)

30 národných kultúrnych pamiatok (30 obcí)

OKRES NITRA

Archeologické náleziská	viacero pamiatok z obdobia Veľkej Moravy (výskumy základov Pribinovho kostola), pozostatky Zoborského kláštora (areál liečebného ústavu Zobor), mesto Nitra disponuje 6 archeologickými lokalitami – hrad, Martinský vrch, Mačací hrádok, Lupka, Šindolka a Zobor, Zemný hrad (južný okraj mesta Vrábľa)
--------------------------------	--

Svetské pamiatky	Nitriansky hrad (vrátane viacerých budov – sakrálnych pamiatok), Veľký seminár (Nitra), Malý seminár (Nitra), Kanónia – U Corgoňa (Nitra), Župný dom (Nitra), Budova radnice – Mestský dom – sídlo Ponitrianskeho múzea (Nitra), Kaštieľ Mojmírovce, kaštiele v obciach Báb, Rumanová, Veľké Zálužie, Rišňovce, Cabaj – Čápor, Jelenec, zrúcanina Jeleneckého hradu (hrad Gýmeš)
-------------------------	--

Sakrálné pamiatky	Farský kostol sv. Petra a Pavla (Nitra), Kláštor piaristov a kostol sv. Ladislava (Nitra), Kaplnka sv. Michala (Nitra), Kostol sv. Štefana Kráľa (Nitra), Kostol a kláštor Nazarénov a misijný dom Matky Božej na Kalvárii (Nitra), Kostol sv. Michala Archanjela (Dražovce), Synagóga (Nitra)
--------------------------	--

Technické pamiatky	Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre, Mašekov mlyn (Horný Ohaj)
---------------------------	--

314 národných kultúrnych pamiatok (35 obcí)

OKRES ZLATÉ MORAVCE

Svetské pamiatky	Kaštieľ v Topoľčiankach, Poľovnícky zámok (Topoľčianky), Národný žrebčín (Topoľčianky), Kaštieľ v Beladiciach, Kaštieľ v Malých Vozokanoch, Kaštieľ v Zlatých Moravciach (expozícia Ponitrianskeho múzea), hrad Skýcov, zrúcaniny hradov Hrušov (Hostie), Čierny hrad (Zlatno), Zbojnica – Živánska veža, bronzový Pamätník Lev na počesť víťazstva nad Turkami (Veľké Vozokany)
-------------------------	--

Sakrálné pamiatky	8 kostolov zapísaných v zozname NKP – Kostolany pod Tribečom, Martin nad Žitavou, Nemčiňany, Topoľčianky, Veľčice, Veľké Vozokany, Volkovce, Zlaté Moravce, dominantou okresu je Kostol Sv. Juraja (Kostolany pod Tribečom) Technické pamiatky – Vodný mlyn v Machulinciach, Turecký most (Nová Ves nad Žitavou)
--------------------------	---

109 národných kultúrnych pamiatok (18 obcí)

OKRES ŠALA

Svetské pamiatky	Kaštieľ v Močenku (detský domov a dom sociálnych služieb), Kaštieľ v Šali (okresný archív), Dom ľudového bývania (Šala)
-------------------------	---

Sakrálné pamiatky	Románsky kostol Nanebovzatia Panny Márie (Diakovce), kostoly v Šali, Močenku, Hájskom, Nedede
--------------------------	---

39 kultúrnych pamiatok (8 obcí)

OKRES LEVICE

Svetské pamiatky Levický hrad (Levice, v súčasnosti expozícia Tekovského múzea), Dobóov kaštieľ (Levice), Borošov dom (Levice), Skalné obydlia (Brhlovce), pamiatky ľudovej architektúry (Bátovce – kamenné domy so sedlovými strechami a dekoratívnymi fasádami, obdobné domy sú aj v Jure nad Hronom, Devičany, Sazdice, Šarovce, Pukanec), Múzeum v Želiezovciach, Schubertov dom (Želiezovce), Hontianske múzeum (Šahy), barokové kaštiele (Kalinčiakovo, Horša, Devičany)

Sakrálné pamiatky Kalvária (Levice), románsky kostol Ducha Svätého (Levice – Kalinčiakovo), Klasicistický kostol sv. Michala archanjela (Levice), klasicistický kalvínsky kostol (Levice), rímskokatolícky kostol sv. Jozefa (Levice), Synagóga (Levice), rímskokatolícky kostol sv. Martina (Bátovce), evanjelický kostol (Bátovce), ranogotický kostol (Sazdice), kostol sv. Mikuláša biskupa (Pukanec)

Technické pamiatky vodný mlyn (Bohunice), vodný mlyn (Horša), vodný mlyn (Bátovce), Tekovská hviezdáreň (Levice),

163 kultúrnych pamiatok (36 obcí)

OKRES NOVÉ ZÁMKY

Archeologické náleziská hradisko Zámeček (Nitriansky Hrádok)

Svetské pamiatky zvyšky dvoch bášť (Nové Zámky), stará husárska jazdiareň (Nové Zámky), barokový kaštieľ (Palárikovo), ľudová architektúra (Veľké Lovce – Dom ľudového bývania), tufové vínne pivnice a pivničné múzeum (Chľaba)

Sakrálné pamiatky barokový kláštor s kostolom a kaplnkou s hrobom A. Bernoláka (Nové Zámky)

149 kultúrnych pamiatok (35 obcí)

OKRES KOMÁRNO

Archeologické náleziská Rímska pevnosť Kelemantia (Iža)

Svetské pamiatky Komárňanský pevnostný systém (Komárno), systém mestského opevnenia (Komárno), historické jadro Komárna, Nádvorie Európy (Komárno)

Sakrálné pamiatky Kostol sv. Ondreja (Komárno), Pravoslávny kostol Presvätej Bohorodičky (Komárno), Kostol sv. Rozálie (Komárno), Židovská synagóga (Komárno), Kostol sv. Ladislava (Hurbanovo)

Technické pamiatky Vodný mlyn v Kolárove, Vodárenská veža (Komárno), Alžbetin most (Komárno), Slovenská ústredná hviezdáreň (Hurbanovo)

177 kultúrnych pamiatok (17 obcí)

Organizované podujatia v NSK

Medzi organizované podujatia zaradujeme kultúrne, spoločenské, športové a výstavne podujatia organizované rôznymi subjektmi – komerčného a nekomerčného charakteru. V prehľade uvádzame vybrané podujatia s akcentom na potenciál turistickej návštevnosti.

Tabuľka 12 Vybrané podujatia v NSK s potenciálom turistickej účasti

Názov podujatia	Účel podujatia	Miesto konania	Približný termín
Pribina Cup	súťaž v bezmotorovom lietaní	Nitra - Janíkovce	apríl
Nitriansky zraz historických vozidiel	zraz	Mojmírovce	apríl – máj
Medzinárodný víny festival Rizlingu vlašského	súťaž vín	Svätý Peter	máj
Slovak Food Truck Fest	gastrofestival	Nitra	máj
Svätourbanské zoborské slávnosti	gastrofestival	Nitra	máj
Celoslovenské stretnutie veteránov a motoristov	zraz	Nitra	jún
Truck Country	zraz kamiónov	Nitra - Janíkovce	jún
Festival medu a regionálnych výrobkov	gastrofestival	Nitra	jún
Nitránsky street food fest	gastrofestival	Nitra	jún
Trident festival	hudobný festival	VN Duchonka	jún
Nitriansky kiláčik	atletická súťaž	Nitra	jún
Detský festival Prázdniáčik	detské podujatie	Topoľčianky	júl
Vanlife Meet	zraz karavanov	Nitra	júl
CKT Tour	cyklistické preteky	Topoľčany	júl
Nitra, milá, Nitra	cyklus podujatí	Nitra	júl
Pribinova Nitrawa	kultúrne podujatie	Nitra	júl
Nitriansky jarmok – živo na korze	jarmok	Nitra	júl
Cyrilo-metodská národná púť	náboženské podujatie	Nitra	5. júl

Názov podujatia	Účel podujatia	Miesto konania	Približný termín
Levice žijú vínom	gastrofestival	Levice	júl
Levický jarmok	jarmok	Levice	október
Pukanské remeselnícke trhy	remeselnícky trh	Pukanec	júl
Hip Hop ŽIJE	hudobný festival	VN Duchonka	júl
Festival amatérskeho divadla	divadelný festival	Nitra	júl
Strekovský festival vína	gastrofestival	Strekov	júl
Amaro Fest – open air gipsy	hudobný festival	Nitra	júl
Tekov Fest	hudobný festival	Starý Tekov	júl
Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti	hudobno-tanečný festival	Dulovce	júl
Gastro-vínne korzo Modrany	gastrofestival	Modrany	august
Hody a dožinky	gastrofestival	Nitra	august
Flaam Festival	hudobný festival	Nitra	august
Klokočinský jarmok	jarmok	Nitra	august
Slížovica – festival narodenín Horkýže Slíže	hudobný festival	Nitra	august
Labyrint Fest	séria hudobných koncertov	Nitra	august – september
Campana Fest	hudobno-tanečný festival	Nitra	september
Beh večernou Nitrou	športová súťaž	Nitra	september
Divadelná Nitra	divadelný festival	Nitra	september
Nitránsky Októberfest	gastrofestival	Nitra	október
Majstrovstvá SR v elektronických športoch	športové podujatie	Nitra	október
Medzinárodné cyklistické preteky mládeže regiónom Nitrianskeho kraja	športové podujatie	územie NSK	jún – september
Oáza International gastrofestival	gastrofestival	Komoča	august

Zdroj: vlastné spracovanie, 2022

4.2 SEKUNDÁRNA PONUKA CESTOVNÉHO RUCHU NSK

Sekundárna ponuka cestovného ruchu vytvára podmienky na využívanie primárnej ponuky a prispôsobuje sa jej. Tvorí ju supraštruktúra cestovného ruchu, infraštruktúra cestovného ruchu a všeobecná infraštruktúra.

Supraštruktúra v cestovnom ruchu

Štatistické údaje o ubytovacích zariadeniach sú uvedené v kapitole 7. venujúcej sa analýze návštevnosti NSK.

CERTIFIKOVANÉ UBYTOVANIE NA VIDIEKU

Okrem zariadení, ktoré sú držiteľom značky regionálny produkt Ponitrie je v Nitrianskom kraji zavedená značka „certifikované ubytovanie na vidieku“, ktoré sú tematicky rozdelené do 4 kategórií (kultúra a vzdelávanie, pobyt pri vode, turistika a viacúčelové ubytovanie). Do systému certifikovaného ubytovania na vidieku je celkovo zapojených 48 ubytovacích zariadení, z toho najviac v okrese Nové Zámky (14), Levice (9) a Nitra (8). Najmenej zariadení je z okresov Šaľa (2) a Topoľčany (3).

Infraštruktúra v cestovnom ruchu

V rámci NSK pôsobí niekoľko turistických informačných centier. Členmi Asociácie informačných centier Slovenska (AICES) so sídlom v Liptovskom Mikuláši sú dve centrá:

- Turistické informačné centrum (TIC) Nitra,
- Levická informačná agentúra (Levice).

TIC Nitra slúži ako mestské informačné centrum, ale zároveň poskytuje regionálne informácie z oblasti cestovného ruchu. K dispozícii sú sprievodcovské služby v rôznych jazykoch, cyklo prehliadky a zážitkové sprevádzanie po Nitre „like a local – žiť ako miestny“ v spolupráci s Nitrianskou organizáciou cestovného ruchu (NOCR).

K ostatným informačným centrom patria:

- Topoľčianska turisticko-informačná kancelária,
- Turistické informačné centrum Nové Zámky,
- Turistické informačné centrum Štúrovo,
- Informačné centrum – Podhájska,
- Turisticko-informačné centrum Zlaté Moravce,
- Turistické informačné centrum v Komárne.

V rámci infraštruktúry cestovného ruchu bolo prostredníctvom projektu NSK „Kultúrno-turistické ciele“ v rokoch 2017 – 2018 rozmiestnených 540 smerových, tzv. hnedých tabúľ k 69-tim cieľom s označením kultúrno-turistické ciele. Cieľom projektu bolo zlepšiť informovanosť turistov a ich navedenie ku kultúrnym a turistickým cieľom kraja, a tým prispieť aj k bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky.

Mesto Nitra v spolupráci s NOCR v rokoch 2016 -2019 rozšírilo infraštruktúru cestovného ruchu v Nitre o informačné tabule – označníky významných lokalít v meste. V rámci smart turistických riešení bola v roku 2018 inovovaná mobilná aplikácia o Nitre a vyhotovené audionahrávky. Od roku 2019 funguje mobilná aplikácia *Nitra na 7 pahorkoch* a virtuálny sprievodca na Zoborskom kláštore. OOCR Podunajsko ponúka v rámci rozvoja cykloturistiky mobilnú aplikáciu GUIDE @ HAND Podunajsko-Dunamente.

Súčasťou infraštruktúry cestovného ruchu sú aj cyklotrasy, ktoré sú v gescii NSK. V tejto súvislosti je spracovaná STRATÉGIA ROZVOJA CYKLOTRÁS V NSK NA ROKY 2021 – 2027, ktorá podrobne mapuje túto problematiku.

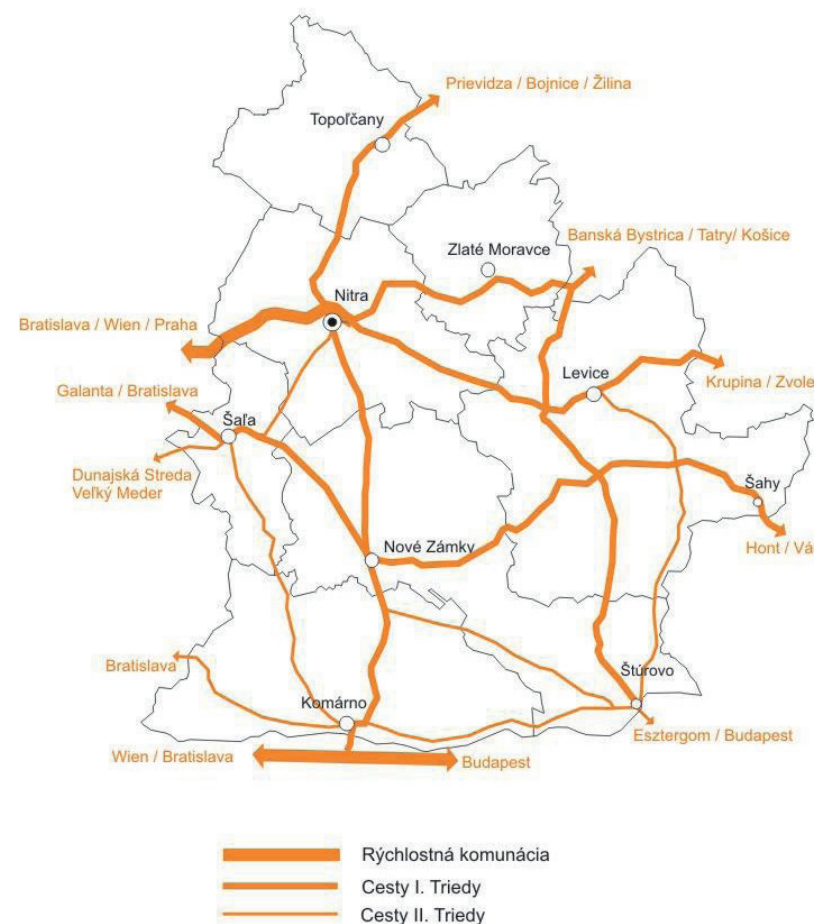
Všeobecná infraštruktúra

Automobilová doprava

Automobilová doprava môže v NSK využívať hustú sieť cestných komunikácií, a to medzi okresmi i medzinárodnými cestnými ťahmi (obrázok 8). Najvýznamnejším cestným ťahom je ťah E571 zaradený do siete rýchlostných ciest ako R1, ktorého súčasťou sú cesty I. triedy I/65 (trasa Nitra – Banská Bystrica) a I/51 (trasa Nitra – Vrable – Levice – Krupina). Ďalšie cesty I. triedy sú I/63 (trasa Ostri-

hom – Štúrovo – Komárno – Bratislava) napojená na I/76 (trasa Štúrovo – Želiezovce – Tlmače – Žiar nad Hronom), I 64 (trasa Komárom – Komárno – Nové Zámky – Nitra – Topoľčany – Prievidza). Významné sú tiež cesty I/75 (trasa Šaľa – Nové Zámky – Levice – Tekovské Lužany) a I/66, ktorá je súčasťou európskeho ťahu E77 zaradená do siete rýchlostných ciest ako plánovaná rýchlostná cesta R3.

Obrázok 8 Napojenie Nitrianskeho regiónu na cestnú sieť

Zdroj: <https://www.regionnitra.sk/images/doprava-automobilova.jpg>, 2022

Autobusová doprava

Autobusová doprava v NSK má sieť liniek spájajúcu obce a mestá v rámci kraja, ako s inými slovenskými a zahraničnými mestami. Pravidelná verejná autobusová doprava sa podľa toho delí do štyroch úrovní:

- mestská hromadná doprava – pravidelná doprava vo väčších mestách kraja,
- regionálna linková doprava – pravidelná doprava v rámci kraja,
- vnútroštátna linková doprava – pravidelná doprava v rámci Slovenska,
- medzinárodná linková doprava – pravidelná doprava do vybraných zahraničných miest a lokalít.

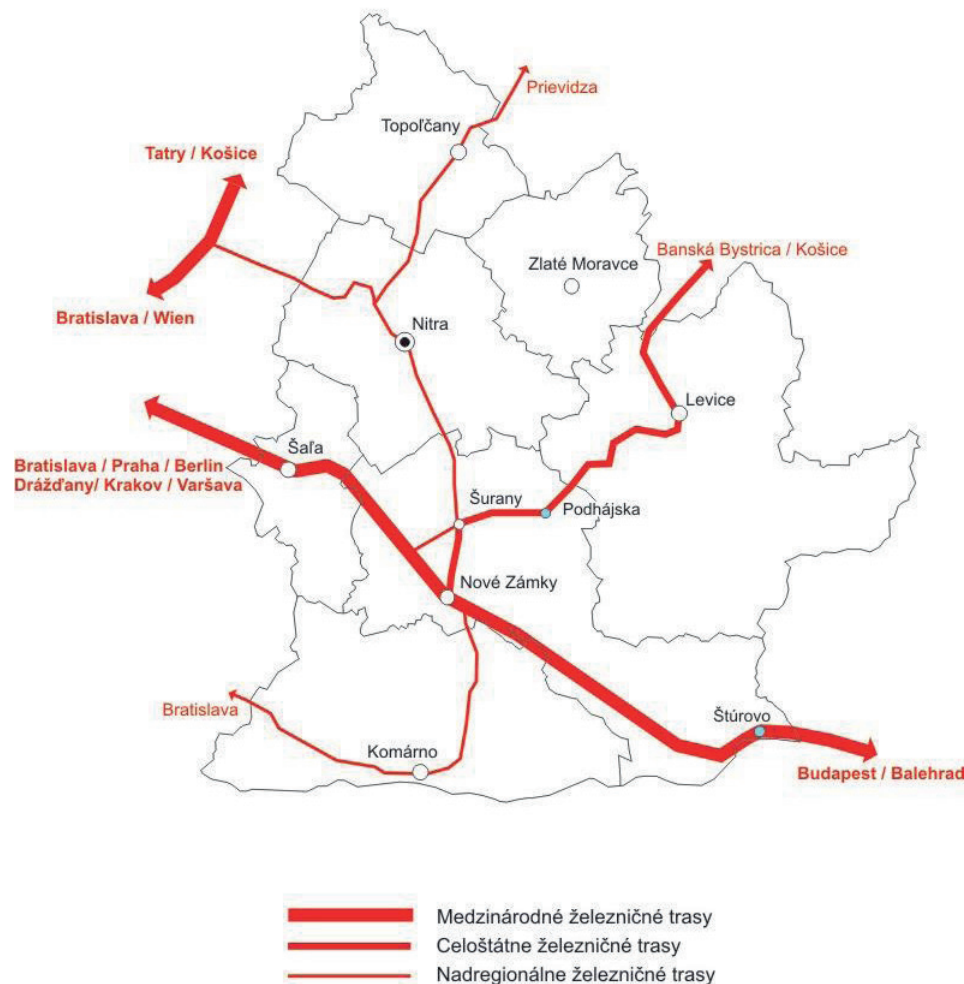
V rámci pravidelnej dopravy sú všetky mestá v kraji navzájom prepojené a priame linkové spojenia ich spájajú aj s ostatnými väčšími mestami na Slovensku. Intenzita autobusových spojení Nitry s Bratislavou je každých 30 minút počas celého dňa v čase od 05.00 hod. do 21.30 hod.

Krajské mesto Nitra je tiež priamo spojené pravidelnými linkami s niektorými zahraničnými mestami, ako napríklad s Viedňou, Prahou, Bonnom, Berlínom, Londýnom, Parížom, Bruselom a Bernom.

Železničná doprava

Železničná doprava v Nitrianskom kraji zabezpečuje dostupnosť väčších miest a obcí. Regionálnu železničnú dopravu na území kraja zabezpečujú dopravcovia – Železničná spoločnosť Slovensko a Regiojet a. s. Bratislava. Železničná sieť v NSK predstavuje 14 tratí s celkovou dĺžkou 782 km. Podľa významu môžeme železničné trate rozdeliť na trate medzinárodného, celoštátneho, nadregionálneho a regionálneho významu (obrázok 9).

Obrázok 9 Napojenie Nitrianskeho regiónu na cestnú sieť

Zdroj: <https://www.regionnitra.sk/images/doprava-automobilova.jpg>, 2022

Pripravovaný PHSR 2030 popisuje nasledovné trate prevádzkované NSK:

Prevádzkované trate (NSK)

Železničná spoločnosť Slovensko (ŽSSK)	Traťový úsek 135 Nové Zámky – Komárno Traťový úsek 130 Štúrovo – Nové Zámky Traťový úsek 130 Nové Zámky/Šurany – Šaľa Traťový úsek 140 Nové Zámky – Topoľčany Traťový úsek 141 Nitra – Leopoldov Traťový úsek 150 Nové Zámky – Levice Traťový úsek: 151 Nové Zámky – Úľany nad Žitavou – Zlaté Moravce Traťový úsek 152 Štúrovo – Levice Traťový úsek 153 Čata – Šahy Traťový úsek 153 Zvolen – Šahy
RegioJet	Traťový úsek 131 Bodza – Komárno
Trate, ktoré nie sú v prevádzke (NSK)	Trať č. 131 Komárno – Kolárovo Trať č. 134 Šaľa – Neded Trať č. 142 Zbehy – Radošina Časť trate č. 141 úsek Lužianky – Zlaté Moravce – Kozárovce

Zdroj: pripravovaný PHSR do roku 2030

Podľa PHSR do roku 2030 počty prepravených osôb v železničnej doprave mierne klesajú, napriek bezplatnému cestovnému vybraných skupín cestujúcich. Podľa počtov vlakov osobnej dopravy je najviac zaťažená trať 130 Galanta – Nové Zámky a krátky úsek Nitra – Lužianky, pričom väčšinu tvoria prímestské vlaky. Železničná NSK trpí vo veľkom rozsahu na zastaranosť a nedostatočnú údržbu.

Pre diaľkovú dopravu je NSK previazaný uzlami Nové Zámky, Štúrovo, Levice, Úľany nad Žitavou a Šurany. Uzly Nové Zámky a Štúrovo slúžia na prepojenie regiónu s Bratislavou, Budapešťou a Prahou vlakmi kategórie EC. Železničné stanice Šurany, Levice a Úľany nad Žitavou spájajú región s Košicami, Zvolenom, Banskou Bystricou a Bratislavou. Tieto stanice sú obsluhované vlakmi kategórie R.

Z pohľadu prímestskej a medziregionálnej dopravy je región obsluhovaný vlakmi kategórie REX a Os. REX slúžia na prepojenie Hornej Nitry s hlavným mestom Bratislava. V roku 2019 došlo k rozvoju dopravnej obsluhy na úseku Šahy – Zvolen, čím sa skvalitnilo prepojenie Nitrianskeho samosprávneho kraja s Banskobystrickým samosprávnym krajom.

Prirodzené prestupné body v prímestskej doprave na území NSK v železničnej doprave:

ŽST Nové Zámky: prípoje na vlaky kategórie Os a REX smer/zo smeru Bratislava, Galanta Komárno, Nitra, Štúrovo
 ŽST Štúrovo: prípoje na vlaky kategórie Os smer/zo smeru Čata, Levice
 ŽST Nitra: prípoje na vlaky kategórie Os smer/zo smeru Leopoldov, Nové Zámky
 ŽST Levice: prípoje na vlaky kategórie Os smer/zo smeru Štúrovo, Nové Zámky
 ŽST Kozárovce: prípoje na vlaky kategórie Os smer/zo smeru Zlaté Moravce

Prirodzené prestupné väzby medzi prímestskou a diaľkovou dopravou na území NSK v železničnej doprave sú:

ŽST Nové Zámky prípoje na vlaky R a EC smer/zo smeru Praha, Budapešť, Berlín, Bratislava, Štúrovo
 ŽST Šurany prípoje na vlaky R smer/zo smeru Bratislava, Zvolen
 ŽST Úľany nad Žitavou a Kozárovce prípoje na vlaky R smer Zlaté Moravce, Zvolen
 ŽST Štúrovo prípoje na vlaky EC smer/zo smeru Praha, Budapešť, Berlín, Bratislava, Nové Zámky.

Vhodné prestupné body na koordináciu prímestskej vlakovej a prímestskej autobusovej dopravy:

Nové Zámky, Nitra, Levice, Úľany nad Žitavou, Kozárovce, Štúrovo, Šaľa, Gbelce, Šahy, Topoľčany

Zdroj: pripravovaný PHSR do roku 2030

Z pohľadu Nitry ako krajského mesta treba spomenúť, že železničná stanica v meste nezodpovedá potrebám súčasnej cestovateľskej verejnosti a turistov. Nedostatky sa týkajú predovšetkým stavu budovy. Tento fakt výrazne poškodzuje imidž krajského mesta v očiach návštevníkov (domácich i zahraničných).

Letecká doprava

V dostupnosti NSK sa nachádzajú medzinárodné letiská v Bratislave, vo Viedni, v Budapešti či v Brne. Samotný NSK je prístupný aj leteckou dopravou. Medzinárodné letisko Nitra – Janíkovce (ICAO skratka LZNI) leží približne 3 km južne od mesta Nitra, vedľa obce Janíkovce. Letisko má nadmorskú výšku 135 m. n. m., k dispozícii má trávnatú vzletovú a pristávaciu dráhu orientovanú v smere 150/330 stupňov. Dráha je dlhá približne 1200 m a je usporiadaná pre prevádzku lietadiel do maximálnej vzletovej hmotnosti až 5600 kg. Informačná frekvencia letiska je 123,4 MHz. Letisko je prevádzkované Aeroklubom Nitra. Okrem klubu tu pôsobia dve spoločnosti: Aero Slovakia (letecké práce) a Aeropro (výrobca ultraľahkých lietadiel Eurofox). Letisko poskytuje službu colnej a pasovej kontroly pre medzinárodné priletý po objednaní.

Vodná doprava

Prepojenie Slovenska so štátmi juhovýchodnej a západnej Európy je zabezpečené riekou Dunaj (vodná cesta Dunaj – Mohan – Rýn). Prístav s celoštátnym významom v kraji sa nachádza v meste Komárno. Slúži v rámci nákladnej dopravy.

Osobná lodná doprava využívaná aj na rekreačné účely je zabezpečovaná tak tiež prístavom Komárno, ktorý slúži prevažne na vnútroštátne účely. Je využívaný najmä v letných mesiacoch, kedy premávajú výletné lode do Bratislavy a iných miest na Dunaji. Zaujímavosťou regiónu je aj prístav Patince, nachádzajúci sa na riečnom kilometri č. 1752. Výletná loď WELLNESS I premáva do miest Komárno, Štúrovo a Ostrihom (Maďarsko).

5 ANALÝZA STAVU KLÚČOVÝCH DRUHOV CESTOVNÉHO RUCHU V NITRIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Potenciál NSK v súlade so spomínanými produktovými skupinami v navrhovanej celoslovenskej Stratégii je v rámci rozvoja a budovania letného cestovného ruchu, rekreačného cestovného ruchu, kúpeľného a zdravotného cestovného ruchu, kultúrneho a mestského cestovného ruchu, pútnického/náboženského cestovného ruchu, športového cestovného ruchu, vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky, ekologického cestovného ruchu a MICE cestovného ruchu.

Tabuľka 13 Hlavné produktové skupiny v rámci NSK v súlade s navrhovanou Stratégiou rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030

Druhy cestovného ruchu	Spôsoby využitia
letný cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> pobyty pri vode, turistika, spoznávanie kraja
rekreačný cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> prírodné prostredie (hory, vodné plochy) – pohyb, zábava, prímestská rekreácia, parkové zóny, chatové oblasti v prírodnom prostredí
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> poznávanie histórie, architektúry, kultúrno-spoločenské podujatia, zábava, nakupovanie (city breaks), pútnické miesta, festivally, jarmoky, trhy, folklórne slávnosti, náboženské podujatia, púte gastroturistika (vínne a pivné cesty, gastronomické podujatia) cykloturistika

vidiecky cestovný ruch a agroturistika	<ul style="list-style-type: none"> pobyty vo vidieckom prostredí, poznávanie života na vidieku, pobyty na farmách, návštevy miestnych producentov, farmárov, pestovateľov gastroturistika, vínne cesty, cykloturistika
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> využívanie termálnych a minerálnych prameňov na území kraja, návšteva/pobyty termálnych kúpalísk, wellness
kongresový cestovný ruch (MICE)	<ul style="list-style-type: none"> organizovanie kongresov, konferencií, veľtrhov, výstav na území kraja
športový cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> organizovanie a návšteva športových podujatí miestneho, národného a medzinárodného významu

Zdroj: vlastné spracovanie, 2022

Okres Topoľčany

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, turistika – Považský Inovec, CHKO Ponitrie, vodné plochy na území – Duchonka, Rozhľadňa na Marháte, Rozhľadňa Panská Javorina, Topoľčiansky hrad (Podhradie), Oponický hrad
rekreačný cestovný ruch	vodná plocha Duchonka, Kulháň
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	Topoľčany, Oponice, Bojná, Nitrianska Blatnica
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	Kulháň, Ranč pod Babicou (Bojná), Pivnica Radošina (Radošina)
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	
kongresový cestovný ruch (MICE)	Kaštieľ Oponice – Chateau Appony
športový cestovný ruch	

Okres Nitra

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, turistika – Pohorie Tribeč, Zoborská lesostep, CHKO Ponitrie, Rozhľadňa Radošinka, Rozhľadňa Dolná Nitra (Klasov), Vyhliadková veža Podhorany; vodné plochy – Remitáž (Jelenec), termálne kúpalisko (Thermal Park NITRAVA – Poľný Kesov)
rekreačný cestovný ruch	termálne kúpalisko Thermal Park NITRAVA – Poľný Kesov, Remitáž – Jelenec
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	Nitra, Drážovce, kaštiele v obciach okresu
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	Ranč Nové Sedlo, vinohradnícke lokality, obce – Nitra, Bita (Nitra – Krškany) Mojmirovce, Báb, Vinodol, Koliňany, Lehota, Veľké Zálužie; TERRA WYLAK - Veľké Zálužie; Vinárstvo Predium Vráble; Mojmirovce – mikroregión Cedron; Maškov mlyn – Horný Ohaj
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	termálne kúpalisko Thermal Park NITRAVA – Poľný Kesov
kongresový cestovný ruch (MICE)	Nitra – Agrokomplex, Mojmirovce – Kaštieľ Mojmirovce
športový cestovný ruch	Nitra – strategické kluby HK Nitra, FC Nitra, ZŠK UKF Nitra, VKP SPU v Nitre, ŠOG Atletika, TJ Stabár, TJ AC, BOC Stabár, ŠK Farmex

Okres Zlaté Moravce

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, turistika – Pohorie Tribeč, CHKO Ponitrie, Pohronský Inovec, Rozhľadňa na Vápennom vrchu (Skýcov), Rozhľadňa na Driňovej (Jedľové Kostolany) Arborétum Mlyňany SAV (Vieska nad Žitavou), Zubria zvernica (Topoľčianky)
rekreačný cestovný ruch	Topoľčianky
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	Topoľčianky, Zlaté Moravce, Kostolany pod Tribečom

vidiecky cestovný ruch a agroturistika	Významná vinohradnícka obec Topoľčianky, Chateau Topoľčianky Vodný mlyn v Machulinciach
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	
kongresový cestovný ruch (MICE)	Beladice
športový cestovný ruch	

Okres Šaľa

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	Vodné dielo Kráľová
rekreačný cestovný ruch	Kráľová – Kaskády, Termálne kúpalisko Diakovce
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	Šaľa, Močenok
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	Termálne kúpalisko Diakovce
kongresový cestovný ruch (MICE)	
športový cestovný ruch	

Okres Levice

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, turistika – horské a podhorské oblasti Štiavnických vrchov, Krupinskej planiny, Rieka Hron – splav, termálne kúpalisko Magita-Ilona (Levice), termálne kúpalisko Santovka, Camp Vodník (Jur nad Hronom), táborisko pri Obci Kamenín
rekreačný cestovný ruch	termálne kúpalisko Margita-Ilona (Levice), termálne kúpalisko Santovka, Camp Vodník (Jur nad Hronom), táborisko pri obci Kamenín
kultúrny a mestský cestovný ruch/ pútnický/náboženský cestovný ruch	Levice, Bátovce, Brhlovce, Pukanec, Šahy
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	Tekov a Pukanecký mikroregión Vinohradnícke obce – Čajkov, Nový Tekov, Bátovce, Pukanec vodné mlyny – Bohunice, Horša, Bátovce

kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	termálne kúpalisko Santovka, termálne kúpalisko Margita-Ilona
kongresový cestovný ruch (MICE)	
ekoturizmus	Horské oblasti Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny, Horšianska dolina a Patianska cerina, Brezová stráň

Okres Nové Zámky

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, turistika – Pohorie Burda, Rozhľadňa na Žitavskom luhu, oblasti nív riek Dunaj a Ipeľ termálne kúpalisko Vadaš (Štúrovo), termálne kúpalisko Podhájska, termálne kúpalisko Štrand Emila Tatárrika (Nové Zámky), Oáza Camp Komoča, Fun Yachting Štúrovo
rekreačný cestovný ruch	termálne kúpalisko Vadaš (Štúrovo), termálne kúpalisko Podhájska, termálne kúpalisko Štrand Emila Tatárrika (Nové Zámky), Oáza Camp Komoča, Fun Yachting Štúrovo
kultúrny a mestský cestovný ruch/pútnický/religiózný cestovný ruch	Nové Zámky, Biňa
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	vinohradnícke rajóny – Štúrovský, Strekovský ; vinohradnícke obce – Mužla, Maňa, Chĺaba a pod.; vinárstva Világy Winery (Chĺaba) Chateau Rúbaň (Rúbaň)
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	termálne kúpalisko Podhájska
kongresový cestovný ruch (MICE)	Chateau Béla (obec Belá)
ekoturizmus	Kamenínske slanisko, Čenkovská step, Čenkovská lesostep, Kováčske kopce a Parížske močiare (Gbelce)

Okres Komárno

Druhy cestovného ruchu	Lokalita
letný cestovný ruch	územie celého okresu, okolie vodných tokov (Dunaj, Váh), vodných plôch ; termálne kúpalisko Patince, termálne kúpalisko Komárno
rekreačný cestovný ruch	termálne kúpalisko Patince, termálne kúpalisko Komárno
kultúrny a mestský cestovný ruch/pútnický/náboženský cestovný ruch	Komárno, Iža, Kolárovo, Hurbanovo
vidiecky cestovný ruch a agroturistika	vinohradnícke obce – Bátorove Kosihy, Svätý Peter, Hurbanovo, Búč
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	termálne kúpalisko Patince
kongresový cestovný ruch (MICE)	Komárno, Palárikovo
ekoturizmus	Národná prírodná rezervácia Čičovské mŕtve rameno, CHKO Dunajské luhy – pozorovanie vtákov

6 SÚČASNÝ STAV PRODUKTOV CESTOVNÉHO RUCHU V NSK V NADVÄZANOSTI NA KLÚČOVÉ DRUHY CESTOVNÉHO RUCHU A PRIORITNÉ OBLASTI

Ako vyplýva z predchádzajúcich zistení, NSK disponuje primárnym i sekundárnym potenciálom cestovného ruchu, čo mu dáva predpoklady pre pestrú ponuku atraktivít a zariadení cestovného ruchu. Aby cestovný ruch fungoval, sú potrebné zainteresovanosť a kooperácia viacerých subjektov, súčinnosť všetkých aktérov cestovného ruchu. Vzhľadom na existujúce možnosti, ktorými NSK disponuje, následne uvádzame súčasný stav aktivít NSK v produktových líniiach.

Kultúrny cestovný ruch

Produktový rad	Aktuálny stav produktu
pútnický/ náboženský cestovný ruch	<p>Nitriansky samosprávny kraj sa v spolupráci s partnerskými subjektmi územnej, miestnej a obecnej samosprávy, kultúrnymi, spoločenskými a cirkevnými organizáciami, záujmovými združeniami, resp. inými právnickými subjektmi zapojil do projektu budovania a rozvoja trás kultúrnych a pútnických ciest Rady Európy na území kraja. Ide o podporu aktivít, budovanie týchto trás a zabezpečenie ich trvalo udržateľného rozvoja v najvýznamnejších historických lokalitách – Nitra, Nitra – Drážovce, Bojná, Kostolany pod Tribečom, Nitrianska Blatnica, Biňa, Diakovce, Komárno, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany, Štúrovo, Levice a pod., s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu a zachovania kultúrneho dedičstva NSK. Ide o nasledovné cesty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transromanica, • Cesta židovského kultúrneho dedičstva, • Stredoeurópska mariánska cesta, • Svätjakubská cesta, • Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda (osobitná európska vetva na Slovensku zahŕňajúca najvýznamnejšie historické lokality späté s misiou sv. Cyrila a Metoda a Veľkou Moravou, medzi ktoré patria Nitra, Bojná, Kostolany pod Tribečom, Drážovce, Biňa, Nitrianska Blatnica, Močenok a iné. <p><i>Pozn.: pre konkrétne lokality kultúrnych ciest bližšie pozri Konceptiu rozvoja kultúry NSK na roky 2021 – 2027, kde sú tieto lokality vymenované a bližšie špecifikované.</i></p>
kultúrne dedičstvo (hrady, zámky, kaštiele, architektúra, archeologické lokality)	<p>Nitriansky hrad, Levický hrad, hrad Hrušov, Topoľčiansky hrad, hrad Gýmeš, Oponický hrad, zámok Topoľčianky, kaštieľ Pustý Chotár – Park Hotel Tartuf Beladice, kaštieľ Chateau Appony**** Oponice, kaštieľ Mojmirovce, Kaštieľ rodiny Migazzi, kaštieľ v Šali, Malý kaštieľ v Oponiciach, kaštieľ Esterházyovcov v Želiezovciach Mestská architektúra v okresných mestách</p>
mestský cestovný ruch	<p>Využívanie potenciálu predovšetkým krajského mesta Nitra a mesta Komárno, ktoré spĺňajú všetky podmienky primárneho a sekundárneho potenciálu. Z kultúrno-historického hľadiska je zaujímavé aj mesto Levice. využitie mestského cestovného ruchu pre návštevu divadiel, galérií, nákupov, kiná a pod.</p>

<p>kultúrno-spoločenské podujatia</p>	<p>Participácia NSK na podpore kultúrnych podujatiach, napr.: Divadelná Nitra, Akademická Nitra, Agrofilm, Nitrianske univerzitné dni, Cyrilo-metodské slávnosti, Cyrilometodská národná púť, Oslavy svetového dňa cestovného ruchu, Pribinova Nitrawa.</p>
<p>zážitková gastronómia</p>	<p>Gastrofestivaly: Nitriansky vínny festival, Festival chutí Nitrianskeho kraja, Slovak Food Truck Fest (Nitra), Nitránsky Street food fest, Nitránsky Októberfest, Oáza international gastrofestival (Komoča), Festival Moruše čiernej (Bátovce, Pukanec, Devičany, Bohunice), Strekovský festival vína, Nové vína Nitrianskeho kraja, Deň otvorených dverí v Chateau Topoľčianky. Ďalšie podujatia konajúce sa počas roka, ako napr. Agrovíno Nitra, Danube wine Komárno, Vinobranie v Mojmírovciach, Víno Choča, ochutnávka mladých vín – Nová Ves nad Žitavou a iné.</p>

Cykloturistika

Aktuálny stav cyklotrás

Na začiatku budovania cyklotrás v Nitrianskom kraji bola v roku 2011 vypracovaná štúdia „Budovanie cyklotrás v Nitrianskom samosprávnom kraji“. V roku 2013 bol vytvorený prvok v rozpočte NSK s názvom „Budovanie cyklotrás“.
Kľúčovým faktorom podpory cyklo dopravy v kraji je napojenie vnútromestských cyklistických systémov na vonkajšiu sieť cyklotrás vedúcich v rámci kraja. NSK má vybudovanú sieť kostrových cyklotrás (Ponitrianska, Požitavská, Pohronská a Vážska cyklomagistrála) s napojením na medzinárodnú cyklotrasu **EUROVELO 6 – Dunajskú cyklistickú cestu**.

Najväčšia hustota cyklistických trás je v okolí miest Nitra, Komárno a Zlaté Moravce a obce Podhájska.

Odbor cestovného ruchu si stanovil ako jednu z priorit budovanie a značenie cyklotrás. Značenie a obnova cyklotrás v NSK sa realizuje v rámci projektu „Vytýčenie, vyznačenie a obnova cykloturistických trás v NSK“. K 31. 12. 2021 je dĺžka vyznačených cyklotrás v NSK **1596 km**.

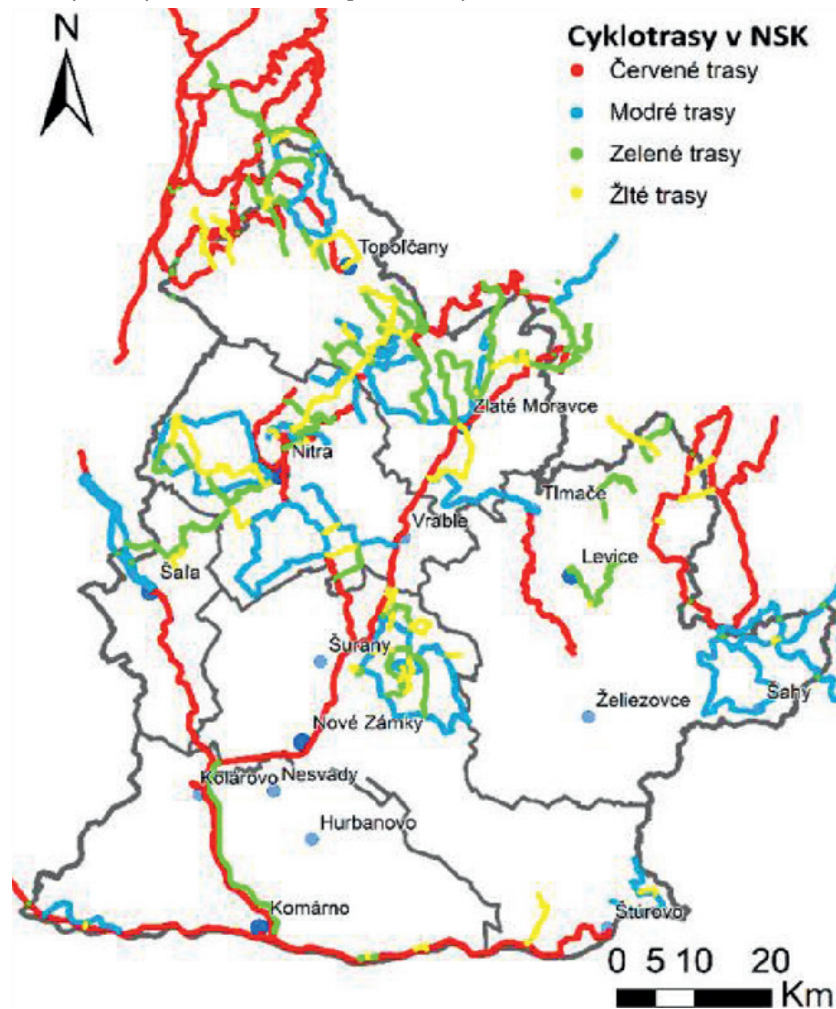
V roku 2019 začal NSK s výstavbou asfaltových cyklochodníkov. V období rokov 2019 – 2020 boli zrealizované 2 projekty výstavby cyklotrás:

1. Projekt „Ponitrianska cyklomagistrála – I. etapa, 1. časť“ (úsek Dolné Krškany – Čechynce) – celková dĺžka cyklotrasy je 4 km.
2. Projekt „Cyklistický chodník Nitra – Vráble III. etapa“ – celková dĺžka cyklotrasy je 11 km, z toho nový asfaltový úsek je v dĺžke 2 km, projekt bol financovaný zo zdrojov EÚ – z IROP. Jeho vytvorením sa spojili dve centrá miest Nitra a Vráble.

1. 9. 2021 sa začalo s budovaním Ponitrianskej cyklotrasy I. etapy – 2. časti z Čechyniec do Vinodolu v celkovej dĺžke 9,4 km, ktorá bude pokračovaním I. etapy 1. časti z Dolných Krškán po Čechynce. Trasa vedie po hrádzi rieky Nitra a má byť dokončená v r. 2022.

Popri cyklotrasách okrem cykloznačenia a cyklosmerovníkov pribudla aj **cyklodopravná infraštruktúra** ako sú **cykloturistické odpočívadlá, cykloservisné stojany, veľkoplošné mapy, stojany na bicykle a kamery** na zabezpečenie spomínanej infraštruktúry pred vandalmi. Produktové balíky služieb budú v kompetencii KOČR a jednotlivých OČR v kraji.

Obrázok 10 Cyklotrasy v Nitrianskom samosprávnom kraji v roku 2020

Zdroj: Pripravovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK do roku 2030

Letný cestovný ruch

Produktový rad	Aktuálny stav produktu
pobyty v prírode/turistika/cykloturistika	<p>Náučné chodníky v NSK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • náučný chodník Zoborské vrchy (okres Nitra) • náučný chodník v Rumanovej (okres Nitra) • Partizánsky náučný chodník Zlatno-Skýcov (okres Zlaté Moravce) • náučný chodník Vápenný vrch (okres Zlaté Moravce) • Stojslavov náučný chodník Nitrianska Blatnica (okres Topoľčany) • náučný chodník Čajkovské bralie (okres Levice) • náučný chodník Po stopách starého rudného baníctva v Pukanci (okres Levice) • náučný chodník Žitavský luh (okres Nové Zámky) • náučný chodník Arborétum Mlyňany (okres Zlaté Moravce) • turisticko-náučný chodník Ramsarská lokalita Poiplie (okres Levice, Veľký Krtíš) • náučný chodník Kováčske kopce – juh (okres Nové Zámky) • a iné v mestách a obciach
pobyty pri vode	<p>Oáza Camp Komoča (okres Nové Zámky), Fun Yachting Štúrovo (okres Nové Zámky), prístav Patince (okres Komárno), táborisko pri obci Kamenín (okres Levice), Zúgov (okres Nové Zámky), rybníky Topoľčianky, vodná nádrž Nemečky, rybníky na Kulhání, vodná nádrž Lipovina, rekreačné stredisko Duchonka, vodná nádrž Veľké Kozmálovce, vodná nádrž Kráľová, vodná nádrž Remitáž – Jelenec</p> <p><i>Pozn.: termálne kúpaliská v NSK sú spomínané v predchádzajúcich kapitolách.</i></p>

Systém zdieľania bicyklov (bikesharing)

Nitra – realizuje sa v rámci projektu Smart City. Prevádzkovateľom je spoločnosť ARRIVA Nitra. Od r. 2020 sú v Nitre k dispozícii aj zdieľané elektrické kolobežky Bolt a Mint.

Vidiecky cestovný ruch/agroturistika/vínny turizmus

Vínne cesty
<p>Územie NSK je typickým poľnohospodárskym regiónom s tradíciou pestovania plodín, chovu dobytká a vinohradníctva. Krajom prechádzajú tri významné vinohradnícke oblasti – Nitrianska vinohradnícka oblasť, Južnoslovenská vinohradnícka oblasť a Stredoslovenská vinohradnícka oblasť. Z tejto príležitosti na území NSK existuje Nitrianska kráľovská vínná cesta a Južnoslovenská vínná cesta.</p> <p>Vinohradnícke obce Nitrianskej vinohradníckej oblasti patria do 9 vinohradníckych rajónov: Nitriansky rajón, Zlatomoravecký rajón, Šintavský rajón, Radošinský rajón, Vrábelský rajón, Žitavský rajón, Želiezovský rajón, Tekovský rajón a Pukanecský rajón. Každý z rajónov zahŕňa vinohradnícke obce so zaujímavou históriou a tradíciami.</p> <p>Obce s dominujúcimi slovenskými vinársko-vinohradníckymi spoločnosťami sú napr. Topoľčianky, Mojmírovce a Radošina.</p> <p>Obce s rekreačno-turistickým potenciálom, vinohradníckym areálom sú napr. Čajkov, Rybník, Pukanec, Podhorany, Vráble, Maňa, Farná, Koliňany, Dolné Obdokovce, Vinodol a iné.</p> <p>Oblúbené podujatia sú obecné ochutnávky napr. v Nitrianskych Hrnčiarovciach, Nemčiňanoch, Lehote, Velkom Záluží, Velkom Kýre, Komjaticiach, Velkom Cetíne a pod.</p> <p>Oberačkové slávnosti, vinobrania a jarmoky nájdeme napr. v Mojmírovciach, Čajkove, Vrábľoch, Topoľčiankach, Tesáre, jarmoky v Pukanci, jarmok v Leviciach, jarmok v Bába a pod.</p> <p>Degustačno-gastronomickými podujatiami (otvorené pivnice a vínné cesty) sú napr. Deň otvorených dverí v Topoľčiankach, Jánske vína v Nitre-Dolných Krškanoch, otvorené vínné pivnice vo Vrábľoch, Čajkove, Velkom Kýre, Velkom Cetíne, Koliňanoch, Dolných Obdokovciach.</p> <p>Vinohradnícke obce Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti sú zaradené do 8 vinohradníckych rajónov: Strekovský rajón, Hurbanovský rajón, Štúrovský rajón, Komárňanský rajón, Palárikovský rajón a v rámci Trnavského kraja Galantský rajón, Dunajskostredský rajón a Šamorínsky rajón.</p> <p>Najvýznamnejšie vinohradnícke obce sú Mužla, Belá, Gbelce, Nová Vieska, Strekov, Rúbaň, Dvory nad Žitavou, Búč, Bátorove Kosihy, Modrany, Svätý Peter, Hurbanovo, Komárno.</p> <p>Nájdeme tu zrenovované historické kaštiele a pivnice s populárnymi vinárstvami, napr. v Belej, Rúbani aj nové moderné vinárstva s ubytovaním, napr. v obciach Svätý Peter a Chĺba.</p> <p>Tradičné odborné degustácie a ochutnávky vín s ponukou miestnych a regionálnych vinárov nájdeme napr. v Strekove, Mužle, Bátorových Kosihách, Svätom Petre.</p> <p>Festivity vína a otvorené vínné pivnice nájdeme v Strekove, Modranoch, Bátorových Kosihách, Mužle, Novej Vieske a Kamenici nad Váhom.</p> <p>Najvýznamnejším podujatím je viacdňový Strekovský festival vína.</p> <p>Vinohradnícke obce Stredoslovenskej vinohradníckej oblasti patria do 7 vinohradníckych rajónov, z ktorých 1 pokrýva územie NSK - Ipelský rajón (obce v okrese Levice - Ipelský Sokolec, Šahy, Tupá, Horné Turovce, Ipelské Úľany, Plášťovce, Sazdice, Velké Turovce, Vyškovce nad Ipľom).</p>

Kongresový/incentívny cestovný ruch/svadobný cestovný ruch

Produktový rad	Aktuálny stav produktu
konferenčný cestovný ruch	NSK má vďaka krajskému mestu Nitra predpoklady konania vedeckých i odborných konferencií. Medzinárodné výstavnisko Agrokomples AX, Agroinštitút aj niekoľko kongresových sál v hoteloch. Najvýznamnejšie v rámci kraja: Hotel Mikado (Nitra), Kaštieľ Mojmírovce (Mojmírovce, okres Nitra), Park Hotel Tartuf (Beladice, okres Zlaté Moravce), Zámok Topoľčianky (okres Zlaté Moravce). Konferenčné priestory majú k dispozícii aj univerzity v Nitre a Komárne.
výstavnícky a veľtrhový cestovný ruch	Nachádza sa tu medzinárodné výstavnisko Agrokomples AX – výstavy a veľtrhy národného významu (agrosektor, chovateľstvo, lesníctvo, technika, priemysel, nábytok a bývanie, Gardenia, Agrokomples a iné).
motivačný a incentívny cestovný ruch	Firemné akcie, semináre a školenia sú možné v rámci ubytovacích kapacít a inej vhodnej infraštruktúry v celom NSK.
svadobný cestovný ruch	Využitie historických svetských stavieb NSK (kaštiele), usadlosti, vinohrady a pod.

7 ANALÝZA NÁVŠTEVNOSTI NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Jedným z najvýznamnejších štatistických údajov o objeme cestovného ruchu je počet turistov – návštevníkov, ktorí používajú ubytovacie služby na účely dovolenky, zájazdu, služobnej cesty, účasti na športovom stretnutí, školení a kurze, sympóziu, pobytu v kúpeľoch a ozdravovniach, návštevy priateľov a príbuzných, účasti na cirkevných udalostiach a pod.⁴

Nitriansky kraj patrí medzi menej navštevované kraje na Slovensku, avšak v uplynulom pol desaťročí pred pandemiou koronavírusu bol trend nárastu počtu návštevníkov veľmi priaznivý. Pred vypuknutím pandémie COVID-19 patrilo cestovný ruch k najdynamickejším odvetviám hospodárstva kraja (pri nepretržitom raste návštevníkov). Kým na Slovensko zavítalo v roku 2019 celkom 6 432 934 ľudí, Nitriansky kraj privítal len 369 573 návštevníkov, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje 13,84 %-ný nárast (bol to čiastočne výsledok intenzívnej propagácie kraja, ako aj navyšovania finančných prostriedkov do služieb cestovného ruchu, výstavby turistickej infraštruktúry). Pri náraste počtu návštevníkov však podiel Nitrianskeho kraja na celkovej návštevnosti Slovenska oslabil: v roku 2019 mal Nitriansky kraj 5,75 %-ný podiel na návštevnosti Slovenska, kým v roku 2017 bol tento podiel až 6,04 % (v roku 2018 hodnota tohto ukazovateľa bola 6,00 %). Tieto údaje vypovedajú aj o silnom konkurenčnom boji medzi kraji Slovenska.

V dôsledku pandémie koronavírusu návštevnosť Nitrianskeho kraja výrazne poklesla, počet návštevníkov ubytovacích zariadení sa prepadol. Kým v predpandemických rokoch (2017, 2018, 2019) počet návštevníkov Nitrianskeho kraja vždy

presiahol 320 tisíc, v roku 2020 klesol na 180 tisíc, o rok neskôr na 146 tisíc. Zatiaľ, čo v roku 2021 počet návštevníkov Slovenska dosiahol 42,35 %-nú úroveň návštevnosti z roka 2019, tak v prípade Nitrianskeho kraja pokles bol ešte väčší: v roku 2019 predstavovala len 39,58 %-nú úroveň návštevnosti z roka 2019.

Nitriansky kraj ako turistickú destináciu tradične vyhľadávajú zahraniční turisti najmä z okolitých krajín, predovšetkým z Česka, Poľska a Maďarska. Pokles počtu zahraničných návštevníkov bol výraznejší ako pokles domácich návštevníkov, čo vyvolali obmedzenia v cezhraničnom pohybe osôb. Na úrovni Slovenska v roku 2021 počet zahraničných návštevníkov predstavoval len 23,26 % zahraničných návštevníkov z roku 2019, kým počet domácich návštevníkov v roku 2021 predstavoval 54,30 % domácich návštevníkov z roku 2019. Na úrovni Nitrianskeho kraja bol pokles počtu zahraničných návštevníkov intenzívnejší ako v prípade Slovenska: v roku 2021 počet zahraničných návštevníkov Nitrianskeho kraja predstavoval 21,36 % počtu zahraničných návštevníkov z roku 2019 (v prípade domácich návštevníkov bol pokles miernejší: počet domácich návštevníkov Nitrianskeho kraja v roku 2021 predstavoval 49,91 % počtu domácich návštevníkov Nitrianskeho kraja z roku 2019).

Tabuľka 14 Vývoj počtu návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	5 375 473	5 596 407	6 432 934	3 210 007	2 724 587
Bratislavský kraj	1 447 811	1 460 130	1 586 354	500 467	477 897
Trnavský kraj	366 717	365 027	433 061	212 772	213 909
Trenčiansky kraj	371 591	370 034	419 774	200 811	180 141
Nitriansky kraj	324 652	335 670	369 573	180 460	146 291
Žilinský kraj	1 035 225	1 119 677	1 315 559	815 868	632 827
Banskobystrický kraj	569 162	627 660	743 807	418 553	347 569
Prešovský kraj	894 173	932 121	1 108 313	654 554	526 785
Košický kraj	366 142	386 088	456 493	226 522	199 168

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

⁴ Patrí sem tiež ubytovanie detí v škole v prírode, v letných a zimných táboroch. Medzi návštevníkov v ubytovacom zariadení nepatria domáci a zahraniční pracujúci zamestnaní na Slovensku, ktorí používajú dočasne zariadenie ako ubytovňu

Tabuľka 15 Vývoj počtu zahraničných návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	2 162 382	2 256 027	2 475 094	854 011	575 687
Bratislavský kraj	930 643	949 468	1 034 189	249 435	218 428
Trnavský kraj	159 407	157 856	188 712	65 446	58 099
Trenčiansky kraj	110 511	110 234	110 608	D	25 406
Nitriansky kraj	127 281	133 688	133 643	D	28 548
Žilinský kraj	340 574	381 093	416 257	212 021	95 022
Banskobystrický kraj	94 075	103 033	112 050	43 210	27 043
Prešovský kraj	276 666	285 225	320 214	151 002	86 716
Košický kraj	123 225	135 430	159 421	47 576	36 425

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 16 Vývoj počtu domácich návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	3 213 091	3 340 380	3 957 840	2 355 996	2 148 900
Bratislavský kraj	517 168	510 662	552 165s	251 032	259 469
Trnavský kraj	207 310	207 171	244 349	147 326	155 810
Trenčiansky kraj	261 080	259 800	309 166	D	154 735
Nitriansky kraj	197 371	201 982	235 930	D	117 743
Žilinský kraj	694 651	738 584	899 302	603 847	537 805
Banskobystrický kraj	475 087	524 627	631 757	375 343	320 526
Prešovský kraj	617 507	646 896	788 099	503 552	440 069
Košický kraj	242 917	250 658	297 072	178 946	162 743

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Charakter cestovného ruchu územia sa dá veľmi dobre vyjadriť počtom prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach, ktorého čísla hovoria aj o reálnych predpokladoch cestovného ruchu (napr. o materiálo-technickej základni cestovného ruchu).

Cieľom nie je len prilákať turistov do Nitrianskeho kraja, ale ich aj udržať v ubytovacích zariadeniach na jeho území. Trend rastu počtu prenocovaní na Slovensku i v Nitrianskom kraji bol veľmi priaznivý v období 2017 – 2019, potom však pandémie koronavírusu tento sľubný vývoj rázne zastavila. Na Slovensku klesol v roku

2020 počet prenocovaní na 55,30 % počtu prenocovaní návštevníkov Slovenska z roku 2019, kým rok 2021 bol ešte horší, vtedy počet prenocovaní návštevníkov Slovenska dosiahol len 46,15 % počtu prenocovaní návštevníkov Slovenska z roku 2019. V Nitrianskom kraji rok 2020 podľa poklesu počtu prenocovaní návštevníkov bol horší ako celoslovenský priemer: počet prenocovaní návštevníkov v roku 2020 dosiahol len 51,84 % hodnôt z roku 2019, kým v roku 2021 počet prenocovaní návštevníkov dosiahol len 40,05 % hodnôt z roku 2019. Tieto údaje svedčia jednoznačne o tom, že dopad pandémie na návštevnosť Nitrianskeho kraja bol katastrofálnejší ako na návštevnosť ostatných krajov.

Tabuľka 17 Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	14 936 762	15 515 083	17 703 695	9 790 597	8 169 505
Bratislavský kraj	3 103 541	3 082 284	3 278 025	1 139 586	1 007 875
Trnavský kraj	1 351 121	1 352 397	1 548 352	795 204	856 248
Trenčiansky kraj	1 374 363	1 454 952	1 584 442	839 369	783 284
Nitriansky kraj	977 268	970 827	1 081 854	560 856	433 289
Žilinský kraj	2 896 764	3 097 483	3 633 294	2 425 503	1 805 298
Banskobystrický kraj	1 680 907	1 825 981	2 141 489	1 335 801	1 144 025
Prešovský kraj	2 790 308	2 901 080	3 380 394	2 148 439	1 698 428
Košický kraj	762 490	830 079	1 055 845	545 839	441 058

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Počty prenocovaní sa výrazne prepadli v medzročných porovnaniach, a to až o desiatky percent za uplynulé 2 roky. Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska v prvom pandemickom roku (2020) dosiahol 37,56 % počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska z roku 2019, kým v roku 2021 počet prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska ďalej klesal (dosiahol len 23,44 % hodnoty z roku 2019). V Nitrianskom kraji bol tento pokles intenzívnejší: v roku 2021 počet prenocovaní zahraničných návštevníkov Nitrianskeho kraja predstavoval len 20,72 % počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov Nitrianskeho kraja z roku 2019. V prípade počtu prenocovaní domácich návštevníkov Slovenska poklesy boli miernejšie, v roku 2021 počet prenocovaní domácich návštevníkov Slovenska dosiahol 58,54 % hodnoty z roku 2019. Nitriansky kraj aj v prípade počtu prenocovaní domácich návštevníkov vykazoval horšie hodnoty ako celoslovenský priemer, v roku 2021 počet prenocovaní domácich návštevníkov predstavoval 52,25 % hodnoty z roku 2019.

Tabuľka 18 Vývoj počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	5 429 327	5 696 384	6 250 865	2 347 568	1 465 243
Bratislavský kraj	1 686 070	1 730 982	1 921 131	493 996	421 577
Trnavský kraj	660 700	636 970	720 883	235 212	227 362
Trenčiansky kraj	327 105	383 766	356 917	D	71 640
Nitriansky kraj	421 411	409 215	418 635	D	86 759
Žilinský kraj	1 009 963	1 123 237	1 233 562	661 180	268 445
Banskobystrický kraj	233 911	263 236	283 606	118 048	73 537
Prešovský kraj	823 232	853 285	921 210	462 462	236 197
Košický kraj	266 935	295 693	394 921	121 700	79 726

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 19 Vývoj počtu prenocovaní domácich návštevníkov Slovenska a krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	9 507 435	9 818 699	11 452 830	7 443 029	6 704 262
Bratislavský kraj	1 417 471	1 351 302	1 356 894	645 590	586 298
Trnavský kraj	690 421	715 427	827 469	559 992	628 886
Trenčiansky kraj	1 047 258	1 071 186	1 227 525	D	711 644
Nitriansky kraj	555 857	561 612	663 219	D	346 530
Žilinský kraj	1 886 801	1 974 246	2 399 732	1 764 323	1 536 853
Banskobystrický kraj	1 446 996	1 562 745	1 857 883	1 217 753	1 070 488
Prešovský kraj	1 967 076	2 047 795	2 459 184	1 685 977	1 462 231
Košický kraj	495 555	534 386	660 924	424 139	361 332

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Výkonnosť cestovného ruchu v jednotlivých okresoch Nitrianskeho kraja je značne diferencovaná na základe turistickej ponuky jednotlivých okresov. V období pred pandémiou koronavírusu boli vysoko najnavštevovanejšími okresmi okresy Nové Zámky a Nitra. V roku 2019 si až 65,48 % všetkých návštevníkov Nitrianskeho kraja vybralo za cieľové destinácie tieto 2 okresy, pričom medzi motívmi návštevníkov v zásade dominuje termálna voda a veľká atraktivita krajského sídla. Po pandémii sa rozhodujúce postavenie týchto 2 okresov mierne oslabilo, avšak aj v roku 2021 privítali 62,63 % všetkých náv-

števníkov Nitrianskeho kraja. Od roku 2019 je najnavštevovanejším okresom kraja okres Nové Zámky (v roku 2021 mal 42,32 %-ný podiel na návštevnosti kraja), za ktorého výsledky majú najväčšie zásluhy termálne kúpalisko Podhájska v Podhájskej a Vadaš Thermal Resort v Štúrove (tieto termálne kúpaliská privítajú množstvo návštevníkov s prenocovaním, hlavne v letných mesiacoch). V roku 2021 bol negatívny dopad pandémie najviac viditeľný v okresoch Nitra (29 707 návštevníkov v porovnaní s 105 768 z roku 2019), Komárno (14 320 návštevníkov v porovnaní s 38 020 z roku 2019) a Topoľčany (11 636 návštevníkov v porovnaní s 32 488 z roku 2019).

Tabuľka 20 Vývoj počtu návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	324 652	335 670	369 573	180 460	146 291
Okres Komárno	27 789	28 972	38 020	D	14 320
Okres Levice	33 974	36 808	36 168	D	18 754
Okres Nitra	114 136	105 300	105 768	42 843	29 707
Okres Nové Zámky	107 764	119 129	136 223	D	61 915
Okres Šaľa	3 062	4 464	5 035	D	D
Okres Topoľčany	21 736	26 021	32 488	15 204	11 636
Okres Zlaté Moravce	16 191	14 976	15 871	D	D

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 21 Vývoj počtu domácich návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	197 371	201 982	235 930	D	117 743
Okres Komárno	17 078	17 796	23 895	D	D
Okres Levice	20 961	23 310	23 986	D	15 178
Okres Nitra	69 009	59 601	65 030	D	21 475
Okres Nové Zámky	60 694	68 016	82 817	D	52 255
Okres Šaľa	1 774	2 889	3 369	D	D
Okres Topoľčany	16 678	20 573	25 238	12 300	9 260
Okres Zlaté Moravce	11 177	9 797	11 595	D	D

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

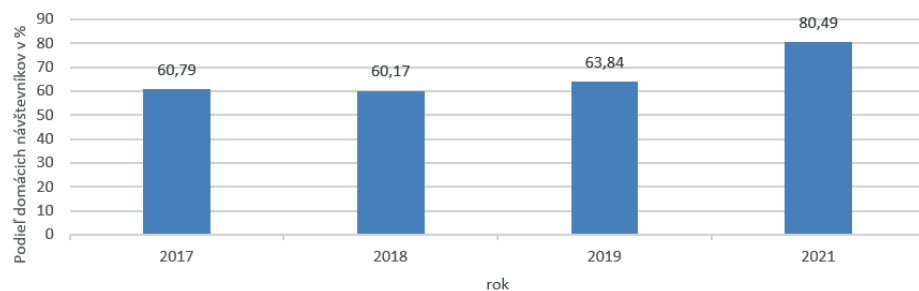
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 22 Vývoj počtu zahraničných návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	127 281	133 688	133 643	D	28 548
Okres Komárno	10 711	11 176	14 125	D	D
Okres Levice	13 013	13 498	12 182	5 307	3 576
Okres Nitra	45 127	45 699	40 738	D	8 232
Okres Nové Zámky	47 070	51 113	53 406	D	9 660
Okres Šaľa	1 288	1 575	1 666	D	D
Okres Topoľčany	5 058	5 448	7 250 (u)	2 904 (u)	2 376
Okres Zlaté Moravce	5 014	5 179	4 276	D	D

Poznámka: D – údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Graf 1 Podiel domácich návštevníkov v % v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Počet prenocovaní návštevníkov v destinácii je veľmi dôležitým ukazovateľom atraktivity i vybavenosti destinácie, tento ukazovateľ výrazne ovplyvňuje príjmy z cestovného ruchu. V Nitrianskom kraji sa počty prenocovaní návštevníkov v období pred pandemiou koronavírusu (v období 2017 – 2019) pohybovali okolo 1 milióna (cca 6 %-ný podiel na úrovni krajov Slovenska), s čím bol kraj na predposlednom mieste v rebríčku počtu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov Slovenska. Pandémia koronavírusu počty prenocovaní návštevníkov v Nitrianskom kraji znížila počas uplynulých dvoch rokov o cca 50%. V rámci kraja bol najväčší pokles zaznamenaný v okrese Nitra, kde v roku 2021 počet prenocova-

ní návštevníkov dosiahol len 23,60% hodnoty počtu prenocovaní návštevníkov z roku 2019.

Tabuľka 23 Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	977 268	970 827	1 081 854	560 856	433 289
Okres Komárno	60 885	57 734	84 407	D	40 297
Okres Levice	92 551	97 490	101 429	D	53 235
Okres Nitra	356 873	298 403	269 018	107 042	63 496
Okres Nové Zámky	379 374	416 959	493 343	D	224 829
Okres Šaľa	6 546	9 436	14 748	D	D
Okres Topoľčany	50 406	61 402	83 328	42 171	27 630
Okres Zlaté Moravce	30 633	29 403	35 581	D	D

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 24 Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v období 2018 – 2019

	2018	2019
Slovenská republika	15 515 083	17 703 695
Bratislavský kraj	3 082 284	3 278 025
Trnavský kraj	1 352 397	1 548 352
Trenčiansky kraj	1 454 952	1 584 442
Nitriansky kraj	970 827	1 081 854
Žilinský kraj	3 097 483	3 633 294
Banskobystrický kraj	1 825 981	2 141 489
Prešovský kraj	2 901 080	3 380 394
Košický kraj	830 079	1 055 845

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 25 Vývoj podielu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v % v období 2018 – 2019

	2018	2019
Bratislavský kraj	19.87	18.52
Trnavský kraj	8.72	8.75
Trenčiansky kraj	9.38	8.95
Nitriansky kraj	6.26	6.11
Žilinský kraj	19.96	20.52
Banskobystrický kraj	11.77	12.10
Prešovský kraj	18.70	19.09
Košický kraj	5.35	5.96
Slovenská republika	100	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 26 Vývoj počtu prenocovaní návštevníkov na úrovni krajov v období 2020 – 2021

	2020	2021
Slovenská republika	9 790 597	8 169 505
Bratislavský kraj	1 139 586	1 007 875
Trnavský kraj	795 204	856 248
Trenčiansky kraj	839 369	783 284
Nitriansky kraj	560 856	433 289
Žilinský kraj	2 425 503	1 805 298
Banskobystrický kraj	1 335 801	1 144 025
Prešovský kraj	2 148 439	1 698 428
Košický kraj	545 839	441 058

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 27 Vývoj podielu prenocovaní návštevníkov v % v období 2020 – 2021

	2020	2021
Bratislavský kraj	11.64	12.34
Trnavský kraj	8.12	10.48
Trenčiansky kraj	8.57	9.59
Nitriansky kraj	5.73	5.30
Žilinský kraj	24.77	22.10
Banskobystrický kraj	13.64	14.00
Prešovský kraj	21.94	20.79
Košický kraj	5.58	5.40
Slovenská republika	100	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Zatiaľ, čo je možné konštatovať, že cestovnému ruchu na Slovensku sa v období 2017 – 2019 darilo, návštevnosť ubytovacích zariadení na Slovensku dynamicky vzrástla, avšak dĺžky pobytov – priemerné počty prenocovaní, boli trvale na úrovni 2,8 nocí (pričom domáci návštevníci mali vyššie hodnoty ako zahraniční návštevníci nižšie hodnoty). Nitriansky kraj mal v danom období nadpriemerné hodnoty, t. j. návštevníci prinášali výraznejší ekonomický efekt v podobe výdavkov na ubytovanie, stravovanie a rôzne doplnkové služby, čím prispievali k dynamickejšiemu ekonomickému rozvoju kraja. Na úrovni Slovenska pandémia koronavírusu ovplyvnila cestovné správanie domácich návštevníkov, mala jednoznačne vplyv na zvýšenie dĺžky pobytov v ubytovacích zariadeniach. Podobné správanie sa domácich návštevníkov bolo zaznamenávané aj v Nitrianskom kraji. Na úrovni Slovenska pandémia koronavírusu dĺžky pobytov zahraničných turistov výrazne neovplyvnila, priemerné počty prenocovaní zahraničných návštevníkov sú takmer na úrovni obdobia 2017 – 2019. Na úrovni Nitrianskeho kraja došlo v roku 2021 k poklesu priemerného počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov v porovnaní s obdobím 2017 – 2019. Všeobecne možno konštatovať, že v období 2017 – 2021 dosiahol v Nitrianskom kraji na základe priemerného počtu prenocovaní návštevníkov (aj domácich, aj zahraničných) najlepšie hodnoty okres Nové Zámky (ktorý okres je tradičným regiónom letných dovolenkových pobytov domácich i zahraničných návštevníkov pri termálnej vode a s pestrou kultúrnou ponukou, pričom motivačným faktorom je aj slnko, gastronómia a pohraničná poloha s Maďarskom, čo zvyšuje možnosti voľnočasových aktivít).

Tabuľka 28 Vývoj priemerného počtu prenocovaní na Slovensku a v krajoch v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	2,8	2,8	2,8	3,1	3,0
Bratislavský kraj	2,1	2,1	2,1	2,3	2,1
Trnavský kraj	3,7	3,7	3,6	3,7	4,0
Trenčiansky kraj	3,7	3,9	3,8	4,2	4,3
Nitriansky kraj	3,0	2,9	2,9	3,1	3,0
Žilinský kraj	2,8	2,8	2,8	3,0	2,9
Banskobystrický kraj	3,0	2,9	2,9	3,2	3,3
Prešovský kraj	3,1	3,1	3,1	3,3	3,2
Košický kraj	2,1	2,1	2,3	2,4	2,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 29 Vývoj priemerného počtu prenocovaní spolu v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	3,0	2,9	2,9	3,1	3,0
Okres Komárno	2,2	2,0	2,2	D	2,8
Okres Levice	2,7	2,6	2,8	D	2,8
Okres Nitra	3,1	2,8	2,5	2,5	2,1
Okres Nové Zámky	3,5	3,5	3,6	D	3,6
Okres Šaľa	2,1	2,1	2,9	D	D
Okres Topoľčany	2,3	2,4	2,6	2,8	2,4
Okres Zlaté Moravce	1,9	2,0	2,2	D	D

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 30 Vývoj priemerného počtu prenocovaní domácich návštevníkov na Slovensku a podľa krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	3,0	2,9	2,9	3,2	3,1
Bratislavský kraj	2,7	2,6	2,5	2,6	2,3
Trnavský kraj	3,3	3,5	3,4	3,8	4,0
Trenčiansky kraj	4,0	4,1	4,0	D	4,6
Nitriansky kraj	2,8	2,8	2,8	D	2,9
Žilinský kraj	2,7	2,7	2,7	2,9	2,9
Banskobystrický kraj	3,0	3,0	2,9	3,2	3,3
Prešovský kraj	3,2	3,2	3,1	3,3	3,3
Košický kraj	2,0	2,1	2,2	2,4	2,2

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 31 Vývoj priemerného počtu prenocovaní domácich návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	2,8	2,8	2,8	D	2,9
Okres Komárno	2,2	2,0	2,3	D	D
Okres Levice	2,6	2,6	2,7	D	2,8
Okres Nitra	3,0	2,9	2,5	D	2,0
Okres Nové Zámky	3,2	3,2	3,4	D	3,6
Okres Šaľa	2,6	2,0	3,1	D	D
Okres Topoľčany	2,5	2,5	2,6	2,9	2,3
Okres Zlaté Moravce	1,7	1,8	2,2	D	D

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 32 Vývoj priemerného počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov na Slovensku podľa krajov v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	2,5	2,5	2,5	2,7	2,5
Bratislavský kraj	1,8	1,8	1,9	2,0	1,9
Trnavský kraj	4,1	4,0	3,8	3,6	3,9
Trenčiansky kraj	3,0	3,5	3,2	D	2,8
Nitriansky kraj	3,3	3,1	3,1	D	3,0
Žilinský kraj	3,0	2,9	3,0	3,1	2,8
Banskobystrický kraj	2,5	2,6	2,5	2,7	2,7
Prešovský kraj	3,0	3,0	2,9	3,1	2,7
Košický kraj	2,2	2,2	2,5	2,6	2,2

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 33 Vývoj priemerného počtu prenocovaní zahraničných návštevníkov v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	3,3	3,1	3,1	D	3,0
Okres Komárno	2,2	1,9	2,1	D	D
Okres Levice	3,0	2,7	3,0	3,7	3,1
Okres Nitra	3,3	2,7	2,7	D	2,6
Okres Nové Zámky	4,0	3,9	4,0	D	3,9
Okres Šaľa	1,5	2,4	2,7	D	D
Okres Topoľčany	1,8	2,0	2,4 (u)	2,4 (u)	2,5
Okres Zlaté Moravce	2,3	2,2	2,3	D	D

Poznámka: údaje za rok 2020 nie sú k dispozícii

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Počet ubytovacích zariadení sa v predpandemickom období (2017 – 2019) vyvíjal priaznivo, v roku 2019 bolo najviac ubytovacích zariadení v okrese Nové Zámky (takmer o 1/5 viac ako v roku 2017). Ubytovacie zariadenia patria medzi služby cestovného ruchu, ktoré boli najviac zasiahnuté situáciou spôsobenou šírením ochorenia koronavírusu. Tento fakt spôsobil, že v dôsledku pandémie došlo k zníženiu ich počtu v porovnaní s rokom 2019 o takmer 10 % (najviac ich ubudlo v okrese Nové Zámky). Jediným okresom kraja, kde v roku 2021 bolo viac ubytovacích zariadení ako v roku 2019, je okres Zlaté Moravce.

Vývoj počtu izieb v Nitrianskom kraji opísal podobný trend ako vývoj počtu ubytovacích zariadení v období 2017 – 2021. V roku 2019 bolo najviac izieb v okresoch Nové Zámky (2208 ks) a Nitra (1810 ks). Tieto okresy mali celkovo 62,10 %-ný podiel na izbovom fonde ubytovacích zariadení kraja. V roku 2021 pozícia týchto 2 okresov na izbovom fonde ubytovacích zariadení kraja mierne oslabla, ich izby tvorili len 58,10 % izbového fondu ubytovacích zariadení kraja.

Počet lôžok výrazne závisí od vyššie spomenutých 2 ukazovateľov (počet ubytovacích zariadení a izieb). Trend zmien počtu lôžok (vrátane kempingových miest) v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021 bol takmer zhodný s trendom zmien v počte ubytovacích zariadení a izieb. V roku 2019 bolo v Nitrianskom kraji až 21 317 lôžok (vrátane kempingových miest), pričom 55,55 %-ný podiel mali okresy Nové Zámky a Nitra. Rozsiahle obmedzenia cestovania v období 2020 – 2021 zásadne ovplyvnili vývoj počtu lôžok v kraji: v roku 2021 ich bolo už len 16 480 lôžok (vrátane kempingových miest).

Úbytok lôžok (vrátane kempingových miest) nastal v každom okrese kraja až na 1 výnimku: v okrese Komárno došlo k nárastu počtu lôžok (vrátane kempingových miest) až o takmer 14%.

Tabuľka 34 Vývoj celkového počtu ubytovacích zariadení k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	358	403	423	382	383
Okres Komárno	40	45	49	41	46
Okres Levice	47	54	53	46	47
Okres Nitra	60	60	66	62	60
Okres Nové Zámky	157	176	184	170	164
Okres Šaľa	6	14	14	12	12
Okres Topoľčany	34	37	37	31	33
Okres Zlaté Moravce	14	17	20	20	21

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 35 Vývoj celkového počtu izieb k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	5 642	6 268	6 470	5 470	5 466
Okres Komárno	531	597	593	527	672
Okres Levice	753	857	771	671	673
Okres Nitra	1 716	1 731	1 810	1 322	1 239
Okres Nové Zámky	1 847	2 094	2 208	2 061	1 937
Okres Šaľa	86	226	222	132	189
Okres Topoľčany	445	473	531	441	424
Okres Zlaté Moravce	264	290	335	316	332

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Tabuľka 36 Vývoj celkového počtu lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii v Nitrianskom kraji v období 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Nitriansky kraj	19 040	21 153	21 317	18 472	16 480
Okres Komárno	1 384	1 540	1 515	1 358	1 722
Okres Levice	2 900	3 131	2 928	2 697	2 696
Okres Nitra	4 239	4 207	4 361	2 983	2 844
Okres Nové Zámky	6 459	7 693	7 480	6 926	6 601
Okres Šaľa	195	552	557	354	484
Okres Topoľčany	3 214	3 312	3 543	3 316	1 253
Okres Zlaté Moravce	649	718	933	838	880

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Pandémia koronavírusu otriasla návštevnosťou kraja i jeho turistickou ubytovacou infraštruktúrou, avšak aktuálna situácia v boji s pandémiou vyzerá sľubne. V nasledujúcich rokoch možno reálne očakávať oživenie cestovného ruchu v kraji, čo však bude vyžadovať dobrý manažment a schopnosť stakeholderov cestovného ruchu reagovať na bezpečnostné situácie a trendy turizmu (napr. podporou nárastu domáceho turizmu, zvýšením zahraničnej návštevnosti atď.). Turista zajtrajška bude ešte náročnejší ako dnes a bude mať zväčša skúsenosti, preto je dôležité osloviť ho atraktívnou a originálnou ponukou a službami.

8 ANALÝZA TRENDOV V CESTOVNOM RUCHU PO VYPUKNUTÍ PANDÉMIE COVID-19

Pandémia koronavírusu vyvolala celosvetovú regresiu v cestovaní, pričom sa u ľudí objavili nové trendy správania. Zmeny spotrebiteľského správania na Slovensku boli ovplyvnené strachom z ochorenia COVID-19, reštrikčnými opatreniami Úradu verejného zdravotníctva SR a Vlády SR a tiež zhoršením sociálno-ekonomickej situácie v krajine aj v širšom stredoeurópskom regióne. Na jednej strane bolo obmedzené cestovanie do zahraničia, na strane druhej boli vo viacerých fázach zatvorené ubytovacie zariadenia (alebo bola ich kapacita výrazne obmedzená, prípadne boli od hostí vyžadované COVID pasy alebo potvrdenia o očkovaní, prekonaní či testovaní), športovo-rekreačné podniky (akvaparky, kúpaliská, lyžiarske strediská), reštauračné a pohostinské prevádzky, kultúrno-historické pamiatky a inštitúcie. Viackrát bolo zakázané cestovanie medzi okresmi, čo znemožňovalo využívanie infraštruktúry cestovného ruchu v cieľových miestach. Tieto opatrenia boli pritom uplatňované v časoch exponovaného cestovania – počas sviatkov a prázdnin, práve s cieľom obmedziť mobilitu obyvateľstva. Organizované podujatia s masovou účasťou boli na dlhý čas zrušené, prípadne bola kapacita návštevníkov redukovaná na nerentabilné počty. Mnohé z nich sa začali opätovne organizovať až v roku 2022. Toto opatrenie mimoriadne ovplyvnilo napr. Výstavis-ko Agrokomplex a analogicky ubytovacie zariadenia v Nitre a okolí. Možno však konštatovať, že prijímané protipandemické opatrenia negatívne ovplyvnili všetky kľúčové druhy a formy cestovného ruchu realizované na území NSK.

Pandémia a jej prezentácia v médiách vytvorila realitu, v ktorej sú teórie spotreby takmer nerelevantné a vo všeobecnosti panujúca panická atmosféra sa odzrkadlila v ľuďoch aj psychologicky. Zavádzanie obmedzujúcich opatrení v ubytova-

cích zariadeniach, ako nosenie rúšok v interiéroch, konzumácia jedál a nápojov len na izbe, zatvorené wellness centrá, bazény, fitnesscentrá a športová infraštruktúra, zapríčinilo značnú nechuť účastníkov cestovného ruchu. V atmosfére paniky a strachu z vírusu a tiež reálnej ekonomickej nestability majú ľudia tendenciu viac šetriť. Obyvatelia, ktorí počas pandémie trávili doma relatívne veľa času, sa snažili o spotrebiteľskú sebestačnosť. Začalo sa viac využívať individuálne ubytovanie, najmä vlastné či komerčne ponúkané chaty a chalupy v prírode alebo na vidieku s možnosťou prípravy vlastnej stravy, resp. s možnosťou vytvorenia počtom členov obmedzenej „bubliny“.

Z hľadiska zmeny počtu prenocovaní počas pandémie a ich porovnaní s predchádzajúcim obdobím by bolo možné analyzovať vplyv jednotlivých protipandemických opatrení. Bolo by však potrebné zohľadniť aj opatrenia v okolitých štátoch, kvôli ktorým k nám neprišli zahraniční turisti. Dôležitejšie je však všeobecnejšie pomenovať dôvody poklesu a naznačiť trendy, ktoré sa v cestovnom ruchu prejavili. Na územie NSK napr. neprišli tradiční zahraniční turisti (prevažne z Českej republiky) – najmä hostia rekreačných areálov v Podhájskej alebo v Štúrove. Do Nitry aj iných miest nezavítali jednodňoví zahraniční turisti z kúpeľov Dudince či z Budapešti. Výraznejšie sa začali využívať druhy a formy turizmu, ktoré nevyžadujú častý sociálny kontakt s inými ľuďmi. Na území NSK išlo najmä o cykloturistiku, turistiku (pohorie Trábeč), návštevu rozhľadní, prírodné vodné plochy (jazerá, rybníky, vodné nádrže). Narástol počet jednodňových výletníkov z vlastného regiónu (bez možnosti ich komplexného štatistického zachytenia).

Predpokladalo sa, že sociálne vzťahy po pandémii na určitý čas nebudú také, ako predtým, čo môže zvýšiť sociálne odcudzenie. Ľudia sa môžu navzájom vnímať ako potenciálni nosiči vírusu a v tomto kontexte sa budú správať opatrnejšie a obozretnejšie. Odhadovalo sa, že medzinárodný turizmus sa bude len pomaly dostávať do pôvodných rámcov. Preto mal domáci cestovný ruch šancu na reštart. Tieto predpoklady sa však naplnili len čiastočne. Spotrebiteľia sa pomerne rýchlo vrátili k zahraničným aranžmánom, darilo sa aj najnavštevovanejším regiónom Slovenska. NSK však aj naďalej zaostával počtom prenocovaní. Trh cestovného ruchu sa vyčistil o ekonomicky nestabilné subjekty (najmä v stravovacích službách). Tam, kde je však sektor služieb významným zamestnávateľom, možno očakávať pomerne rýchlu adaptáciu na zmenené podmienky ich poskytovania.

Postpandemické obdobie v roku 2022 prinieslo opätovné naštartovanie cestovania a revitalizáciu služieb cestovného ruchu. Nové varianty koronavírusu a opakujúce sa vlny nakazených však turistov aj poskytovateľov služieb zneisťujú. Negatívne vyhladky spôsobuje aj ekonomická a energetická kríza vyvolaná aj vojnovým konfliktom na Ukrajine, rastúca (viac ako dvojciferná) inflácia a zvyšovanie životných nákladov.

Ďalší z pandemických efektov súvisí s prenosom mnohých ľudských aktivít do online priestoru. Tomuto trendu sa začali prispôbovať aj viaceré kultúrne ustanoviznia. Múzeá ponúkali digitalizované prehliadky, divadlá sprístupňovali svoje predstavenia vo forme záznamov alebo živých vysielaní. Na jednej strane pandémie spôsobila urýchlenie zavedenia moderných technológií, na druhej strane zapríčinila absenciu príjmov v kultúre aj cestovnom ruchu, keďže väčšina online aktivít bola bezplatná a chápaná ako marketingová činnosť v čase objektívneho nedostatku recipientov. Mnoho aktérov však pochopilo, že online sféra je využiteľná aj v budúcnosti, čo je však výzvou z hľadiska zvyšovania návštevnosti podujatí a expozícií.

9 SWOT ANALÝZA A PROBLÉMOVÁ ANALÝZA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK

SWOT analýza definuje silné a slabé stránky prostredia pre rozvoj cestovného ruchu a jeho príležitosti a ohrozenia. Analýza bola spracovaná na základe primárneho a sekundárneho potenciálu NSK, jeho polohy, rozhovormi s predstaviteľmi samosprávy a vlastného prieskumu prostredia.

Silné stránky:

- výhodná poloha (hranice s Maďarskom),
- vhodné podmienky pre rekreačný cestovný ruch,
- bohatý potenciál geotermálnych vôd pre rozvoj termálnych kúpalísk (Štúrovo, Nové Zámky, Komárno, Diakovce, Poľný Kesov a pod.),
- prítomnosť termálnych prameňov s liečivými účinkami (Podhájska, Patince, Santovka a iné),
- atraktívny región pre rozvoj cykloturistiky,
- medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6,
- 1596 km vyznačených cyklotrás,
- bohatý kultúrno-historický a prírodný potenciál kraja,
- kraj je súčasťou Cyrilometodskej kultúrnej cesty a Svätajakubskej kultúrnej cesty európskeho významu – kultúrny cestovný ruch,
- významné archeologické lokality,
- historické pamiatky – hrady, kaštiele,
- sakrálne pamiatky – kostoly, kaplnky,
- technické pamiatky – vodné mlyny,
- bohatá tradícia vinohradníctva a vinárstva – súčasť Nitrianskej vinohradníckej oblasti a Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti,

- vhodné podmienky pre gastroturizmus, vínný turizmus,
- folklór, ľudové umenie, ľudové remeslá, folklórne súbory,
- lodná osobná doprava po Dunaji,
- výstavnícky a veľtržný cestovný ruch (do vypuknutia pandémie COVID-19),
- rozvinutý kultúrny cestovný ruch a národné, medzinárodné podujatia (do vypuknutia pandémie COVID – 19),
- existencia dvoch univerzít v Nitre (SPU v Nitre a UKF v Nitre) – potenciál študentov,
- využívanie SMART riešení v cestovnom ruchu (lokality so zdieľanými bicyklami – „bikesharing“, zdieľané kolobežky, mobilné aplikácie, geocaching, virtuálna prehliadka Zoborského kláštora),
- vznik Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR),
- existencia štyroch Oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR) v kraji (Nitrianska organizácia cestovného ruchu (NOCR), OOCR PODUNAJSKO, OOCR Tekov, OOCR Štúrovo-Parkan),
- existencia 17 miestnych akčných skupín (MAS) na území kraja so zapojením obcí do rozvoja cestovného ruchu,
- tri euroregióny na území kraja s cezhraničnou spoluprácou.

Slabé stránky:

- NSK je na konci ratingu transparentnosti samospráv,
- nedostatočne využívaný prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu,
- prevaha výletného a krátkodobého cestovného ruchu, veľký počet jednoduchých návštevníkov,
- nedostatočné využívanie kultúrneho potenciálu pre rozšírenie ponuky cestovného ruchu, slabá návštevnosť,
- nedostatočná prepojenosť cyklistických ciest v mestách a priame napojenie na cyklotrasy,
- disparity v infraštruktúre cestovného ruchu na území kraja,
- absencia produktových línií v NSK,
- nekoordinovaný a nejednotný manažment destinácií na území kraja,
- duplicitná činnosť na horizontálnej úrovni,
- nedostatočná spolupráca na vertikálnej úrovni (NSK – KOCR – OOCR – mestá a obce),
- stagnujúca spolupráca so súkromným sektorom (aj s CK a CA, organizátormi podujatí),

- NSK je v štatistike prenocovaní na poslednom mieste zo všetkých krajov,
- absencia sieťovania aktérov v cestovnom ruchu,
- absencia jednotného imidžu regiónu,
- nedostatočný, chaotický online marketing a marketing na sociálnych sieťach,
- absencia systematického zberu dát,
- slabá komunikácia existujúcich podujatí v online priestore a v médiách,
- absencia regionálnej turistickej karty,
- slabá zainteresovanosť miestneho obyvateľstva,
- slabý lokálpatriotizmus/regionálna identita obyvateľov kraja,
- strety ochrany prírody a krajiny pri riešení rozvojových zámerov.

Príležitosti:

- efektívne využitie eurofondov v najbližšom období (Plán obnovy, časť rozpočtu EÚ priamo v regiónoch),
- efektívnejšia možnosť cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou,
- vznik Nitrianskej KOČR – príležitosť tvorby nových produktových línií a koordinovaného marketingu,
- rozvoj mestského cestovného ruchu a orientácia na rodiny s deťmi,
- celoročné využívanie geotermálnych zdrojov,
- silné povedomie českých návštevníkov o geotermálnych zdrojoch a termálnych kúpaliskách na území kraja,
- vzrastajúci záujem vidieckeho obyvateľstva o podnikanie v CR,
- vzrastajúci záujem o lokálne, regionálne produkty,
- orientácia na udržateľný cestovný ruch a ekoturizmus,
- využitie potenciálu európskych kultúrnych ciest,
- výchova miestneho obyvateľstva k lokálpatriotizmu, k hrdosti na vlastný región,
- príležitosť využívať obyvateľov k zapájaniu sa do rozvoja cestovného ruchu,
- podpora spolupráce so susediacimi, partnerskými a inými európskymi regiónmi,
- rozvoj vodného turizmu (vodné športy, rekreácia),
- rozvoj poľovníckeho (vtáctvo, vysoká zver) a loveckého cestovného ruchu (rybolov),
- revitalizácia historických pamiatok a ich využitie pre cestovný ruch,
- rozvoj MICE priemyslu,
- využitie online technológií ako východisko z pandemického obdobia

(COVID-19),

- využívanie online priestoru na komunikáciu a prezentáciu NSK,
- aktívnejšie využívanie sociálnych sietí na prezentáciu NSK,
- informačné technológie a online komunikácia v propagácii a distribúcii produktov.

Ohrozenia:

- pandémie COVID-19 – negatívny dopad na poskytovateľov služieb,
- utečenecká kríza,
- slabý záujem poskytovateľov služieb cestovného ruchu o spoluprácu,
- aktivity konkurenčných krajov na zvýšenie prílevu turistov,
- slabá kúpyschopnosť obyvateľstva,
- nárast cien energií, spotrebných palív, daňové zaťaženie,
- odliv mladých z vidieckeho prostredia za prácou,
- nemotivujúca legislatíva v cestovnom ruchu,
- slabá motivácia k domácomu cestovnému ruchu,
- strety záujmov ochrany prírody a krajiny.

Problémová analýza cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji

V súlade s analytickou časťou a spracovaním SWOT analýzy vyplývajú nasledovné **primárne problémy**, ktoré brzdia rozvoju cestovného ruchu v NSK:

- nevyužitý prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu a existujúce limity ochrany prírody, slabé využitie existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu na území kraja,
- protipandemické limity postihujúce predovšetkým podnikateľský sektor v cestovnom ruchu,
- slabá napojenosť cyklotrás v mestách na celoslovenskú sieť cyklotrás,
- prevažujúce krátkodobé pobyty a výletný cestovný ruch,
- v okresných mestách a krajskom meste prevaha ubytovacích zariadení orientujúcich sa na biznis klientelu – obchodný cestovný ruch (absencia ubytovacích zariadení zameraných na rodiny s deťmi),
- absencia sieťovania aktérov v cestovnom ruchu na území kraja,

- slabá spolupráca na vertikálnej úrovni,
- stagnujúca spolupráca so súkromným sektorom,
- nejednotný imidž regiónu, marketing v online priestore,
- absencia jednotnej marketingovej stratégie,
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily, absencia lokálpatriotizmu.

Na základe spracovanej SWOT analýzy vyplývajú nasledovné **klúčové faktory** rozvoja cestovného ruchu:

- dopravná dostupnosť – rýchlostná komunikácia R1, medzinárodný železničný dopravný koridor (Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo – Budapešť), lodná doprava (Dunaj),
- cykloturistika – napojenie na medzinárodnú cyklotrasu EUROVELO 6,
- potenciál prírodných termálnych prameňov, vybudované termálne kúpaliská, termálne pramene s liečivými účinkami,
- spolupráca pri budovaní kultúrnych a pútnických ciest Rady Európy na území kraja, Napojenie na Svätajakubskú cestu a Európsku kultúrnu cestu sv. Cyrila a Metoda,
- tradícia vinohradníctva – dve významné vinohradnícke oblasti – Nitrianska vinohradnícka oblasť a Južnoslovenská vinohradnícka oblasť,
- významné kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská, technické pamiatky,
- dotačná politika pre oblasť cestovného ruchu (ÚNSK, KOOCR),
- založenie Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOOCR) Nitriansky kraj,
- štyri oblastné organizácie cestovného ruchu (OOOCR) na území kraja.

II. KONCEPČNÝ PLÁN ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK

10 VÍZIA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK

Prítomná časť Konceptie rozvoja cestovného ruchu do roku 2027 navrhuje koncepčné riešenia pre rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji. Vychádzajúc z potenciálu cestovného ruchu v Nitrianskom kraji, jeho vývoja za posledné roky a koncepčných dokumentov prijatých na medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovni (spracované v Časti A: Analýza súčasného stavu – cestovný ruch v NSK) je víziou rozvoja cestovného ruchu vytvoriť Nitriansky samosprávny kraj ako atraktívnu turistickú destináciu s jednotnou identitou a s jasným cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť kraja vo vzťahu k ostatným regiónom Slovenska. Víziou je kraj, v ktorom jednotliví aktéri cestovného ruchu spolupracujú, vzájomne sa podporujú a sledujú spoločný cieľ – trvalo udržateľný cestovný ruch využívajúci prírodné a kultúrno-historické danosti regiónu, regionálne ekonomiky a spoločné záujmy s cieľom budovania vzájomnej spolupráce a regionálnej identity.

Prioritné oblasti a ciele rozvoja cestovného ruchu v NSK

Z analýzy súčasného stavu cestovného ruchu a spomínanej vízie môžeme definovať štyri prioritné oblasti, ktorými sú:

1. udržateľný cestovný ruch v NSK,
2. destinačný manažment v NSK,
3. marketingové aktivity zamerané na budovanie regionálnej identity a jednotný imidž NSK,
4. informovanosť a vzdelávanie aktérov a verejnosti v cestovnom ruchu.

V súlade s prioritnými oblasťami sú na nasledujúcich stranách stanovené špecifické ciele a opatrenia s aktivitami, ako sa čo najlepšie priblížiť k daným oblastiam.

10.1 PRIORITNÁ OBLASŤ 1 – UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH NSK

Prioritná oblasť 1 – Udržateľný cestovný ruch v Nitrianskom samosprávnom kraji

Špecifický cieľ	Opatrenia	Aktivity
Vytváranie a zlepšenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu v NSK, zvýšenie návštevnosti a atraktívnosti turistických destinácií v kontexte udržateľného cestovného ruchu	1.1 Rozvoj kultúrneho cestovného ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre podporu a obnovu pútnického a náboženského cestovného ruchu, kultúrnych ciest • vytváranie podmienok pre rozvoj kultúrno-historického turizmu, podporovať obnovu národných kultúrnych pamiatok, archeologických lokalít • vytváranie podmienok pre rozvoj mestského turizmu, rozvoj nových turistických produktov • vytváranie podmienok pre rozvoj kultúrno-spoločenských podujatí • vytváranie podmienok pre rozvoj zážitkovej gastronómie
	1.2 Rozvoj cykloturistiky	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre rozvoj cyklotrás • vytváranie podmienok pre rozvoj cykloturistiky • vytváranie podmienok pre budovanie cyklistickej infraštruktúry, oddychových miest, rozhľadní • vytvorenie databázy ubytovacích zariadení v súlade "bike friendly"
	1.3 Rozvoj letného/rekreačného cestovného ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre pobyty v prírode • vytváranie podmienok pre rozvoj turistiky • vytváranie podmienok pre cykloturistiku • vytváranie podmienok pre pobyty pri vode, vodných plochách a termálnych kúpaliskách s celoročnou využiteľnosťou
	1.4 Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a vinárskeho, vinohradníckeho a kulinárskeho turizmu	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre efektívny manažment vinohradníckych oblastí a tvorbu vínnych ciest • vytváranie spolupráce vinárov a vinohradníkov s ostatnými aktérmi a odberateľmi ich produktov v kraji • podpora podujatí viazaných na vinársky a gastronomický cestovný ruch • vytváranie podmienok pre rozvoj kulinárskeho cestovného ruchu – gastroturizmu • vytváranie podmienok pre podporu zážitkového cestovného ruchu • vytváranie podmienok pre tvorbu/podporu regionálneho značenia lokálnych producentov • podpora sietovania lokálnych producentov
	1.5 Rozvoj kongresového/incentívneho turizmu (MICE)	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre podporu konferenčného cestovného ruchu • vytváranie podmienok pre výstavnícky a veľtržný cestovný ruch • vytváranie podmienok pre motivačný a incentívny cestovný ruch

Ukazovatele:

- počet (km) nových, obnovených, zrekonštruovaných cykloturistických trás,
- počet vybudovaných rozhľadní,
- počet (km) vytvorených turistických chodníkov,
- počet obnovených, zrekonštruovaných kultúrnych pamiatok (NKP),
- počet vybudovanej infraštruktúry podporujúcej vinársky turizmus a gastroturizmus (preprava návštevníkov, budovanie zastávok, informačné tabule a pod.),
- počet vytvorených produktov a služieb cestovného ruchu v mestách a na vidieku,
- počet vodných plôch so skvalitnenou infraštruktúrou (oddychové zóny, informačné tabule, údržba priestranstiev a pod.),
- počet zmodernizovaných športových areálov, vodných plôch so skvalitnenou infraštruktúrou a službami,
- počet termálnych kúpalísk so skvalitnenými službami,
- počet podporených centier s MICE službami,
- počet podporených viacdňových podujatí.

Potenciálne subjekty zapojené do aktivít:

- Štátna správa,
- Nitriansky samosprávny kraj,
- Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj,
- oblastné organizácie cestovného ruchu v rámci NSK,
- MAS,
- mestá a obce,
- profesijné združenia (napr. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska),
- kultúrne inštitúcie a zariadenia, divadelné a hudobné inštitúcie, folklórne a umelecké súbory,
- lokálni producenti (vinári, vinohradníci, remeselníci, včelári, ovocinári),
- súkromní podnikatelia (poskytovatelia služieb cestovného ruchu – ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia).

10.2 PRIORITNÁ OBLASŤ 2 – DESTINAČNÝ MANAŽMENT V NSK

Prioritná oblasť 2 – Destinačný manažment v NSK

Špecifický cieľ	Opatrenia	Aktivity
Kordinácia a kooperácia organizácií cestovného ruchu ako i všetkých aktérov podieľajúcich sa na rozvoji cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji s cieľom účinnej a efektívnej spolupráce sledujúcej spoločný cieľ – jednotný imidž destinácie	2.1 Podpora partnerstiev	<ul style="list-style-type: none"> • vytváranie podmienok pre efektívne fungovanie KOOCR Nitriansky kraj • podpora vytvárania OOCR s cieľom vytvorenia siete partnerstiev • podpora vytvárania siete verejno-súkromných partnerstiev
	2.2 Spolupráca organizácií podieľajúcich sa na rozvoji regiónu ako turistickej destinácie	<ul style="list-style-type: none"> • zefektívnenie spolupráce existujúcich OOCR a MAS s podnikateľmi a štátnou správou/ samosprávou • spolupráca NSK s OOCR, samosprávou a podnikateľmi v CR pri tvorbe a predaji produktov cestovného ruchu a marketingových aktivitách • zefektívnenie komunikácie KOOCR Nitriansky kraj, OOCR v kraji, podnikateľských subjektov a samosprávy • systematizácia zberu dát a ich vyhodnocovanie • zavedenie systému analýzy dát a ich dopadu
	2.3 Sieťovanie aktérov v cestovnom ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • podpora regionálnych produktov zameraných na špecifiká regiónu (včelie produkty, vinárstvo, ovocinárstvo, pivovarníctvo, tradičné pekárenské výrobky, mliečne výrobky, remeselné výrobky) • podpora podnikateľov a inštitúcií služieb cestovného ruchu v spolupráci a vzájomnej kooperácii • podpora sieťovania na lokálnej, regionálnej a nadregionálnej úrovni ako i cezhraničnej spolupráce • tvorba nových destinačných produktov na princípe storytellingu založených na historických príbehoch a osobnostiach spojených s históriou územia NSK
	2.4 Podpora cezhraničnej spolupráce a rozvoj partnerstiev	<ul style="list-style-type: none"> • zefektívniť a zintenzívniť cezhraničnú spoluprácu s Maďarskom • podpora spolupráce s organizáciami CR v Maďarsku a Českej republike

Ukazovatele

- počet vytvorených partnerstiev,
- počet vytvorených memoránd o spolupráci,
- aktivity vytvorenej KOOCR Nitriansky kraj,
- počet novovzniknutých OOCR v kraji/navýšenie počtu členov existujúcich/zvýšenie pokrytia územia NSK OOCR,
- množstvo podporených produktov (bod 2.3),
- počet pravidelných koordinačných stretnutí organizovaných NSK s aktérmi v cestovnom ruchu,
- počet miest/obcí zapojených do cezhraničných projektov cestovného ruchu.

Potenciálne subjekty zapojené do aktivít:

- Štátna správa,
- Nitriansky samosprávny kraj,
- Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj,
- oblastné organizácie cestovného ruchu v rámci NSK,
- MAS,
- mestá a obce,
- profesijné združenia (napr. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska),
- kultúrne inštitúcie a zariadenia, divadelné a hudobné inštitúcie, folklórne a umelecké súbory,
- lokálni producenti (vinári, vinohradníci, remeselníci, včelári, ovocinári),
- súkromní podnikatelia (poskytovatelia služieb cestovného ruchu – ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia).

10.3 PRIORITNÁ OBLASŤ 3 – MARKETINGOVÉ AKTIVITY ZAMERANÉ NA LOKÁLNU IDENTITU A JEDNOTNÝ IMIDŽ NSK

Prioritná oblasť 3 – Marketingové aktivity zamerané na lokálnu identitu a jednotný imidž NSK

Špecifický cieľ	Opatrenia	Aktivity
Zintenzívnenie marketingových aktivít zameraných na lokálnu identitu a jednotný imidž Nitrianskeho kraja	3.1 Tvorba produktových balíkov cestovného ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • podpora spoločnej tvorby produktových balíkov • využitie moderných technológií pri tvorbe produktov • využívanie interaktívnych prvkov, digitalizácia, mobilné aplikácie na priblíženie produktu cestovného ruchu
	3.2 Podpora kvality služieb v cestovnom ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • zintenzívnenie podpory zvyšovania kvality služieb ubytovacích zariadení na vidieku (certifikácia ubytovacích zariadení) • podpora zvyšovania kvality doplnkových služieb v cestovnom ruchu
	3.3 Podpora spoločného marketingu a PR na domácom a zahraničnom trhu	<ul style="list-style-type: none"> • podpora turistických informačných centier v inováciách a podpore regiónu • podpora rozvoja a propagácie regionálnych produktov • zvyšovanie efektívnosti online marketingu • organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia • efektívna účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu doma a v zahraničí • podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovanienavidieku.sk, vrátane jazykových mutácií • aktivita na sociálnych sieťach (bližšie pozri časť III - Komunikačná a mediálna stratégia)

Ukazovatele:

- množstvo vytvorených produktových balíkov, produktov zameraných na zážitok,
- počet spropagovaných produktov, produktových línií,
- počet vytvorených mobilných aplikácií,
- počet novo zapojených ubytovateľov zapojených do certifikácie,
- množstvo vytvorených metodík hodnotenia kvality poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu,

- množstvo novovytvorených TIC s inovatívnymi spôsobmi prezentácie destinácie,
- počet vytvorených online virtuálnych prehliadok,
- množstvo zorganizovaných podujatí, účasti na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu,
- nárast počtu fanúšikov/followerov na sociálnych sieťach, zvýšená interakcia na sociálnych sieťach (bližšie rozoberá časť III - Komunikačná a mediálna stratégia),
- pravidelná frekvencia príspevkov na sociálnych sieťach (bližšie rozoberá časť III - Komunikačná a mediálna stratégia),
- zvýšená aktivita na turisticko-informačných portáloch (bližšie rozoberá časť III - Komunikačná a mediálna stratégia).

Potenciálne subjekty zapojené do aktivít:

- Štátna správa,
- Nitriansky samosprávny kraj,
- Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj,
- oblastné organizácie cestovného ruchu v rámci NSK,
- MAS,
- mestá, obce, TIC,
- profesijné združenia (napr. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska),
- kultúrne inštitúcie a zariadenia, divadelné a hudobné inštitúcie, folklórne a umelecké súbory,
- lokálni producenti (vinári, vinohradníci, remeselníci, včelári, ovocinári),
- súkromní podnikatelia (poskytovatelia služieb cestovného ruchu – ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia).

10.4 PRIORITNÁ OBLASŤ 4 – INFORMOVANOSŤ A VZDELÁVANIE AKTÉROV A VEREJNOSTI V CESTOVNOM RUCHU

Prioritná oblasť 4 – Informovanosť a vzdelávanie aktérov a verejnosti v cestovnom ruchu

Špecifický cieľ	Opatrenia	Aktivity
Informovanie a vzdelávanie verejnosti o turistických atraktivitách NSK, vedenie verejnosti k lokálpatriotizmu	4.1 Zintenzívniť podporu propagačno-prezentačných aktivít v kraji orientovaných aj na miestnych obyvateľov	<ul style="list-style-type: none"> • zintenzívnenie spolupráce s turistickými informačnými kancelármi • zvyšovanie povedomia obyvateľstva o možnostiach turistického potenciálu v kraji
	4.2 Podpora regionálnej výchovy detí a mládeže	<ul style="list-style-type: none"> • budovanie vzťahu k vlastnému regiónu – budovanie lokálpatriotizmu – spolupráca so školami
	4.3 Vzdelávanie a zapájanie aktérov v cestovnom ruchu, miestneho obyvateľstva do podpory a rozvoja cestovného ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • budovanie lokálpatriotizmu • PR články v médiách a online priestore • vzbudenie záujmu pomocou podporných aktivít o prácu v cestovnom ruchu • spolupráca so strednými školami, univerzitami v oblasti vzdelávania odborníkov, celoživotného vzdelávania • podpora duálneho vzdelávania v spolupráci so strednými odbornými školami a univerzitami v oblasti cestovného ruchu • podpora vzdelávania aktérov v CR - pracovníci samospráv, podnikatelia v CR, pracovníci OOCR, TIC a pod.

Ukazovatele

- počty sledovateľov stránok na sociálnych sieťach a krajských portáloch cestovného ruchu,
- počty podpísaných spoluprác so základnými školami v rámci predmetu „Regionálna výchova“,
- zvýšenie počtu študentov v odbore cestovného ruchu,
- zvýšenie počtu absolventov v odboroch cestovného ruchu,
- počet ponúknutých programov pre ZŠ,
- počet preškolených aktérov v cestovnom ruchu.

Potenciálne subjekty zapojené do aktivít:

- Štátna správa,
- Nitriansky samosprávny kraj,
- Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj,
- oblastné organizácie cestovného ruchu v rámci NSK,
- MAS,
- mestá, obce, TIC,
- profesijné združenia (napr. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska, AHRS, SBA),
- ZŠ, SŠ a univerzity,
- vzdelávacie centrá a inštitúcie,
- ostatní poskytovatelia služieb, podnikatelia a pod.

ZÁVER

Cestovný ruch sa pri vhodnej ponuke a kvalitnom manažmente destinácie môže stať významným motorom lokálnej a regionálnej ekonomiky. Nielenže prispieva k tvorbe HDP, vytvára aj početné pracovné miesta a rozťáča multiplikačný efekt dôležitý najmä v cieľových miestach a regiónoch. Mnohé služby cestovného ruchu využívajú aj domáci obyvatelia, sú súčasťou komunálnej ponuky. S turizmom žijú, profitujú z neho, je súčasťou života.

Cestovný ruch sa mení v čase aj priestore. Vplývajú na ňa početné faktory na makro aj mikro úrovni. Mení sa tiež prístup k jeho rozvoju, podlieha trendom. V súčasnosti do popredia vystupuje trend sieťovania subjektov a kombinácie služieb rôznych producentov v rámci spoločnej ponuky cestovného ruchu. Tomuto trendu sa nevyhne žiadna organizácia destinačného manažmentu či inštitúcia riadiaca rozvoj turizmu na určitom území. Vidíme to aj na riadení a vývoji turizmu v Nitrianskom samosprávnom kraji.

Koncepciu rozvoja cestovného ruchu je potrebné chápať ako základný dokument, ktorý naznačuje, aké cesty a nástroje môžu viesť k pozitívnym efektom súvisiacim s návštevnosťou, prípadne s rastom ekonomických parametrov turizmu v území. Koncepcia môže byť ďalej rozpracovaná do konkrétnych stratégií na úrovni jednotlivých aktivít alebo aj na úrovni celého kraja. Takéto stratégie potom môžu zohľadňovať konkrétne špecifiká platné k času ich prípravy, lebo či už koncepcia alebo stratégia sú platné a majú najväčšiu výpovednú hodnotu v čase ich vzniku. Koncepcia (a dokonca ani stratégia) nie je automaticky zárukou úspechu. Úspech môže priniesť len následná zodpovedná a systematická realizácia opatrení, ktoré navrhuje. A práve tá je závislá od mnohých premenných – rozpočtu kraja, korelácie s prioritami iných koncepčných dokumentov, schopnosti úradníkov, resp. manažérov zodpovedných inštitúcií, politickej vôle, zapojenia externalít, kooperácie v území a pod.

Prítomné dielo vzniklo v špecifických podmienkach vytvorených zadávateľom. Vzniklo v čase, keď nebolo možné naplno zohľadniť ešte len vznikajúci dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030. Na druhej strane, dielo vzniklo na báze predchádzajúceho dokumentu tohto rangu. Snažilo sa odstrániť jeho slabé stránky, no aj reflektovať vývoj v oblasti cestovného ruchu približne od roku 2014. Je nutné zdôrazniť, že legislatívnych, politických, spoločenských aj iných zmien bolo neúrekom. Ako sme naznačili vyššie, cestovný ruch podlieha trendom. Trend môžeme považovať za dočasnú zmenu správania sa spotrebiteľov. Snažili sme sa tieto zmeny postrehnúť a zohľadniť v navrhovaných opatreniach a akcentovaných druhoch a formách cestovného ruchu.

Koncepcia prešla riadnym pripomienkovým konaním. Vyjadrili sa k nemu odborníci, vzniesli niekoľko desiatok pripomienok, ktoré boli zohľadnené alebo vysvetlené autormi. Navyše, prítomná monografia má ďalších dvoch recenzentov, ktorí dielo posúdili v kontexte nárokov kladených na vedecké monografie. Na rozdiel od samotnej koncepcie, monografia ponúka aj detailnú metodiku získavania a spracovania údajov. Stáva sa tak zároveň návodom na prípravu koncepčných dokumentov, pri zohľadnení originálneho prístupu autorského kolektívu.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BALÍK OPATRENÍ PRE CESTOVNÝ RUCH A DOPRAVU. 2020. Balík opatrení pre cestovní ruch a dopravu predstavený Európskou komisiou 13. Mája 2020. [online]. [Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky], ©2020 [cit. 2022-06-10]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/informacie/informacie/aktuality/balik-opatreni-pre-cestovny-ruch-a-dopravu-predstaveny-europskou-komisiou-13-maja-2020>.
- BIBEŇ, Milan. 2022. *Vinohradnícke obce Slovenska: Vinohradnícke obce Nitrianskej a Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti*. Nitra: Ing. Milan Bibeň, 234 s. ISBN 978-80-967840-2-8.
- EUR-LEX. 2010. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch. In *EUR-Lex. Prístup k právu Európskej únie* [online]. [Európska komisia], ©2010 [cit. 2022-07-15]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0352&from=SK>
- EUROEKONÓM.SK. 2019. Ipeľský Euroregión. In *Euroekonom.sk* [online]. Euroekonom, ©2019 [cit. 2022-03-06]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/ipelsky-euroregion/>
- GÚČIK, Marián a kol. 2004. *Krátky slovník cestovného ruchu*. Banská Bystrica: Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu, 175 s. ISBN 80-88945-73-9.
- JAFARI, Jafar – HONGGEN, Xiao. 2016. *Encyclopedia of Tourism*. Volume 1, A – K. Switzerland: Springer International Publishing Switzerland, 1-529 s. ISBN 978-3-319-01383-1.
- JAFARI, Jafar – HONGGEN, Xiao. 2016. *Encyclopedia of Tourism*. Volume 2, L – Z. Switzerland: Springer International Publishing Switzerland, 529 - 1053 s. ISBN 978-3-319-01383-1.
- KMECO, Lubomír. 2016. Regionalizácia a stratégia cestovného ruchu na Slovensku. In *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*, č. 3, 2016, s. 157 – 168. E-ISSN 2336-6478.
- KUHN, Igor – TOMÁŠOVÁ, Petra. 2011. Úvod do *destinačného manažmentu*. Príručka pre samosprávu, podnikateľské subjekty a iné subjekty k zakladaniu a činnosti organizácií cestovného ruchu podľa zákona č. 91/2010 z. z. O podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov. Bratislava : Sekcia cestovného ruchu, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. 79 s.
- LEADER-NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. Vývoj prístupu LEADER v Nitrianskom samosprávnom kraji. In *LEADER – Nitriansky samosprávny kraj. Podporujeme rozvoj vidieka*. [online]. Leader, ©2015-2023 [cit. 2022-08-12]. Dostupné na: <https://www.leadersk.sk/vyvoj-pristupu-leader-v-nitrianskom-samospravnom-kraji.html>
- LEADER-NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. Projekty Leader NSK - 2021. In *LEADER – Nitriansky samosprávny kraj. Podporujeme rozvoj vidieka*. [online]. Leader, ©2015-2023 [cit. 2022-08-12]. Dostupné na: <https://www.leadersk.sk/projekty-leader-nsk-2021.html>
- MAPOVACIA ŠTÚDIA CR SLOVENSKA. 2021. *Mapovacia štúdia CR Slovenska*. [online]. [Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, Independent hospitality & tourism advisors], ©2021 [cit. 2022-08-04]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty>
- MINISTERSTVO DOPRAVY SR. 2020. *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2020 – 2024 z perspektívy cestovného ruchu*. [online]. [MD SR], ©2020 [cit. 2022-05-26]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/informacie/cestovny-ruch-7/cestovny-ruch-v-programovom-vyhlaseni-vlady-sr-2020-2024>
- MINISTERSTVO DOPRAVY SR. 2022. *Register oblastných organizácií cestovného ruchu* [online]. [MINDOP SR], ©2022 [cit. 2022-03-22]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu>
- MINISTERSTVO DOPRAVY SR. 2020. *Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030*. Oznámenie o strategickom dokumente. [online]. [MD SR], ©2020 [cit. 2022-06-22]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/media-5144/tlacove-spravy-2726/oznamenie-o-strategickom-dokumente-s-celostatnym-dosahom>
- METODICKÁ PRÍRUČKA PRE TURISTICKÉ INFORMAČNÉ CENTRÁ. 2018. *Metodická príručka pre turistické informačné centrá (TIC) na Slovensku* [online]. [Asociácia informačných centier Slovenska], ©2018 [cit. 2023-06-18]. Dostupné na: <https://aices.sk/wp-content/uploads/2019/01/Metodicka%20pr%C3%A1ru%C4%8Dka.pdf>
- MV SR. 2022. Územné a správne usporiadanie Slovenskej republiky [online]. [MV SR], ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?uzemne-a-spravne-usporiadanie-slovenskej-republiky>
- NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Cyklotrasy*. [online]. [cit. 2022-08-01]. Dostupné na: <https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/cyklotrasy>
- NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Novinky v cestovnom ruchu*. [online]. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: <https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/novinky-v-cestovnom-ruchu>
- NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Region Nitra*. [online]. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: <https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/region-nitra>
- PALENČÍKOVÁ, Zuzana – HRUBALOVÁ, Lucia. 2016. Vnímanie mesta Nitra návštevníkmi. In *Aktuální problémy cestovního ruchu „Místní bohatství a cestovní ruch“*. Recenzovaný sborník z mezinárodní konference. 2016. Pachrová, Stanislava – Doležalová, Martina, Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, s. 315 – 323. ISBN 978-80-88064-21-3.
- PHR SR NSK. 2022. *Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja NSK do roku 2030* [online]. [Nitriansky samosprávny kraj], ©2022. Dostupné na: <https://www.unsk.sk/Zobraz/Sekciu/program-hospodarskeho-rozvoja-a-socialneho-rozvoja-nsk-do-roku-2030>

- RE-OPEN EU. Cestovné obmedzenia zavedené na kontrolu šírenia ochorenia COVID-19 v EÚ. Európska únia. [online], [cit. 2020-06-15]. Dostupné na: <https://reopen.europa.eu/sk>
- STRATEGICKÝ A MARKETINGOVÝ PLÁN ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V NSK NA ROKY 2014 – 2020. *Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020*. Nitra: Nitriansky samosprávny kraj, 239 s.
- STRATÉGIA ROZVOJA CYKLOTRÁS V NSK NA ROKY 2021 – 2027. 2020. *Stratégia rozvoja cyklotrás v NSK na roky 2021 – 2027* [online]. [Nitriansky samosprávny kraj, Slovenský cykloklub, o.z.], ©2020 [cit. 2022-08-01]. Dostupné na: https://www.dedinka.sk/evt_file.php?file=5586
- STRATÉGIA NA ZABEZPEČENIE INTELIGENTNÉHO, UDRŽATELNÉHO A INKLUZÍVNEHO RASTU. 2020. Oznámenie Komisie. EURÓPA 2020 [online]. [Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR], ©2020 [cit. 2022-06-10]. Dostupné na: https://www.employment.gov.sk/files/legislativa/dokumenty-zoznamy-pod/kom_2010_2020.pdf
- STRATÉGIA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V MESTE NITRA NA ROKY 2021 - 2031. 2021. *Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra na roky 2021-2031. Časť A: Analýza súčasného stavu – cestovný ruch v meste Nitra*. [online]. [Mesto Nitra], ©2021 [cit. 2022-06-14]. Dostupné na: <https://www.nitra.eu/data/page/nitra.eu/9705/strategia-rozvoja-cestovneho-ruchu-v-meste-nitra-pre-roky-2021-2031-analyticka-cast.pdf>
- STYK, M. – HABODÁSZOVÁ, A. 1997. Mestský cestovný ruch. In *Ekonomická revue cestovného ruchu*, Banská Bystrica: UMB Banská Bystrica, roč. 30, č. 3, s. 105 – 112.
- SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. 2013. *Špecifické formy cestovného ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 84 s. ISBN 978-80-7372-927-1.
- ŠPILKA, Jozef. 2020. *Nitriansky kraj v číslach. 2020*. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 51s. ISBN 978-80-8121-793-7, [online] [cit. 2022-06-03]. Dostupné na: <https://slovak.statistics.sk/PortalTraffic/fileServlet?Dokument=fe553fa9-263a-4652-bdcd-3e00a7177c14>
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2022. *Nitriansky kraj – charakteristika regiónu* [online]. [BRATISLAVA], ©2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/regional/nitriansky%20kraj/news!/ut/p/z1/jZFNT4NAEIZ_Sw9cd4ddl28bTEFDKmlsBT3Y-miDFMNHQ7H8fbHqwUSxc5vkeZ9M5sUaZ1i3-aUq86Hq2rye9idtP6fhRiyXpgSPJyYE63W-sUhFROyF4dwV cT_oWDwFE6DEIpK-2TkQpSIr1LXn4YyTclp8B9Lx-h_U
- UBYTOVANIE NA VIDIEKU. *Systém certifikácie ubytovacích zariadení na vidieku v Nitrianskom samosprávnom kraji*. [online]. [Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja]. [cit. 2023-06-23]. Dostupné na: <http://ubytovanienavidieku.sk/certifikacia/informacie/vseobecne-informacie/>
- ZÁKON O SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOCH. Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov. [online]. [Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky], [cit. 2022-03-02]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?zakon-c-302-2001-z-z-o-samosprave-vysshich-uzemnych-celkov>
- ZELENKA, Josef – PÁSKOVÁ, Martina. 2012. *Cestovní ruch. Výkladový slovník*. Praha: Linde, 768 s. ISBN 978-80-720-1880-2.

PRÍLOHY

ZOZNAM PRÍLOH

1. Akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít NSK na roky 2022 – 2025 (*Zdroj: Akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít NSK na roky 2022 – 2025. 2022, Spracoval ÚNSK – Odbor cestovného ruchu*)

AKČNÝ PLÁN ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU A MARKETINGOVÝCH AKTIVÍT NSK NA ROKY 2022 – 2025

Základné aktivity rozvoja cestovného ruchu v kraji na roky 2022 – 2025 možno rozdeliť do troch základných oblastí:

1. zvýšenie kvality služieb,
2. rozvoj cykloturistiky a cyklotrás, budovanie rozhľadní pri cyklotrasách,
3. marketingové aktivity.

Hlavným koordinátorom a vykonávateľom akčného plánu je Odbor cestovného ruchu NSK. Partnermi participujúcimi na akčnom pláne budú KOOCR Nitriansky kraj, odborníci zo vzdelávacích inštitúcií, regionálnych rozvojových agentúr, predstavitelia samosprávy, miestnych združení cestovného ruchu, podnikateľské subjekty, miestne akčné skupiny a iní.

1. ZVÝŠENIE KVALITY SLUŽIEB.

Služby cestovného ruchu sú vnímané zákazníkom ako faktor kvality. Preto je dôležité investovať do zlepšovania kvality ubytovacích služieb na vidieku a ostatných služieb cestovného ruchu, najmä stravovacích a doplnkových.

Zvyšovanie kvality ubytovacích služieb na vidieku sa bude realizovať na základe VZN č. 4/2020. Konceptia poskytovania dotácií sa bude zameriavať najmä na podporu a rozširovanie certifikovaných ubytovacích zariadení na vidieku v rámci NSK. Certifikácia je nástroj udržateľnosti kvality ubytovacích zariadení a vytvára platformu pre spoluprácu. Sieť existujúcich ubytovacích zariadení bude propagovaná prostredníctvom webovej stránky www.ubytovanienavidieku.sk a propagačných materiálov. Finančné zdroje môžu byť použité v zmysle VZN č. 4/2020, *odporúčame podporovať aj budúcich certifikovaných ubytovateľov, ktorí rozšíria sieť ubytovacích zariadení v kraji, čím potenciálne zvýšia pestrosť a rozmanitosť ponuky ubytovania na vidieku. Podpora by sa mohla orientovať aj na pomoc pri podávaní projektov a čerpaní finančných zdrojov v rámci fondov EÚ na podporu rozvoja vidieka (napr. rozširovanie ubytovacích služieb v rámci vidieckeho turizmu, agroturizmu a vínneho turizmu).*

Druhou oblasťou je podpora zvyšovania kvality ostatných služieb cestovného ruchu na základe VZN č. 5/2020. Ide o rozširovanie a zvyšovanie kvality doplnkových služieb v cestovnom ruchu. *Odporúčame podporovať súkromný aj verejný sektor v cestovnom ruchu. Podpora by sa mala orientovať napr. na stravovacie služby využívajúce regionálne produkty NSK, podporu služieb v rámci cyklotrás, vínneho turizmu. Všeobecne by sa finančné zdroje mohli čerpať aj na propagačné aktivity (tlač pohľadníc/digitálne spracovanie pohľadníc s vyobrazením ubytovacieho, resp. stravovacieho zariadenia, zriadenie web stránky s možnosťou online rezervácie, propagácia siete certifikovaných ubytovacích zariadení na internete a v tlačených médiách a pod.)*

Prehľad plnenia časti akčného plánu zvyšovania kvality ubytovacích služieb a ostatných služieb cestovného ruchu uvádzajú nasledovné tabuľky:

Všeobecne záväzné nariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu certifikovaných ubytovacích zariadení na vidieku č. 4/2020

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	
Príjemcovia:	majitelia certifikovaných ubytovacích zariadení CR v NSK
Finančný plán:	rok 2022 – 22 959,- € rok 2023 – 40 000,- € rok 2024 – 40 000,- € rok 2025 – 40 000,-€
Harmonogram:	rok 2022 – 2025

Všeobecne záväzné nariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu rozvoja cestovného ruchu č. 5/2020

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	
Príjemcovia:	miestne združenia cestovného ruchu, podnikateľské subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu, občianske združenia, obce, mestá, neziskové organizácie pôsobiace v cestovnom ruchu
Finančný plán:	rok 2022 – 200 000,- € rok 2023 – 120 000,- € rok 2024 – 120 000,- € rok 2025 – 120 000,-€
Harmonogram:	rok 2022 – 2025

2. ROZVOJ CYKLOTURISTIKY A CYKLOTRÁS, BUDOVANIE ROZHĽADNÍ PRI CYKLOTRASÁCH.

Cykloturistika je identifikovaná ako jedna z dominantných atraktivít NSK. Vďaka priaznivému reliéfu, vhodnému prírodnému prostrediu a skutočnosti, že cez kraj vedie medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6, je základnou prioritou podporovať budovanie a značenie nových cyklotrás. Investormi budú NSK obce a mestá kraja a aktívne združenia cestovného ruchu. Finančné zdroje budú tvoriť – rozpočet NSK, Plán obnovy a odolnosti, Operačný program Slovensko, rozpočty miest a obcí. Akcent sa kladie na tri oblasti:

- obnova a značenie cyklotrás,
- budovanie spevnených cyklotrás,
- budovanie rozhľadní pri cyklotrasách.

Budovanie, obnova a značenie cyklotrás sa bude realizovať v zmysle *Stratégie rozvoja cyklotrás v NSK na roky 2021 – 2027*. Vytvorí sa pomerne hustá, kvalitná a dobre značená sieť cyklotrás v kraji, čím sa zlepší napojenie na medzinárodnú cyklotrasu EUROVELO 6. Vytvorí sa tak predpoklad pre rozšírenie medzinárodnej klientely v rámci cykloturistiky, čo prinesie multiplikačný efekt, zvýši sa sezónny dopyt po kvalitnejších a drahších službách cestovného ruchu.

Budovanie rozhľadní pri cyklotrasách:

Na zvýšenie atraktivity cyklotrás v NSK si NSK stanovil cieľ postaviť v každom okrese Nitrianskeho kraja aspoň jednu rozhľadňu.

Prehľad plnenia časti akčného plánu rozvoja cykloturistiky, cyklotrás a budovania rozhľadní v NSK uvádzajú nasledovné tabuľky:

Obnova a značenie cyklotrás v NSK

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	na základe VO
Príjemcovia:	obce, mestá, mikroregióny, združenia CR, občianske združenia, cykloturisti
Finančný plán:	rok 2022 – 40 000,- € rok 2023 – 40 000,- € rok 2024 – 40 000,- € rok 2025 – 40 000,-€
Harmonogram:	rok 2022 – 2025

Budovanie spevnených cyklotrás:

Ponitrianska cyklomagistrála – I. etapa 2. časť (Čechynce – Horný Vinodol)

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Baumann Nitra s.r.o.
Príjemcovia:	NSK
Finančný plán:	2022 – 1 221 006,80 €
Harmonogram:	rok 2022 – 2023

Ponitrianska cyklomagistrála – II. etapa 1. časť (Nové Zámky - Martovce) – úsek č. 1 (Nové Zámky – Nesvady)

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu				
Partneri:	na základe VO				
Príjemcovia:	NSK				
Finančný plán:	<table border="1"> <tr> <td>rok 2023</td> <td>5 000,- € stavebný dozor 1 500 000,- € stavebné práce</td> </tr> <tr> <td>rok 2024</td> <td>500,- € autorský dozor 5 000,- € stavebný dozor 5 000,- € mobilné sčítacie zariadenie 2 000 000,- € stavebné práce</td> </tr> </table>	rok 2023	5 000,- € stavebný dozor 1 500 000,- € stavebné práce	rok 2024	500,- € autorský dozor 5 000,- € stavebný dozor 5 000,- € mobilné sčítacie zariadenie 2 000 000,- € stavebné práce
rok 2023	5 000,- € stavebný dozor 1 500 000,- € stavebné práce				
rok 2024	500,- € autorský dozor 5 000,- € stavebný dozor 5 000,- € mobilné sčítacie zariadenie 2 000 000,- € stavebné práce				
Harmonogram:	rok 2023 – 2024				

Ponitrianska cyklomagistrála – II. etapa 1. časť (2. úsek Nesvady – Martovce)

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu				
Partneri:	na základe VO				
Príjemcovia:	NSK				
Finančný plán:	<table border="1"> <tr> <td>rok 2024</td> <td>5 000,- € stavebný dozor 1 000 000,- € stavebné práce</td> </tr> <tr> <td>rok 2025</td> <td>500,- € autorský dozor 5 000,-€ stavebný dozor 6 000,-€ cyklistický prístrešok 3 000,-€ mapa 2 500,-€ cykloservisný stojan 5 000,-€ sčítacie zariadenie 8 200,-€ Kameraný systém 1 000 000,-€ stavebné práce</td> </tr> </table>	rok 2024	5 000,- € stavebný dozor 1 000 000,- € stavebné práce	rok 2025	500,- € autorský dozor 5 000,-€ stavebný dozor 6 000,-€ cyklistický prístrešok 3 000,-€ mapa 2 500,-€ cykloservisný stojan 5 000,-€ sčítacie zariadenie 8 200,-€ Kameraný systém 1 000 000,-€ stavebné práce
rok 2024	5 000,- € stavebný dozor 1 000 000,- € stavebné práce				
rok 2025	500,- € autorský dozor 5 000,-€ stavebný dozor 6 000,-€ cyklistický prístrešok 3 000,-€ mapa 2 500,-€ cykloservisný stojan 5 000,-€ sčítacie zariadenie 8 200,-€ Kameraný systém 1 000 000,-€ stavebné práce				
Harmonogram:	rok 2024 – 2025				

Rozhľadňa: Rozhľadňa Dolná Nitra (pri cyklochodníku Nitra – Vrábľa)

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu				
Partneri:	na základe VO				
Príjemcovia:	NSK				
Finančný plán:	<table border="1"> <tr> <td>rok 2022</td> <td>80 000,-€ stavebné práce</td> </tr> <tr> <td>rok 2023</td> <td>220 000,- € stavebné práce 6 960,- € stavebný dozor 3 000,- € mapa 2 500,- € cykloservisný stojan 8 200,- € kamerový systém</td> </tr> </table>	rok 2022	80 000,-€ stavebné práce	rok 2023	220 000,- € stavebné práce 6 960,- € stavebný dozor 3 000,- € mapa 2 500,- € cykloservisný stojan 8 200,- € kamerový systém
rok 2022	80 000,-€ stavebné práce				
rok 2023	220 000,- € stavebné práce 6 960,- € stavebný dozor 3 000,- € mapa 2 500,- € cykloservisný stojan 8 200,- € kamerový systém				
Harmonogram:	rok 2022 – 2023				

Rozhľadňa Sútok Váhu a Malého Dunaja pri Kolárove

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2024	500 000,- € stavebné práce 5 000,- € stavebný dozor 6 000,- € cyklistický prístrešok 3 000,- € mapa 2 500,- € cykloservisný stojan 8 200,- € kamerový systém
	rok 2025	628 000,- € stavebné práce 5 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2024 – 2025	

Rozhľadňa Zámeček pri Nitrianskom hrádku

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2024	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor 6 000,- € cyklistický prístrešok 3 000,- € mapa 2 500,- € cykloservisný stojan 8 200,- € kamerový systém
	rok 2025	
Harmonogram:	rok 2024 – 2025	

Rozhľadňa Veľký Tribeč Kovarce

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	obce, mestá, mikroregióny, občianske združenia, cykloturisti	
Finančný plán:	rok 2023	25 000,- € PD na územné rozhodnutie + IČ
	rok 2024	40 000,- € PD na st. povolenie + PD realiz. + IČ
	rok 2025	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2023 – 2025	

Rozhľadňa Bohunice

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2024	25 000,- € PD na územné rozhodnutie + IČ
	rok 2025	40 000,- € PD na st. povolenie + PD realiz. + IČ
	rok 2026	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2024 – 2026	

Rozhľadňa Mužla

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2023	25 000,- € PD na územné rozhodnutie + IČ
	rok 2024	40 000,- € PD na st. povolenie + PD realiz. + IČ
	rok 2025	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2023 – 2025	

Rozhľadňa Gedere nad obcou Tesárske Mlyňany

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2025	25 000,- € PD na územné rozhodnutie + IČ
	rok 2026	40 000,- € PD na st. povolenie + PD realiz. + IČ
	rok 2027	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2025 – 2027	

Rozhľadňa pri Váhu v Šali

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	NSK	
Finančný plán:	rok 2025	25 000,- € PD na územné rozhodnutie + IČ
	rok 2026	40 000,- € PD na st. povolenie + PD realiz. + IČ
	rok 2027	320 000,- € stavebné práce 10 000,- € stavebný dozor
Harmonogram:	rok 2025 – 2027	

3. MARKETINGOVÉ AKTIVITY

Marketing, najmä propagácia a zvyšovanie povedomia o výnimočnosti kraja, je jednou z kľúčových úloh rozvoja cestovného ruchu. Je potrebné orientovať sa na nasledovné oblasti:

- organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a účasť na konferenciách,
- tvorba propagačných predmetov,
- účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu doma a v zahraničí,
- podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovanienavidieku.sk, vrátane jazykových mutácií.

Krajská organizácia Nitriansky kraj

- **KOCR Nitriansky kraj** bola založená v roku 2021, zakladajúcimi členmi sa stali: Nitriansky samosprávny kraj, Nitrianska organizácia cestovného ruchu, Podunajsko, Oblastná organizácia cestovného ruchu Tekov a Štúrovo-Parkan. Predmetom činnosti KOCR je predovšetkým podpora a vytváranie podmienok na rozvoj cestovného ruchu na území NSK, ochrana záujmov členov krajskej organizácie, podpora činnosti členov pri tvorbe a realizácii Konceptie rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja, tvorba a realizácia marketingu a propagácie cestovného ruchu pre svojich členov doma a v zahraničí, presadzovanie spoločných záujmov svojich členov, spolupráca s orgánmi NSK, podpora kultúrneho, spoločenského a športového života a zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, organizovanie podujatí pre obyvateľov a návštevníkov, poskytovanie poradensko-konzultačných služieb svojim členom, presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu tak, aby sa chránilo a zachovávalo životné prostredie a rešpektoval sa spôsob života miestneho obyvateľstva a vlastnícke práva. V spolupráci s orgánmi NSK vypracúvanie a realizácia ročného plánu aktivít krajskej organizácie, vypracúvanie rozpočtu, ktorý schvaľuje valné zhromaždenie, iniciovanie alebo zabezpečovanie tvorby, manažmentu a prezentácie produktov cestovného ruchu, zostavovanie výročnej správy a jej zverejňovanie na vlastnej webovej stránke, zakladanie turisticko-informačných kancelárií a vedenie ich evidencie, reklamná, propagačná a inzertná činnosť.

- *Organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a účasť na konferenciách* sa bude orientovať na propagáciu atraktivít kraja v médiách (najmä v rámci Slovenska a Českej republiky), dotlač propagačných materiálov a účasti na odborných podujatiach a konferenciách doma a v zahraničí. Zvýši sa tým povedomie o kraji, jeho atraktivitách, čo pravdepodobne zvýši dopyt po službách v kraji a pri zachovaní kvality služieb v cestovnom ruchu aj udržateľný nárast výkonov v cestovnom ruchu.
- *Tvorba propagačných predmetov* sa bude orientovať na výrobu a distribúciu propagačných predmetov charakterizujúcich NSK. Propagačné predmety budú k dispozícii na výstavách, veľtrhoch a ostatných podujatiach v cestovnom ruchu.
- Účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu doma a v zahraničí. Napriek skutočnosti, že v súvislosti s intenzívnym využívaním internetových portálov postupne klesá účasť a popularita veľtrhov a výstav, je nutné uvažovať nad účasťou na vybraných podujatiach. Vzhľadom na výkony v príjazdovom cestovnom ruchu navrhujeme účasť na ITF Slovakiatour v Bratislave, Agrokomplex v Nitre, Holiday World v Prahe, Travel v Budapešti a Regiontour v Brne.
- *Podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov* *www.regionnitra.sk* a *www.ubytovanienavidieku.sk* vrátane jazykových mutácií. Ako bolo uvedené, pomerne rapídne sa zvyšuje využívanie internetových portálov k propagácii regiónu a jeho služieb. Preto je nevyhnutné podporovať a udržiavať vybrané internetové portály (*www.regionnitra.sk* a *www.ubytovanienavidieku.sk*). Osobitný dôraz je potrebné klásť na optimalizáciu stránok pre internetové vyhľadávače (SEO) a podporu aplikácií pre mobilné telefóny.
- Prehľad plnenia časti akčného plánu zameraného na marketingové aktivity uvádzajú nasledovné tabuľky:
- *KOCR Nitriansky kraj*

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:		
Príjemcovia:	KOCR Nitriansky kraj	
Finančný plán:	rok 2022	159 950,- €
	rok2023	150 000,- €
	rok 2024	150 000,- €
	rok 2025	150 000,-€
Harmonogram:	rok 2022 – 2025	

Organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a konferencie

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	návštevníci, turisti	
Finančný plán:	rok 2022	185 000,- €
	rok2023	100 000,- €
	rok 2024	100 000,- €
	rok 2025	100 000,- €
Harmonogram:	rok 2022 – 2025	

Propagačné predmety

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu	
Partneri:	na základe VO	
Príjemcovia:	návštevníci výstav, veľtrhov a podujatí CR, dary pre oficiálne návštevy kraja, oceňovania...	
Finančný plán:	rok 2022	30 000,- €
	rok2023	30 000,- €
	rok 2024	30 000,- €
	rok 2025	30 000,- €
Harmonogram:	rok 2022 – 2025	

Účasť na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma i v zahraničí

Nositeľ projektu:		ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:		miestne združenia cestovného ruchu, mikroregióny a podnikateľské subjekty pôsobiace v CR, MAS NSK, KOČR NK
Príjemcovia:		návštevníci výstav a veľtrhov – potenciálni návštevníci NSK
Finančný plán:	rok 2022	120 000,- €
	rok2023	120 000,- €
	rok 2024	120 000,- €
	rok 2025	120 000,- €
Harmonogram:	rok 2022	- ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, HOLIDAY WORLD Praha, Travel Budapešť, Caravan,Bike, Tourist Nitra, Agrokomplex Nitra
	rok2023	ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, TRAVEL Budapešť, HOLIDAY WORLD Praha, Agrokomplex Nitra, REGIONTOUR Brno
	rok 2024	ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, TRAVEL Budapešť, HOLIDAY WORLD Praha, Agrokomplex Nitra, REGIONTOUR Brno
	rok 2025	ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, TRAVEL Budapešť, HOLIDAY WORLD Praha, Agrokomplex Nitra, REGIONTOUR Brno

Podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovanienavidieku.sk vrátane jazykových mutácií

Nositeľ projektu:		ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:		Referát informatiky ÚNSK, Odbor vzdelávania a kultúry ÚNSK
Príjemcovia:		návštevníci portálu, turisti
Finančný plán:	rok 2022	10 000,- €
	rok2023	10 000,- €
	rok 2024	10 000,- €
	rok 2025	10 000,- €
Harmonogram:		rok 2022 – 2025

Katarína Kompasová

Boris Michalík

Gábor Lelkes

Aktuálne prístupy ku koncepcii rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji (2021 – 2027)

Vydala Filozofická Fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2023

Korigovali autori

Grafická úprava: PhDr. Roman Zima, PhD.

Foto na titulke: Luboš Kánás (Nitra v Obrazoch)

Rozsah 76 strán

6 AH

prvé vydanie

Vyšlo ako elektronická publikácia

Monografia vychádza ako vedecký výstup

k autormi spracovanému strategickému

rozvojovému dokumentu NSK do roku 2027 -

Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky

2021 – 2027, ktorý bol spracovaný v rámci Projektu

„Inteligentný a lepší Nitriansky samosprávny kraj“

(ITMS2014+ : 314011ABD1).

ISBN 978-80-558-2086-6 (online)

ÚMKTKE
ÚSTAV MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU
KULTUROLOGIE A ETNOLÓGIE

ISBN 978-80-558-2086-6 (online)

